

ПРОЄКТ

ПЛАН ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

Червоноград – 2024 рік

1. ЗМІСТ

1. ЗМІСТ	2
2. РЕЗЮМЕ	5
3. НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ ТА МЕТОДОЛОГІЯ РОЗРОБКИ ПЛАНУ ДІЙ	6
4. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В КОНТЕКСТІ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ	12
Географічне розташування й склад громади	12
Система управління розвитком громади та процесами трансформації	14
Історична довідка про громаду	16
Просторовий розвиток, земельні та природні ресурси громади	18
Чисельність населення та демографічна ситуація	20
Трудові ресурси та кадровий потенціал громади	26
Розвиток ключових секторів економіки	30
Транспортна й комунікаційна інфраструктура громади	37
Житлово-комунальна та енергетична інфраструктура	39
Соціальна інфраструктура громади та її культурно-туристичний потенціал	41
Фінансовий стан і бюджет громади	46
Стан довкілля / Екологічний профіль громади	48
5. ОБГРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ВИБОРУ РОЗВИТКУ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ ГРОМАДИ	53
Аналіз сильних і слабких сторін громади, можливостей і загроз	53
Результати SWOT та PESTLE-аналізу за окремими сферами/напрямами справедливої трансформації	55
Сценарії розвитку громади	60
6. СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ	62
7. СТРАТЕГІЧНІ, ОПЕРАТИВНІ ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ	63
Стратегічна ціль А. Диверсифікована економіка громади на засадах розвитку нових інноваційних кластерів замкнутого циклу, декарбонізації	63
Стратегічна ціль В. Сучасна, комфортна соціальна інфраструктура та енергоефективна система життєзабезпечення громади	65
Стратегічна ціль С. Чисте довкілля, розвиток зеленої енергетики	67

8. АНАЛІЗ УЗГОДЖЕНОСТІ ПЛАНУ ДІЙ З ВІДПОВІДНИМИ ДОКУМЕНТАМИ РЕГІОНАЛЬНОГО ТА МІСЦЕВОГО РІВНІВ	69
9. ВПРОВАДЖЕННЯ, МОНІТОРИНГ ТА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВПРОВАДЖЕННЯ ПЛАНУ ДІЙ.....	73
10. РИЗИКИ ТА УПРАВЛІННЯ НИМИ В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПЛАНУ ДІЙ.....	76
11. АНАЛІЗ ВПЛИВУ НА СОЦІАЛЬНО ВРАЗЛИВІ ГРУПИ.....	77

ПЕРЕЛІК ТАБЛИЦЬ

Рисунок 3.1. Схема процесу розробки Плану дій	7
Рисунок 3.2. Модель справедливої трансформації для Червоноградської міської територіальної громади.....	8
Рисунок 4.1. Картосхема Червоноградської міської територіальної громади.....	12
Рисунок 4.2. Територіальна організація влади та системи надання адміністративних послуг Червоноградської громади	14
Рисунок 4.3. Вікова структура населення Червоноградської міської ради згідно демографічного прогнозу до 2038 року	21
Рисунок 4.4. Статеві-вікова піраміда населення Червоноградської громади, осіб	23
Рисунок 4.5. Чисельність чоловіків та жінок Червоноградської громади (відповідно до укладених декларацій), осіб	24
Рисунок 4.6. Структура економіки Червоноградської громади за обсягами сплати податків суб'єктами господарювання (без урахування бюджетних установ) в розрізі ВЕД у 2021, 2023 рр.....	30
Рисунок 4.7. Динаміка видобутку вугілля підприємствами Червоноградського району, тис. тонн	32
Рисунок 4.8. Інфраструктура підтримки підприємництва громади	34
Рисунок 4.9. Об'єкти інвестиційної привабливості Червоноградської міської територіальної громади.....	35
Рисунок 4.10. Фінансовий стан Червоноградської громади у порівнянні з іншими громадами області, 2023 рік.....	46
Рисунок 4.11. Структура надходжень до місцевого бюджету в розрізі податків за 2023 рік, %	47
Рисунок 7.1. Стратегічні та оперативні цілі Плану.....	63

ПЕРЕЛІК РИСУНКІВ

Рисунок 3.1. Схема процесу розробки Плану дій	7
Рисунок 3.2. Модель справедливої трансформації для Червоноградської міської територіальної громади.....	8
Рисунок 4.1. Картосхема Червоноградської міської територіальної громади.....	12
Рисунок 4.2. Територіальна організація влади та системи надання адміністративних послуг Червоноградської громади	14

Рисунок 4.3. Вікова структура населення Червоноградської міської ради згідно демографічного прогнозу до 2038 року	21
Рисунок 4.4. Статеві-вікова піраміда населення Червоноградської громади, осіб	23
Рисунок 4.5. Чисельність чоловіків та жінок Червоноградської громади (відповідно до укладених декларацій), осіб	24
Рисунок 4.6. Структура економіки Червоноградської громади за обсягами сплати податків суб'єктами господарювання (без урахування бюджетних установ) в розрізі ВЕД у 2021, 2023 рр.	30
Рисунок 4.7. Динаміка видобутку вугілля підприємствами Червоноградського району, тис. тонн	32
Рисунок 4.8. Інфраструктура підтримки підприємництва громади	34
Рисунок 4.9. Об'єкти інвестиційної привабливості Червоноградської міської територіальної громади	35
Рисунок 4.10. Фінансовий стан Червоноградської громади у порівнянні з іншими громадами області, 2023 рік	46
Рисунок 4.11. Структура надходжень до місцевого бюджету в розрізі податків за 2023 рік, %	47
Рисунок 7.1. Стратегічні та оперативні цілі Плану	63

2. РЕЗЮМЕ

Контекст

Червоноградська міська територіальна громада є пілотною вугільною територією в Україні, яка першою проходить процес справедливої трансформації. Це передбачає необхідність планування комплексу заходів спрямованих на диверсифікацію локальної економіки, зменшення її залежності від вуглевидобутку, соціальну адаптацію мешканців до змін, збереження довкілля та відновлення екологічної рівноваги. План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади до 2030 року (далі – План) розроблено Проектом «Справедлива трансформація вугільних регіонів та зелене відновлення енергетичного сектору України» із залученням галузевих експертів, представників громадськості, бізнесу та органів місцевої влади.

Соціально-економічний аналіз громади

Червоноградська громада є центром вугільного мікрорегіону, що має найпотужніший людський потенціал, природні ресурси, вигідне географічне розташування (відносно кордону з ЄС), необхідну транспортну, виробничу та соціальну інфраструктуру. Ці конкурентні переваги створюють передумови для розвитку економіки громади та налагодженню вигідних зовнішньоекономічних зв'язків з європейськими країнами. Проте, громада стикається з низкою викликів, пов'язаних зі зношенням інженерної інфраструктури, негативним впливом стагнуючої вугледобувної галузі на фінансовий, соціальний, екологічний стан громади та здоров'я її мешканців, що у свою чергу спричиняє негативні демографічні тенденції до скорочення населення та його старіння. Вугледобувна галузь потребує використання значної кількості працівників, що створює значні ризики залежності для бюджету громади, обмежує потенційний розвиток нових індустрій, які потребують відповідних кадрів. Слабкі сторони громади в поєднанні з ризиками повномасштабної війни стримують залучення інвестицій у нові сектори економіки. Малий та середній бізнес в громаді демонструє незначні показники розвитку і поки не може забезпечити економічну та фінансову стабільність для громади. Екологічна шкода, яку громаді завдає вугільна галузь станом на сьогодні настільки значна, що вирішення екологічних проблем громади можливе лише із залученням бюджетів вищих рівнів та коштів міжнародної технічної допомоги. Комплексне та послідовне вирішення вищезазначених проблем є метою Плану дій Червоноградської міської територіальної громади.

Пріоритети трансформації:

1. Диверсифікована економіка громади на засадах розвитку нових інноваційних кластерів замкнутого циклу, декарбонізації.
2. Сучасна, комфортна соціальна інфраструктура та енергоефективна система життєзабезпечення громади.
3. Чисте довкілля, розвиток зеленої енергетики.

Методологія розробки документу

Розробка плану здійснювалася через кілька етапів, включаючи аналіз середовища, розробку стратегічного бачення та оперативних цілей, підготовку технічних завдань, громадське обговорення та впровадження з моніторингом і оцінкою результатів. Використовувалася методологія, що включає SWOT-аналіз, PESTLE-аналіз, сценарне планування та проведення фокус-груп.

Узгодженість з стратегічними документами вищого рівня

План узгоджений з іншими стратегічними документами національного і регіонального рівнів, включаючи Енергетичну стратегію України, Концепцію розвитку вугільних регіонів, а також Стратегію розвитку регіону. Це дозволяє забезпечити послідовність та ефективність впровадження трансформаційних заходів через структурні зміни, які включають розвиток нових галузей, підвищення якості життя та захист навколишнього середовища. Успішна реалізація плану залежить від ефективної співпраці з місцевими органами влади, бізнесом, громадськими організаціями та міжнародними партнерами.

3. НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ ТА МЕТОДОЛОГІЯ РОЗРОБКИ ПЛАНУ ДІЙ

За геологічними запасами вкопного вугілля Україна посідає перше місце в Європі та восьме у світі. Вугільні громади України є монопрофільними, що робить їх економіку та населення суттєво залежними від стану гірничодобувної галузі. Водночас значна кількість вугільних підприємств є збитковими; багато з них протягом останніх десятиліть були закриті, що призвело до погіршення соціально-економічної ситуації у вугільних громадах. Як і всі інші вугільні регіони Європи та світу, вугільні громади України стоять перед викликами та шансами декарбонізації – відмови від вкопного палива. Декарбонізація потрібна, щоб уникнути подальшого посилення вкрай негативних економічних, соціальних та екологічних наслідків зміни клімату. Вона є основою стратегії розвитку всіх економічно впливових держав у світі. Завдання полягає в соціально й економічно сталому та стабільному переході до неї.

Україна вже сьогодні є невід'ємною частиною світового тренду декарбонізації. Трансформація енергетичного сектору України базується на ратифікації Верховною Радою України 22 липня 2016 року Паризької кліматичної угоди та низці державних стратегічних документів, зокрема Концепції Національної програми трансформації вугільних регіонів України до 2030 року, Енергетичній стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» та заяві Прем'єр-міністра України Дениса Шмигала щодо підтримки Європейського Зеленого Курсу (European Green Deal) та приєднання до ENTSO-E, що синхронізує українську енергетичну систему з європейською мережею у 2023 році.

Необхідність переходу України на відновлювальні джерела енергії посилюється внаслідок військових подій, які відбуваються на території України. Країна-агресор російська федерація застосовує терористичні акти та ракетні удари по енергетичній та цивільній інфраструктурі України. В результаті енергетична система України відчуває серйозний дефіцит енергії, а відсутність локальних генерацій енергії із використанням відновлювальних джерел енергії ставить в сильну залежність населені пункти України від стану Єдиної енергетичної системи України, яка досить чутлива до ракетних обстрілів в будь-яких регіонах України.

Перед вугільними громадами постає завдання не тільки структурної перебудови економіки, а й трансформації енергетичної сфери з акцентом на відновлювальних джерелах енергії та впровадження глибоких соціальних перетворень. Досвід європейських країн свідчить про доцільність та дієвість впровадження такої моделі розвитку як «справедлива трансформація». Суть цієї моделі полягає у впровадженні комплексних та орієнтованих на людей, планів розвитку територій, на які впливає політика відмови від вкопного палива, з урахуванням необхідності забезпечення інвестиційної привабливості таких територій, комфортного та безпечного середовища, проактивної соціальної політики.

Червоноградська міська територіальна громада в контексті державної регіональної політики відноситься до функціональних типів територій з особливими умовами розвитку і розташована у Львівській області, яка в умовах повномасштабної війни російської федерації проти України стала гуманітарним та економічним хабом держави. Окрім типових для вугільних територій проблем, Червоноградська громада також вирішує завдання з підвищення безпеки та обороноздатності держави, а також розміщення та інтеграції внутрішньо переміщених осіб з територій, де ведуться активні бойові дії. Крім того громада стала місцем релокації підприємств з прифронтових регіонів. Нові обставини, в яких громада підходить до впровадження Плану дій ускладнюють цей процес, але й створюють певні нові можливості.

План дій справедливої трансформації Червоноградської громади націлений на реалізацію цілей сталого розвитку ООН, впровадження кращих європейських практик збалансованого розвитку територій; структурну перебудову економіки; промоцію території та напрацювання її сучасного іміджу через:

- диверсифікацію економіки, стимулювання розвитку малого та середнього підприємництва з орієнтацією на альтернативні до вуглевидобутку галузі;

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

- зелений перехід та енергоефективність;
- покращення екологічної ситуації в громаді;
- розвиток проактивних соціальних програм для вразливих груп;
- підвищення інституційної спроможності в процесі управління трансформацією;
- впровадження інновацій;
- реалізацію проєктів міжнародної технічної допомоги та залучення коштів відповідних державних фондів.

Під час розробки Плану дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року (далі – План) використано методологію, яка складається з 6 логічних етапів: 1) Організація роботи зі стратегічного планування; 2) Аналіз середовища та факторів розвитку громади; 3) Визначення бачення, стратегічних, оперативних цілей розвитку громади; 4) Розробка технічних завдань Плану; 5) Громадське обговорення, отримання коментарів і зауважень від усіх зацікавлених осіб та ухвалення Плану; 6) Впровадження, моніторинг та оцінювання результатів впровадження Плану.

Методологію було затверджено на першому засіданні Робочої групи з розробки Плану, яке відбулося **5 серпня 2022 року**. На цьому ж засіданні було затверджено також Дорожню карту з розробки Плану дій Червоноградської міської територіальної громади.

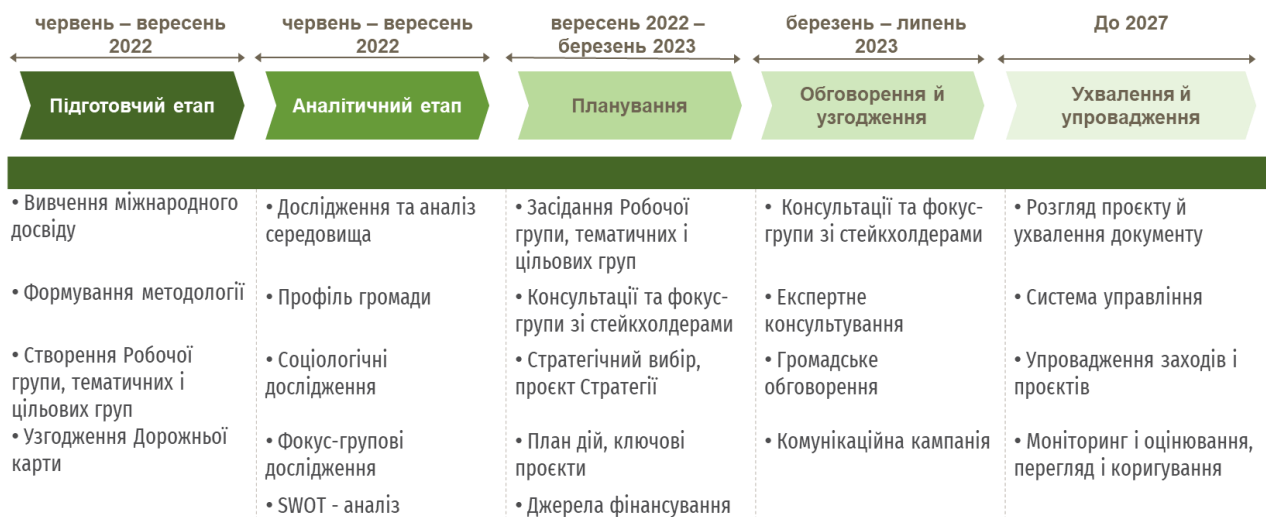

Рисунок 3.1. Схема процесу розробки Плану дій

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

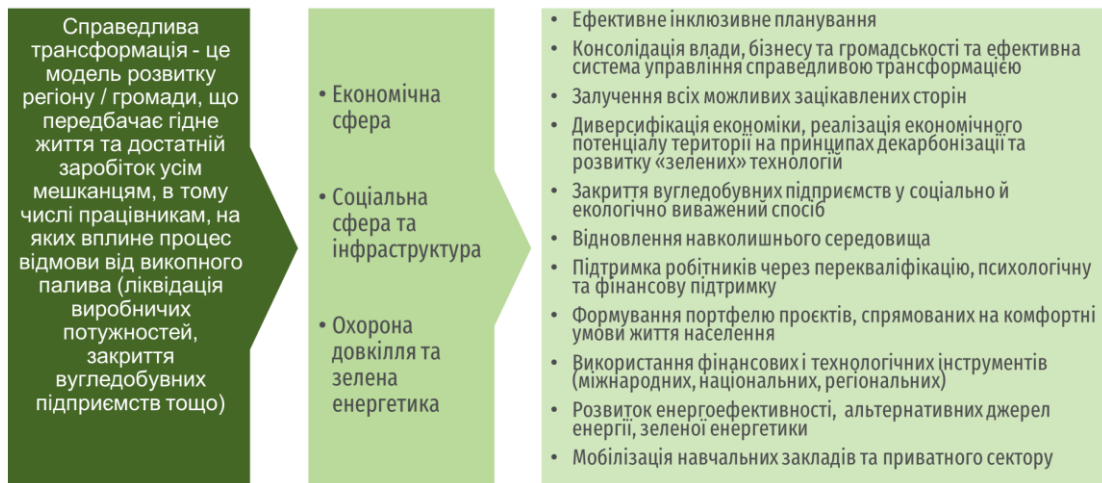

Рисунок 3.2. Модель справедливої трансформації для Червоноградської міської територіальної громади

Етап 1. Організація роботи зі стратегічного планування. Робочі органи

Безпосереднім розробником Плану є **Робоча група з розробки Плану дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади** (далі Робоча група), яка є консультативно-дорадчим органом у системі місцевого самоврядування.

Даний орган було створено розпорядженням Червоноградського міського голови від 16.09.2022 №181. До складу Робочої групи увійшли представники органу місцевого самоврядування, громадських організацій, бізнесу, вугільних підприємств та галузевих профспілок, навчальних та науково-дослідних організацій.

З метою коректного визначення пріоритетних цілей та завдань Плану дій було налагоджено постійний відкритий діалог із зацікавленими сторонами. В серії публічних консультацій до формування Плану було залучено експертів та агентів змін у громаді, керівництво громади, представників структурних підрозділів місцевої ради, комунальних підприємств, громадських організацій, підприємців, освітян, діячів культури, спорту, охорони здоров'я, фахівців житлово-комунального сектору, представників Львівської обласної державної адміністрації та народних депутатів України.

Консультації із зацікавленими сторонами стосовно загальних підходів та політики справедливої трансформації, стратегії розвитку енергетичної галузі України та громади із залученням народних депутатів України, представників центральних та регіональних органів влади відбулися **5 серпня та 31 серпня 2022 року**.

Використовувалися також онлайн-інструменти спільної творчої роботи над стратегічними документами.

Етап 2. Аналіз середовища та чинників трансформації

2.1. Соціально-економічний аналіз розвитку Червоноградської міської територіальної громади в контексті справедливої трансформації

Доказовою основою для вибору заходів справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади є соціально-економічний аналіз її розвитку. У цій частині здійснено аналіз економіки, демографічних процесів, природних ресурсів, а також інших факторів, які впливають або можуть вплинути на процес справедливої трансформації. Соціально-економічний аналіз показав стійкі тенденції змін в економіці. Після кількісного аналізу було сформульовано якісні висновки стосовно стратегічних проблем. Аналіз став важливим чинником для членів Робочої групи при обговоренні й досягненні консенсусу щодо бачення, стратегічних цілей. Аналітичні матеріали використано в SWOT-аналізі, підготовці «дерева цілей» та проєктів.

Профіль територіальної громади обговорений та затверджений на першому засіданні Робочої групи з розробки Плану, яке відбулося **9 листопада 2022 року**.

2.2. Розробка SWOT-аналізу

Оцінка основних загроз і можливостей, що визначаються зовнішнім щодо громади середовищем, і внутрішній аналіз – аналіз сильних і слабких сторін громади, забезпечили визначення основних факторів розвитку громади в контексті справедливої трансформації територіальної громади. Чітке розуміння цих чотирьох аспектів ситуації в громаді допомогло точніше спрямувати планування проєктів з трансформації економіки та управління на максимально можливе використання сильних сторін, виправлення слабких сторін, використання наявних можливостей і усунення загроз. SWOT-аналіз було проведено в розрізі визначених стратегічних сфер справедливої трансформації.

На першому засіданні Робочої групи, яке відбулося **9 листопада 2022 року**, проведено SWOT-аналіз на підставі Профілю територіальної громади, експертну оцінку та консультації із зацікавленими сторонами.

Етап 3. Визначення бачення, сценарію і пріоритетів Плану дій

3.1. Формування стратегічного бачення

Аналіз внутрішнього й зовнішнього середовища та розробка бачення трансформації Червоноградської міської територіальної громади виконувалися паралельно, що забезпечило відображення в Плані очікувань основних зацікавлених сторін. Бачення бажаного майбутнього трансформації – це довгостроковий орієнтир, якого має досягти вся територія вугільної громади спільними зусиллями. Бачення майбутнього громади обговорено і затверджено членами Робочої групи на другому засіданні, яке відбулося **21 листопада 2022 року**.

3.2. Погодження стратегічних цілей Плану дій

На засіданні РК, яке відбулося **21 листопада 2022 року**, було обговорено результати всіх попередніх досліджень, наявні ресурси та можливості, ідентифіковано проблеми та досягнуто консенсусу щодо стратегічних цілей. Бажана «траєкторія» справедливої трансформації громади, що має привести її до реалізації бачення, склалася із низки стратегічних цілей, які базуються на дослідженнях проблем та пропозиціях робочої групи.

Етап 4: Розробка планів дій

Кожна зі стратегічних цілей конкретизується через оперативні цілі, завдання до них та проєкти. Оперативні цілі забезпечують реалізацію стратегічної цілі, а завдання окреслюють необхідний комплекс дій для реалізації оперативної цілі.

Стратегічні та оперативні цілі було узгоджено на другому засіданні Робочої групи, яке відбулося **21 листопада 2022 року**.

До кожного завдання розроблено низку проєктів, що відображають заходи, які необхідно здійснити; результат, який планується досягти; відповідальних за реалізацію проєкту, виконавців і співвиконавців кожного заходу; термін виконання; прогнозований обсяг коштів.

Збір проєктних ідей у форматі технічних завдань/проєктних карток зі сторони ОМС здійснювався через оприлюднення оголошення на сайті міської ради у відповідності до «дерева цілей», яке було узгоджене на третьому засіданні Робочої групи **14 грудня 2022 року**.

Етап 5: Розміщення у відкритому доступі / громадське обговорення та ухвалення Плану

План справедливої трансформації та система управління впровадженням обговорюється з громадою, зацікавленими групами, членами робочої групи, розміщується у відкритому доступі для отримання коментарів та зауважень. Узгоджені документи передаються на затвердження органами місцевого самоврядування.

Етап 6: Моніторинг, оцінювання і впровадження Плану

Моніторинг, оцінювання і впровадження Плану складається з двох частин. Перша – це спільне узгоджене рішення членів робочої групи громади про єдину систему моніторингу, оцінювання і впровадження, яка декларує спосіб ухвалення рішень та розподіл повноважень щодо процесу виконання Плану. Друга – створення виконавчого органу, який безпосередньо займатиметься виконанням завдань, покладених на нього щодо моніторингу, оцінювання та впровадження Плану. Система моніторингу та оцінювання включає: орган з моніторингу та оцінювання / управління впровадженням Плану; документ (Положення) про систему та набір індикаторів (результатів) виконання Плану (кількісні та якісні показники / індикатори).

У системі стратегічного планування моніторинг і оцінювання є заключним етапом розробки Плану та здійснюється протягом усього періоду її впровадження. Інструментом моніторингу є система комплексних показників (індикаторів), які відображають як ефективність виконання конкретних заходів, так і засвідчують їхню відповідність стратегічним та оперативним цілям Плану. Система моніторингу ефективності виконання Плану передбачає багаторівневу ієрархічну модель системи індикаторів.

Таблиця 3.1. Хронологія проведення заходів в рамках стратегічного планування

№	Тип заходу	Дата	Теми та результати
1.	Консультації із зацікавленими сторонами	05.08.2022	Тема «Справедлива трансформація: що це таке і як ми це зробимо?» Розглянуто питання: 1. Створення підґрунтя для впровадження процесу справедливої трансформації, презентація кращих Європейських практик 2. Формування єдиних підходів до концепції та процесу справедливої трансформації 3. Узгодження методології розробки Плану дій 4. Погодження структури управління процесом справедливої трансформації на рівні громади 5. Ініціювання процесу розробки Плану, визначення ключових пріоритетів та напрямів Затверджено рекомендації щодо надання згоди щодо створення робочої групи із розробки Плану дій у Червоноградській громаді, затвердження Дорожньої карти та методології стратегічного планування, необхідності проведення SWOT-аналізу та необхідності створення місцевої Агенції зі справедливої трансформації.
2.	Консультації із зацікавленими сторонами	31.08.2022	Тема «Енергетична трансформація: концепція та шляхи впровадження» Розглянуто питання: 1. Поточний стан і заходи з підвищення енергоефективності та енергобезпеки Червоноградської громади 2. Законодавче регулювання та досвід енергетичної трансформації регіонів України Затверджено рекомендації щодо першочергових кроків впровадження енергетичної трансформації Червоноградської міської територіальної громади
4.	Перше засідання Робочої групи із розробки Плану дій	09.11.2022	Питання, які розглянуто: 1. Обговорення проєкту Плану. 2. Дорожня карта та методологія (графік проведення засідань Робочої групи та виконання завдань) розроблення Плану дій громади. 3. Інституційне забезпечення процесу справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади (створення Агенції розвитку Червонограда). 4. Ідентифікація ключових проблем.

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

			5. Визначення ключових пріоритетів / сфер справедливої трансформації та розвитку громади Затверджено Дорожню карту, методологію стратегічного планування, визначено пріоритети (стратегічні цілі) та проведено ідентифікацію проблем
5.	Друге засідання Робочої групи із розробки Плану дій	21.11.2022	Питання, які розглянуто: 1. Результати ідентифікації та аналізу ключових викликів і проблем справедливої трансформації громади. 2. Стратегічне бачення розвитку громади та головна мета Плану, Плану дій справедливої трансформації Червоноградської громади 3. Розробка Планів дій (дерева цілей) А) Цілі справедливої трансформації Червоноградської громади у економічній сфері та диверсифікації економіки. В) Цілі справедливої трансформації Червоноградської громади у соціальній сфері та розвитку інфраструктури. С) Цілі справедливої трансформації Червоноградської громади у сфері просторового розвитку та поліпшення стану довкілля. 4. Ефективна соціально відповідальна система управління трансформацією Червоноградської громади. Сформульоване стратегічне бачення та розпочато роботу над деревом цілей в рамках визначених стратегічних цілей
6.	Третє засідання Робочої групи із розробки Плану дій	14.12.2022	Питання, які розглянуто: 1. Результати формування дерева цілей (стратегічних і оперативних цілей, завдань і проєктів) Плану дій Червоноградської міської територіальної громади. 2. Каталог пропозицій ідей проєктів у ключових сферах справедливої трансформації Червоноградської громади. 3. Методологічні підходи до формування технічних завдань до проєктів Плану дій справедливої трансформації Червоноградської громади. 4. Аналіз проєктних ідей щодо справедливої трансформації Червоноградської громади у економічній сфері. 5. Аналіз проєктних ідей щодо справедливої трансформації Червоноградської громади у соціальній сфері та розвитку інфраструктури. 6. Аналіз проєктних ідей щодо справедливої трансформації Червоноградської громади у сфері охорони довкілля та зеленої енергетики. Напрацьовані проєктні пропозиції в рамках визначених стратегічних та оперативних цілей

4. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В КОНТЕКСТІ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Географічне розташування й склад громади

Червоноградська міська територіальна громада розташована в північній частині Львівської області, на відстані 70 км від обласного центру — міста Львова. Місто Червоноград – не лише адміністративний центр громади, а й центр Червоноградського вугільного мікрорегіону (району).

Громада має зручне географічне розташування та добре розвинену транспортну мережу, що включає безпосередню близькість до україно-польського кордону, наявність автомобільних доріг регіонального значення (Р-15 Ковель-Жовква, Т-14-04 Червоноград-Рава-Руська), а також залізничних ліній (Львів-Ковель, Червоноград-Рава-Руська).

В громаді функціонує розгалужена мережа автобусних маршрутів загальною протяжністю понад 60 км, яка забезпечує перевезення пасажирів між мікрорайонами міста та населеними пунктами громади практично. Територією громади проходять автобусні маршрути міжміського, міжобласного та міжнародного сполучення.

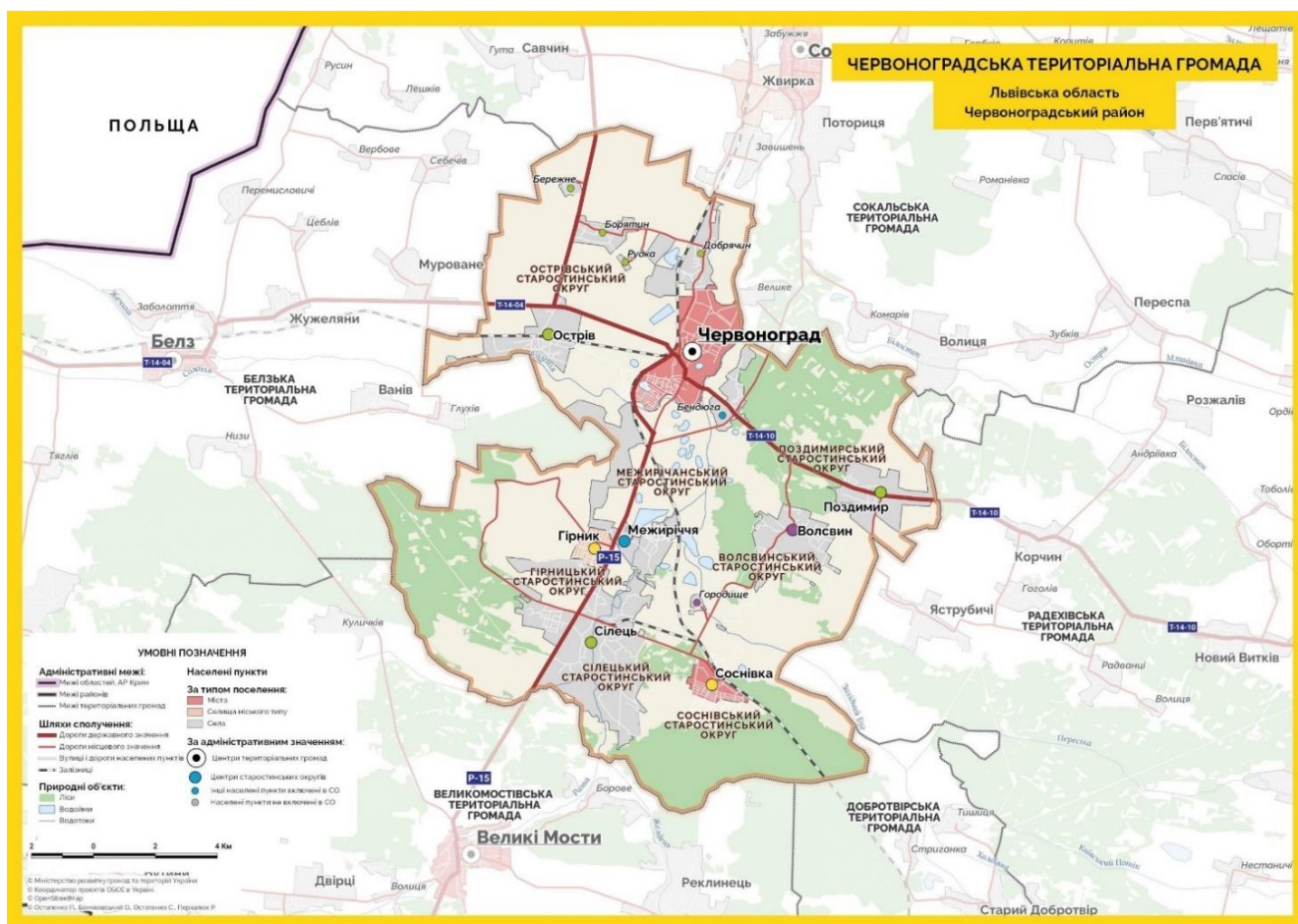

Рисунок 4.1. Картосхема Червоноградської міської територіальної громади

Червоноградська міська територіальна громада має стратегічно вигідне географічне положення як в межах Львівської області, так і в масштабах міжнародного сполучення. Розташування громади сприяє розвитку економічних, соціальних та культурних зв'язків з іншими регіонами України та сусідніми країнами.

Внутрішні зв'язки. Близькість до Львова, адміністративного центру області, забезпечує швидкий доступ до обласних адміністративних установ, міжнародного аеропорту «Львів»

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

ім.Данила Галицького та розвиненої соціальної, виробничої та інноваційної інфраструктури Львівської агломерації.

Міжнародні зв'язки. Червоноград знаходиться в безпосередній близькості до кордону з Польщею, що відкриває широкі можливості для міжнародної торгівлі та співробітництва. Розташування неподалік від міжнародних пунктів пропуску Угринів та Рава-Руська сприяє полегшенню транскордонного руху товарів та пасажирів.

Таблиця 4.1. Відстань від Червонограда шляхами, км

Міста, що входять до складу громади		Адміністративні центри вугільних громад в межах Львівсько-Волинського вугільного басейну	
Гірник	8	Литовеж	32
Соснівка	14	Нововолинськ	45
Адміністративні центри громад Червоноградського району		Поромів	49
Сокаль	13	Європейські міста	
Белз	18	Львів (обласний центр / міжнародний аеропорт)	72
Великі Мости	18	Варшава (столиця Польщі)	360
Радехів	35	Київ (столиця України)	518
Доброутвір	40	Гданськ (морський порт)	698
Лопатин	54	Відень (столиця Австрії)	814
Міжнародні пункти пропуску		Одеса (морський порт)	828
Угринів	28	Прага (столиця Чехії)	896
Рава-Руська	59	Берлін (столиця ФРН)	926

Загальна площа Червоноградської міської територіальної громади складає 228,1 кв. км, в тому числі площа земель в межах населених пунктів – 65,9 кв. км, за межами населених пунктів – 162,2 кв. км.

Таблиця 4.2. Склад громади

Назва населеного пункту	Площа, км ²	Населення, осіб, станом на 01.01.2022	Відстань від центру громади, км
м. Червоноград	17,79	64 297	Центр громади
м. Соснівка	1,980	10 712	14
сел. Гірник	1,251	2 820	8
с. Бендюга	1,681	365	4
с. Бережне	0,156	52	11
с. Борятин	2,663	698	10
с. Волсвин	6,257	1 597	9
с. Городище	1,644	116	15
с. Добрячин	2,663	805	1
с. Межиріччя	5,909	941	8
с. Острів	3,968	1 619	4
с. Поздимир	4,436	765	9
с. Рудка	0,705	51	9
с. Сілець	14,808	3 313	11
Всього:	65,9*	88 151	

* площа земель в межах населених пунктів громади

Висновки. Червоноградська міська територіальна громада є відносно компактною переважно урбанізованою територією з вигідним географічним положенням, яке сприяє розвитку економічних, соціальних та культурних зв'язків як на регіональному, так і на міжнародному рівні. Це положення створює передумови для ефективної інтеграції громади в європейські транспортні та економічні мережі, що є важливим фактором для її подальшого розвитку.

Система управління розвитком громади та процесами трансформації

Успішна реалізація процесів справедливої трансформації потребує наявності на місцевому рівні відповідної інституційної спроможності органів місцевого самоврядування, органів самоорганізації населення, громадських організацій, засобів масової інформації, асоціацій бізнесу та місцевих агенцій, діяльність яких спрямовується на місцевий розвиток.

Міська рада, її виконавчі органи та система надання адміністративних послуг

Міська рада складається з 37 депутатів, які представляють різні політичні партії. Депутати беруть активну участь у прийнятті рішень щодо розвитку громади, затвердженні бюджету та інших важливих питань.

Виконавчий комітет Червоноградської міської ради складається з 25 членів, включаючи міського голову, заступників міського голови, секретаря ради, старост та інших ключових посадовців. Комітет відповідає за управління різними напрямками діяльності громади, такими як економічний розвиток, житлово-комунальне господарство, соціальна сфера та інші.

Територіальна організація влади та система надання адміністративних послуг у Червоноградській міській територіальній громаді включає в себе виконавчий комітет, 7 старостинських округів, 7 точок надання адміністративних послуг (ЦНАП у адміністративному центрі громади та віддалені робочі місця адміністраторів ЦНАП на базі 6 старостинських округів). Єдиний старостинський округ, на території якого відсутня система надання адміністративних послуг – Гірницький, розміщений неподалік адміністративного центру, а також віддаленого робочого місця адміністратора ЦНАПу суміжного Межирічанського старостинського округу. Також на території громади функціонує 9 нотаріальних офісів, з яких 2 – державні, 7 – приватні.

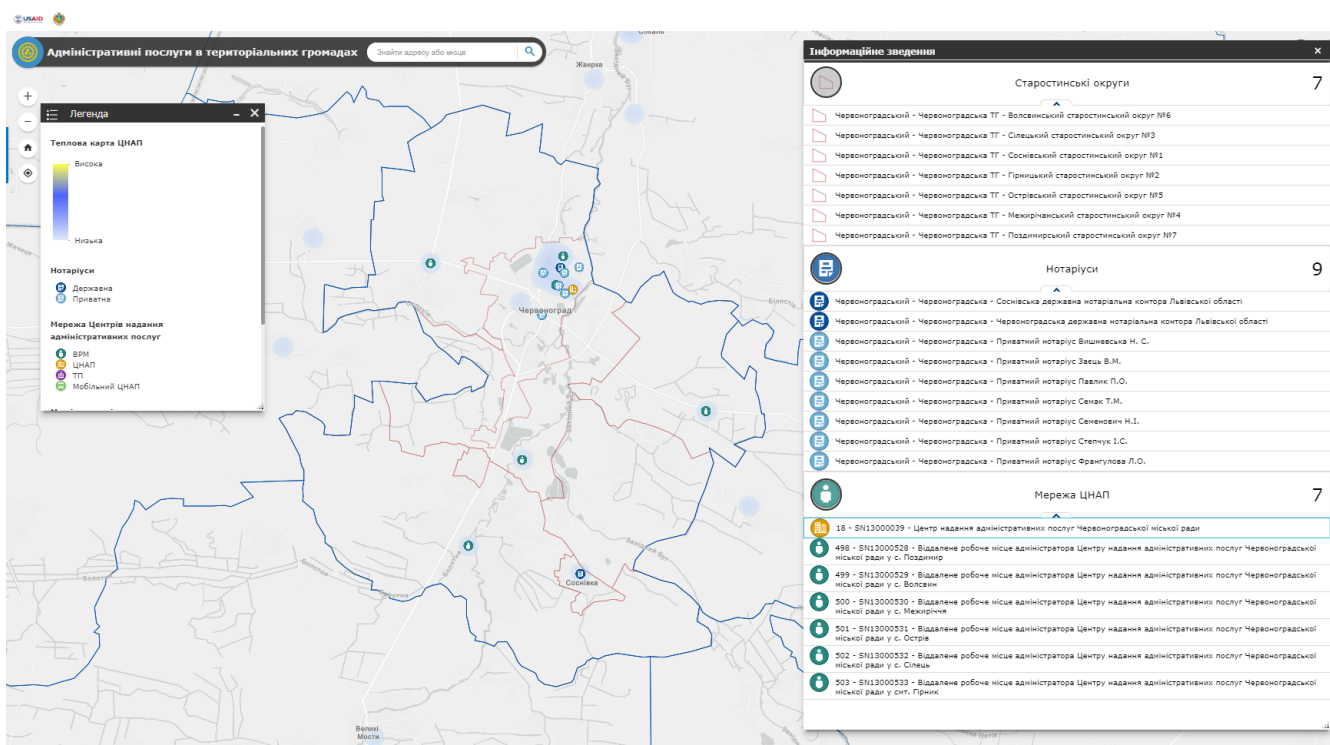

Рисунок 4.2. Територіальна організація влади та системи надання адміністративних послуг Червоноградської громади¹

Виконавчі органи ради складаються із апарату виконавчого комітету та 19 структурних підрозділів, кожен з яких спеціалізується на певному аспекті управління громадою.

¹ <https://apl.loda.gov.ua/portal/apps/sites/#!/site>

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

Загальна чисельність штатних одиниць виконавчих органів Червоноградської міської ради – 236 одиниць, з яких: апарат виконавчого комітету налічує 61 штатну одиницю, відділ ведення Державного реєстру виборців – 4, архівний відділ – 5, управління містобудування та архітектури – 8, відділ молоді та спорту – 3, управління житлово-комунального господарства (в т. ч. відділ інспекції з паркування) – 17, відділ економіки – 7, відділ у справах дітей – 4, відділ з питань надзвичайних ситуацій, оборонної та мобілізаційної роботи – 3, Центр надання адміністративних послуг – 11, відділ реєстрації – 7, відділ земельних відносин – 9, відділ інформаційної політики – 3, відділ з питань державного архітектурно-будівельного контролю – 3, відділ охорони здоров'я – 3, фінансове управління – 17, відділ освіти – 7, відділ культури – 4, управління праці та соціального захисту населення – 54, відділ капітального будівництва та інвестицій – 6 штатних одиниць.

При виконавчому комітеті Червоноградської міської ради у 2020 році створена Громадська рада, членами якої є 19 інститутів громадянського суспільства.

Червоноградська міська територіальна громада затвердила Рішенням Червоноградської міської ради від 03.02.2022 року №1112 Статут територіальної громади².

Громадський сектор та ЗМІ

За даними Міністерства юстиції України³ станом на 01.01.2024р. у громаді зареєстровано 188 громадських організацій, з яких лише біля 20 активно беруть участь у різних соціальних, культурних та екологічних проєктах громади, а також долучаються до процесу прийняття рішень на місцевому рівні.

У відповідності до даних Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення на 01.05.2024 р. 23 суб'єкти у сфері медіа розповсюджували / надавали інформаційний сервіс на території Червоноградської міської територіальної громади⁴.

Зокрема, у Червоноградській громаді працюють такі засоби масової інформації як: радіостанції, газети, телеканали та інтернет-ресурси. Ці медіа забезпечують інформування мешканців про важливі події та процеси в громаді, області та державі. Зокрема, найбільш відомими місцевими медіа є: Нео Радіо, Газета «Вісник», Газета «Новини Прибужжя», Телеканал «Бужнет», Телеканал «15», Інтернет-медіа «Ехо Червонограда», Сайт Червонограда – «Над Бугом».

Відповідно до даних Державного реєстру друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств станом на 05.09.2023 р. на території громади було зареєстровано 21 друкований засіб масової інформації⁵.

Висновки. В Червоноградській міській територіальній громаді забезпечено збалансовану територіальну систему організації влади, охоплено наданням адміністративних послуг практично усіх мешканців старостинських округів громади. Система управління розвитком громади є комплексною, передбачає наявність в органах місцевої влади базових інституційних спроможностей в кожній галузі/сфері. Водночас, незважаючи на наявний досвід впровадження процесів справедливої трансформації, в громаді відсутні посади профільного заступника міського голови з питань трансформації, а також відсутні відповідні структурні підрозділи виконавчого комітету, які б відповідали за впровадження політики справедливої трансформації. З іншої сторони, в Червоноградській громаді досі не створено місцевої агенції економічного розвитку, яка б могла бути драйвером процесів справедливої трансформації. На сьогодні в досягненні визначених цілей справедливої трансформації громаді сприяють зовнішні інституції – Проєкт GIZ «Справедлива трансформація вугільних регіонів та зелене відновлення

² <https://www.chg.gov.ua/Normatyvno-pravova-baza/CHG-3955#>

³ <https://rgo.minjust.gov.ua/>

⁴ <https://webportal.nrada.gov.ua/derzhavnyi-revestr-sub-yektiv-informatsiynovi-diyalnosti-u-sferi-telebachennya-i-radiomovlennya/>

⁵ <https://data.gov.ua/dataset/fd25a249-4e5e-4257-b243-b9c16a8d0b6d/resource/088187f8-f1db-4ad5-9016-862bfd4228b>

енергетичного сектору України», Асоціація вугільних громад України, Львівська обласна державна адміністрація.

Історична довідка про громаду

Громада складається із різноманітних населених пунктів з багатою історією, що є основою для її сучасного розвитку та трансформації.

Допромислова історія Червонограда. Червоноград, адміністративний центр Червоноградської міської територіальної громади, виріс на землях давніх поселень Кристинопіль (1692), Новий Двір (1525) та Ключів. Кристинопіль, колишня столиця впливової родини Потоцьких, зберіг свою головну історичну споруду – Кристинопільський палац, зразок французького класицизму XVIII ст.

Місто відвідали такі історичні постаті як Андрей Шептицький, Іван Франко, Йосип II та Джакомо Казанова. Австрійський період (з 1772) характеризувався занепадом, а залізниця (1884) не змогла змінити становище. Лише у XX ст. розпочалась трансформація міста.

Промислова доба. Наукові дослідження ще з 1912 року підтвердили наявність великих запасів вугілля, що в майбутньому визначило економічну спеціалізацію відповідної території. У 1951 р. Кристинопіль був перейменований у Червоноград, ставши центром вугільної промисловості. Поруч з'явилися нові поселення: Гірник (1954) та Соснівка (1955).

У серпні 1952 року, прохідники почали прокладати шахту № 1 «Великомостівська».

У наступні два роки з'явилися будмайданчики другої, третьої, четвертої та п'ятої «Великомостівських» шахт. У 1955 році таких будмайданчиків було вже вісім.

У 1955 р. зведено Добротвірську ТЕС для забезпечення електроенергією шахт. Мікрорегіон отримав енергетичну спеціалізацію і задумувався як відповідний економічний кластер. У регіоні збудовано 12 шахт. Зольність вугілля вимагала збагачення, тому у 1979 р. збудували одну з найбільших в той час у Європі центральну збагачувальну фабрику «Червоноградська», що згодом стала джерелом екологічних проблем.

Історія шахт. Шахта № 1 «Великомостівська» («Великомостівська» 1952—1958 рр.) Проектна потужність — 1500 тонн вугілля на добу. Фактична — 1400—1500 тонн (450 тис. тонн на рік). Внаслідок складних гірничо-геологічних умов проектна потужність була освоєна в 1972 році.

Шахта № 2 «Великомостівська» («Бендюзька» 1953—1957 рр.) Фактичний середньодобовий видобуток вугілля становив 2000—2200 тонн. У 2005 році шахта припинила видобувати вугілля і у 2006 році була ліквідована.

Шахта № 3 «Великомостівська» («Межирічанська» 1954—1959 рр.) Порівняно з іншими шахтами Червонограда вона знаходилась у кращих гірничо-геологічних умовах. Проектну потужність — 2500 тонн вугілля на добу — колектив шахти освоїв достроково і у 1972 році щодоби видобував понад 4000 тонн палива. Шахта першою з вугільних підприємств Львівського басейну почала працювати рентабельно. Рекордним став 1978 рік — гірники видобули 1 млн 472 тис. тонн вугілля.

Шахта № 4 «Великомостівська» («Відродження» 1955—1961 рр.) Проектна потужність — 2500 тонн вугілля на добу. На цій шахті з перших днів роботи склалися важкі умови у зв'язку з наявністю в ній газу метану. У 1962 році було проведено велику роботу для поліпшення вентиляції та дегазації підприємства. І у 1965 році була освоєна потужність шахти. Щодоби видобувалося понад 3200 тонн палива.

Шахта № 5 «Великомостівська» (1954—1960 рр.) Проектна потужність — 2000 тонн вугілля на добу. Колектив підприємства освоїв її достроково. У 1967 році шахту було реконструйовано і переведено на комплексну механізацію та автоматизацію. Через 40 років, а саме у 2000 році, шахта була реструктуризована.

Шахта № 6 «Великомостівська» («Лісова» 1955—1963 рр.) Проектна потужність — 2000 тонн вугілля на добу. Однак освоєнню її, як і на четвертій «Великомостівській», заважало активне

виділення газу. Після реконструкції системи вентиляції гірники не тільки успішно вийшли на проектну потужність, але й значно перекрыли її. Більшість основних виробничих процесів на цьому підприємстві було автоматизовано та механізовано. На шахті впроваджували у виробництво гідрофіковані видобувні комплекси КМ-87 та КМК-97.

Шахта № 7 «Великомостівська» («Зарічна» 1956—1970 рр.) Будівництво розпочато у 1956 році. На деякий час воно було законсервоване, а згодом знову продовжене. До ладу шахта стала 4 квітня 1970 року з виробничою потужністю 800 тисяч тонн вугілля на рік. До 1982 року на шахті з року в рік зростали темпи вуглевидобутку, покращувались техніко-економічні показники. Свою виробничу діяльність шахта припинила з січня 2015 року і на даний час знаходиться у процесі ліквідації.

Шахта № 8 «Великомостівська» («Візейська» 1955—1960 рр.) Проектна потужність — 2000 тонн вугілля на добу. Гірничо-геологічні умови довгий час не дозволяли досягти проектної потужності. Однак у 1965 році проектну потужність було освоєно, а згодом і значно перекрыто. У 1985 році був найбільший річний вуглевидобуток — 1 млн 200 тис. 226 тонн. Вуглевидобуток припинився 1 липня 2009 року, а у 2015 році шахта вийшла зі складу ДП «Львіввугілля».

Шахта № 9 «Великомостівська» ("ПАТ «Шахта Надія» 1955—1962 рр.) Проектна потужність — 1500 тонн вугілля на добу була освоєна менше ніж за півтора року. У 1965 році на цій шахті, першій серед вугільних підприємств, було проведено економічний експеримент. По суті це було опробування нових умов планування та економічного стимулювання. Експеримент пройшов вдало, дозволивши колективу підприємства поліпшити усі техніко-економічні показники, значно перекрыти проектну потужність шахти. З 2003 року «Надія» вийшла зі складу тоді ще ДХК «Львіввугілля» й дотепер працює самостійно.

Шахта № 1 «Червоноградська» (1955—1961 рр.) Проектна потужність — 2000 тонн вугілля на добу. Довгий час не вдавалося досягти проектної потужності через складні гірничо-геологічні умови. Шахта припинила діяльність у 1996 році.

Шахта № 2 «Червоноградська» («Червоноградська» 1956—1971 рр.). Шахта була введена в експлуатацію у листопаді 1971 року з проектною потужністю — 900 тис. тонн вугілля на рік. Середньодобова виробнича потужність становила 3000 тонн вугілля.

Шахта № 10 «Великомостівська» («Степова»). Будівництво шахти було започатковане в 1964 році. Її потужність на початку була визначена в 1,5 млн тонн вугілля на рік, а згодом скоригована до 2,4 млн тонн. У 1978 році шахта була здана в експлуатацію. Це найпотужніша шахта басейну з добовим навантаженням до 2000 тонн. Цим підприємством завершилося будівництво вугільних шахт Львівщини.

Занепад вугільної галузі. 1995 рік. Наказом міністра вугільної промисловості шахта №1 «Червоноградська» була включена в перелік підприємств, які підлягають закриттю.

У 90-х роках галузь занепадала, що спричиняло ряд негативних соціальних та економічних явищ у Червонограді. Наприклад, у 1997 році у м. Червоноград 2 шахтарські профспілки провели масову акцію протесту через заборгованість з виплати зарплати.

Серпень 2000 року. В ДХК «Львіввугілля» відкрито музей «Шахтарська слава».

У 2000 році місцеві шахти отримали нові назви. № 1 «Великомостівська» — «Великомостівська», № 2 «Великомостівська» — «Бендюзька», № 3 «Великомостівська» — «Межирічанська», № 4 «Великомостівська» — «Відродження», № 5 «Великомостівська» — закрита, № 6 «Великомостівська» — «Лісова», № 7 «Великомостівська» — «Зарічна», № 8 «Великомостівська» — «Візейська», № 9 «Великомостівська» — «Надія», № 10 «Великомостівська» — «Степова», № 2 «Червоноградська» — «Червоноградська».

У 2017 році на шахті «Степова» сталася одна з найбільших шахтно-вугільних аварій в Західній Україні, що привела до загибелі 8 і травмування 23 гірників. Причиною вибуху на шахті став спалах повітряно-метанової суміші.

У 2024 році внаслідок обвалу породи загинули 2 гірників, які працювали на шахті "Відродження".

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

На сьогодні вугільна галузь є збитковою. Динаміка видобутку вугілля за останні роки державними компаніями зменшувалася. Водночас, на підприємствах вугільної галузі досі працює близько 6,5 тис. осіб. Найбільшим підприємством галузі є ДП «Львіввугілля», яке об'єднує 6 шахт та 10 відокремлених підрозділів. Крім того, видобуток вугілля здійснює окрема шахта – ПрАТ «Шахта «Надія», а переробку (збагачення) вугілля, видобутого всіма шахтами Львівської та Волинської областей, здійснює ПАТ «Львівська вугільна компанія».

ДП «Львіввугілля» та ПрАТ «Шахта «Надія» знаходяться у державній власності, а управління цими підприємствами здійснює Міненерго України.

За період 1991-2018рр. на території області виконані роботи із ліквідації шахт №5 «Великомостівська» та №1 «Червоноградська».

На сьогодні на території Львівської області на стадії закриття знаходиться ДП «Шахта «Зарічна», яка з 2015 року припинила видобуток вугілля. Також готується до закриття ПрАТ «Шахта «Надія». Ще одна шахта – ВП «Шахта «Великомостівська», яка знаходиться у складі ДП «Львіввугілля, 01.10.2022 припинила видобуток вугілля і також буде ліквідована.

Сучасний Червоноград. Станом на сьогодні Червоноград є центром вугільного мікрорегіону та однойменного району. Після адміністративно-територіальної реформи 2020 р., до громади приєдналися населені пункти: Соснівка, Гірник, Бендюга, Бережне, Борятин, Волсвин, Городище, Добрячин, Межиріччя, Острів, Поздимир, Рудка, Сілець.

Червоноград у 21 сторіччі – це індустріальний центр з шахтарською історією, який має ряд проблем, і водночас можливостей. Проблеми пов'язані із монофункціональним характером економіки громади та залежністю від вуглевидобувної галузі. Можливістю на модернізацію та розвиток стало включення у 2021 році громади у пілотний проєкт GIZ «Справедлива трансформація вугільних регіонів та зелене відновлення енергетичного сектору України».

20 березня 2024 року згідно з Законом України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» Комітет із питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Верховної Ради України ухвалив рішення перейменувати місто Червоноград на Шептицький.

Сьогодні Червоноградська міська територіальна громада переживає одночасно процеси економічної, енергетичної, соціальної та культурної трансформації. Повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну стало каталізатором відповідних процесів.

Громада виступила ініціатором та співзасновником створення Асоціації вугільних громад України, яка має на меті узгодження та захист інтересів вугільних територій, сприяння їх розвитку в контексті сучасних трансформаційних процесів. Від імені громади першим почесним головою Асоціації став Червоноградський міський голова Андрій Залівський.

Просторовий розвиток, земельні та природні ресурси громади

Площа та ландшафт громади

Площа Червоноградської територіальної громади складає 228,1 км². Громада розташована в долині річки Західний Буг, яка біля міста Червонограда має ширину до 1 км і виразну правосторонню асиметрію з крутим підвищенням правим схилом (північніше села Бендюга).

Поверхня місцевості являє слабо хвилясту терасову рівнину із чисельними старичними пониженнями. Пониження рельєфу спостерігається в напрямку до долини р. Західного Бугу і його приток (річки Солокія, Рата). Абсолютні відмітки поверхні землі коливаються від 187 м до 205 м.

Ландшафти території зазнали сильної трансформації внаслідок гірничо-видобувної діяльності. Відносна висота місцевості на окремих ділянках громади (терикони) значно збільшена. Це призвело до зміни поверхневого стоку, появи безстічних ділянок, урізноманітнення мікрокліматичних умов.

Природний ландшафт місцевості територіальної громади є плоскорівнинним з ледь вираженою хвилястістю та локальними перевищеннями 3-6 м.

Клімат

На території громади переважає помірно-континентальний, вологий клімат. Населені пункти територіальної громади розташовані у вологій, помірно-теплій агрокліматичній зоні, де є достатнє зволоження ґрунту. Тут поширені дерново-слабопідзолисті глеюваті супіщані та лучно-болотні ґрунти.

Території навколо населених пунктів займають сільськогосподарські та природні кормові угіддя. На понижених територіях поширені заплавні луки, де переважають злаково-різнотравні травостої і крупноосочники. Найнижчі перезволожені ділянки річкових заплав вкриті болотистими і торф'янистими луками, де панують різні види високотрав'я, очерет, осоки.

Для зимового періоду характерна похмура погода, тумани та відлиги. Найхолодніший місяць – січень із середньомісячною температурою повітря – 4,3оС. Абсолютна мінімальна температура повітря, як правило, у січні – лютому й становить – 34оС, середня температура найбільш холодної п'ятиденки – 20оС. Найтепліший місяць – липень із середньомісячною температурою повітря +18,2оС. Абсолютна максимальна температура повітря становить +36оС. Середня температура опалювального сезону становить – 0,2о С, а його тривалість 191 доба.

Глибина промерзання ґрунту досягає 80 см, максимально – 108 см. Середня висота снігового шару – 20 см, середньою датою появи снігового шару є 22 листопада. Танення снігу зазвичай починається на початку березня.

Сума атмосферних опадів за рік в середньому складає 560-640 мм. Основна кількість опадів (~75 %) випадає в теплий період року.

Переважаючими напрямками вітру є: взимку – західні та південно-західні, влітку – західні та північно-західні. Найбільша швидкість вітру – у листопаді-березні, найменша – у серпні.

Просторове планування громади

На підставі рішення Червоноградської міської ради від 27.01.2022 року № 1057 розпочато розроблення Комплексного плану просторового розвитку території Червоноградської міської територіальної громади.

Генеральні плани населених пунктів, планів забудови тощо

Генеральні плани розроблені на всі населені пункти громади, а саме: м. Червоноград, м. Соснівка, смт. Гірник, с. Сілець, с. Межиріччя, с. Бендюга, с. Волсвин, с. Городище, с. Острів, с. Бережне, с. Рудка, с. Добрячин, с. Борятин, с. Поздимир.

Розроблено план зонування території м. Червонограда.

Розроблено план зонування території в межах вулиці Львівської, лісового масиву з північної сторони, залізничної колії та місцевого проїзду на шахту «Надія» в м. Соснівка Червоноградської територіальної громади Червоноградського району Львівської області.

Виготовлено детальні плани територій, як в межах населених пунктів так і за їх межами в загальній кількості 157.

Корисні копалини

На території Червоноградської міської ради знаходяться корисні копалини загальнодержавного значення – кам'яне вугілля. Балансові запаси кам'яного вугілля станом на 01.01.2022 року становлять 72 208 тис. т.

На території Червоноградської міської ради об'єкти природно-заповідного фонду відсутні.

Згідно фізико-географічного районування України район Червоноградської територіальної громади відноситься до Північно-західної кліматичної зони, Західноукраїнської лісостепової зони (Мале Полісся).

Гідрологічні умови

Територією Червоноградської територіальної громади протікає р. Західний Буг з багаточисельними притоками, основними з яких є Рата й Солокія. Червоноградський гірничопромисловий район займає, в основному, територію лівобережжя р. Західний Буг в межах східного схилу регіонального вододілу рік Вісла і Західний Буг.

Гідрографічна сітка району представлена річкою Західний Буг, яка протікає з півдня на північ, а також його лівими притоками – річками Солокія та Рата.

Річка Західний Буг бере початок з Верхобузького пасма Подільського горбогір'я поблизу с. Верхобуж Золочівського району Львівської області та є притокою річки Нарва (басейн р. Вісли). Довжина річки становить приблизно 772 км, площа басейну ~ 39,4 тис. км², швидкість течії 0,3-0,6 м/с. Ширина заплави р. Західного Бугу біля м. Червонограда становить 250-400 м, місцями наявні заболочені ділянки. Ширина русла становить 40-70 м, глибина – 1-3 м, середня швидкість течії - 0,2-0,7 м/с. Дно річки рівне, мулистопіскове. Береги помірно розмиваємі, правий – крутий, лівий – більш пологий. Висота берегів 1-4 м. Для захисту від затоплення повеневими водами р. Західного Бугу споруджені дамби зі сторони м. Червонограда та с. Бендюги.

В долині Західного Бугу експлуатуються Соснівський і Межирічанський водозабори.

Річка Рата – ліва притока Західного Бугу, витікає з території Польщі поблизу м. Рава-Руська, впадає в р. Західний Буг між с. Межиріччя і м. Червоноград. Загальна довжина ріки 67 км. Водозабірня площа 1942 км². Ширина русла по течії змінюється від 3 до 30 м, глибина – від 0,36 до 1,42 м.

Річка Солокія бере початок в районі міста Томашув в Польщі, тече серед пологих пагорбів Сокальського пасма у напрямку на схід і в м. Червонограді впадає до Західного Бугу. Довжина даної річки становить 88 км, площа басейну – понад 0,939 тис. км². Річище Солокії слабо звивисте. Ширина заплави її в межах міста складає 30-50 м, ширина русла – 7-10 м. У місці впадіння р. Солокії у р. Західний Буг спільна заплава обох річок розширюється до 1 км і більше.

Крім цих основних водотоків є ще незначні річки і потоки, серед яких слід відмітити річку Болотню та Золотву.

Крім цих природних водотоків, на території Червоноградського гірничопромислового району побудовані багаточисельні штучні водоймища, водонакопичувачі, мулонакопичувачі, виникли накопичувачі інфільтраційних стоків біля породавідвалів і за греблями мулонакопичувачів.

Висновки. Червоноградська громада має значний потенціал для просторового розвитку завдяки своїм природним та земельним ресурсам. Розташування в долині річки Західний Буг із численними водними об'єктами створює можливості для розвитку сільського господарства та рибництва, а також рекреаційного туризму. Однак, територія зазнала значної трансформації через гірничо-видобувну діяльність, що вплинуло на ландшафт і мікрокліматичні умови, створивши нові екологічні виклики та необхідність ревіталізації індустріальних зон. Земельні ресурси, включно з родючими ґрунтами та сільськогосподарськими угіддями, підсилюють аграрний потенціал громади. З іншої сторони, наявність на території громади земельних та водних ресурсів, корисних копалин дозволяє не лише здійснювати вугледобуток, а й розвивати альтернативні до вугледобутку галузі переробної промисловості, створювати підприємства, орієнтовані на поглиблену переробку сільськогосподарської продукції, а також вводити в експлуатацію нові потужності у сфері вітрової та сонячної енергетики.

Чисельність населення та демографічна ситуація

Демографічні тенденції до повномасштабної війни

Демографічні прогнози. До адміністративно-територіальної реформи, яка збільшила межі Червоноградської міської ради та до початку повномасштабного вторгнення російської федерації було двічі (у 2013 та 2019 роках) проведено демографічний прогноз для Червоноградської міської ради. Перший (у 2013 році) прогноз проведено в рамках Проєкту «Розбудова спроможності до економічно обґрунтованого планування розвитку областей і міст України, що впроваджувався

Конференційною радою за фінансової підтримки Уряду Канади⁶. Другий прогноз (у 2019 році) здійснено на основі більш актуальних даних в рамках дослідження Матвіїшина Є.Г⁷.

Результати обох прогнозів для Червонограда передбачали негативні зміни в кількості та структурі населення:

1. Чисельність населення: Прогнозувалося, що до 2030 року чисельність населення Червоноградської міської ради зменшиться до 77,45 тис. осіб з рівня 85,4 тис. осіб у 2002 році.

2. Вікова структура населення: Частка осіб у віці від 15 до 70 років (економічно активне населення) у місті Червоноград зменшиться до 69% у 2038 році з 75% у 2018 році. Водночас частка населення віком 70 і більше років зростає до 20% у 2038 році, що є суттєвим збільшенням порівняно з 9,5% у 2018 році. Ці тенденції вказують на значне старіння населення, яке створюватиме додаткове навантаження на соціальну інфраструктуру та ринок праці. Це у свою чергу вплине на економічну та бюджетну ситуації в місті, оскільки надходження від населення працездатного віку зменшаться, а видатки на літніх людей збільшаться. Наслідки, спричинені низькими коефіцієнтами народжуваності у 1990-х та на початку 2000-х років, будуть відчутними упродовж наступних 20 років, коли люди, народжені в цей період, почнуть працювати та народжувати дітей. Відбудеться суттєве зменшення чисельності наявних працівників, особливо молодих, що негативно вплине на робочу силу та економічний потенціал міста.

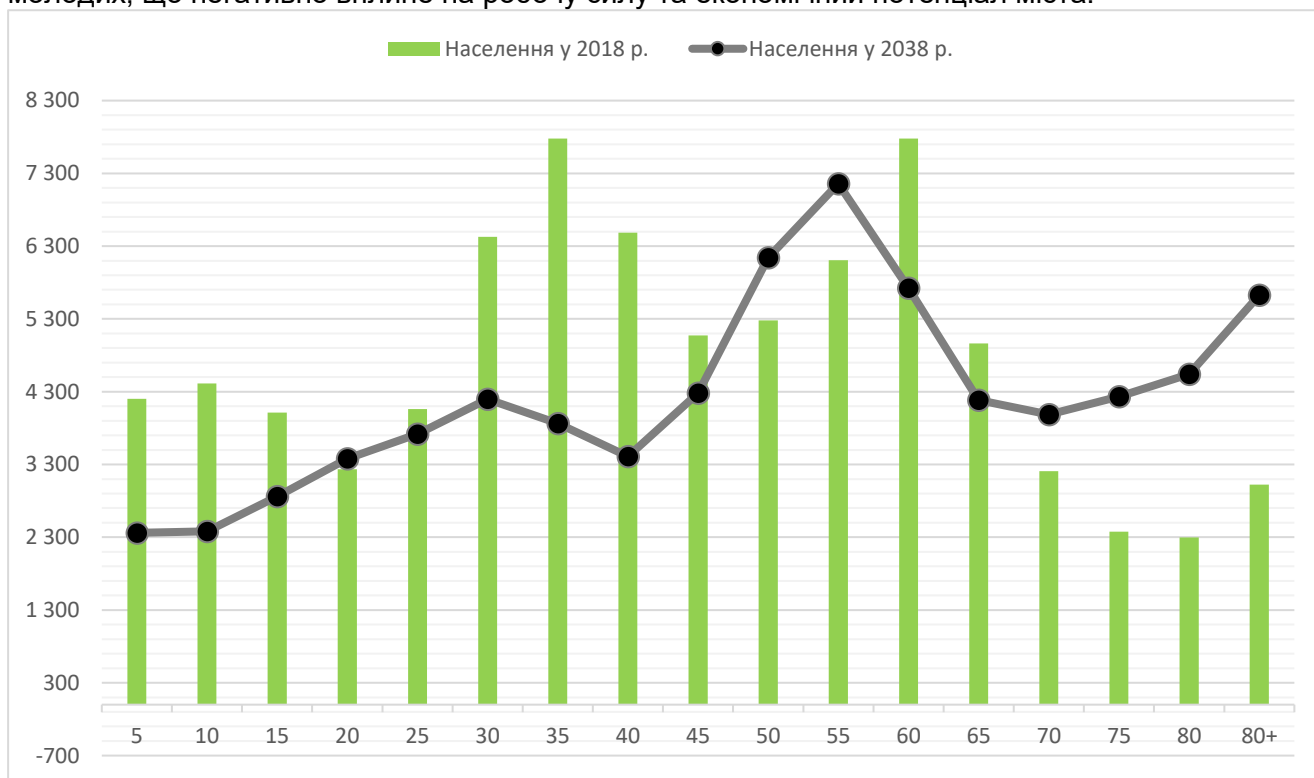

Рисунок 4.3. Вікова структура населення Червоноградської міської ради згідно демографічного прогнозу до 2038 року

Тож, ще згідно довоєнних прогнозів демографічні зміни в Червонограді свідчили про необхідність розробки стратегій, спрямованих на збереження в громаді молодих та економічно активних осіб, а також на адаптацію до зростаючої частки літніх людей у складі населення.

Початок повномасштабної війни російської федерації проти України у 2022 році значно вплинув на демографічний прогноз для міста Червоноград. Є кілька ключових факторів, які варто врахувати при оцінці впливу війни на населення:

⁶ Демографічний прогноз м. Червоноград. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.ebed.org.ua/sites/expertise.one2action.com/files/repo/chervonohrad_ukr_0.pdf.

⁷ Аналітична модель для прогнозування змін у структурі населення об'єднаних територіальних громад. - ЄГ Матвіїшин

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

1. Міграційні процеси: Війна спричинила масову міграцію населення з регіонів, де відбуваються бойові дії, до більш безпечних областей, включаючи Львівську область, де розташований Червоноград. Це може призвести до тимчасового збільшення чисельності населення через приплив внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Згідно з даними міської ради на початку 2024 року в Червоноградській громаді проживало понад 6 тисяч ВПО, що може частково компенсувати природне та міграційне скорочення населення.

2. Вплив на народжуваність та смертність: Війна негативно впливає на народжуваність, оскільки в умовах невизначеності та економічної нестабільності люди менш схильні планувати сім'ю. Одночасно, рівень смертності може зрости не лише через прямі втрати на фронті, але й через погіршення доступу до медичних послуг, погіршення умов життя та підвищення стресу.

3. Економічна активність та ринок праці: Зміни в демографічній структурі також впливатимуть на ринок праці. Міграція робочої сили (зокрема молоді) за кордон у пошуках безпечніших умов життя та праці також може посилитися, що додатково знизить чисельність економічно активного населення.

Загалом, війна створює умови для кардинального перегляду демографічних прогнозів. Окрім природного скорочення, міграційні зміни та вплив на народжуваність і смертність вказують на необхідність корекції існуючих прогнозів для відображення нових реалій та викликів, з якими стикається Червоноградська громада.

Актуальна демографічна ситуація

Чисельність зареєстрованого населення громади, за даними Червоноградської міської територіальної громади станом на 01.01.2024 року налічує 79528 осіб, що становить в розрізі населених пунктів: м.Червоноград – 58136 ос., м.Соснівка – 8872 ос., смт. Гірник – 2640 ос., с.Сілець – 3076 ос., с.Межиріччя – 780 ос., с.Городище – 74 ос., с.Волсвин – 1496 ос., с.Бендюга – 429 ос., с. Поздимир – 813 ос., с.Добрячин – 883 ос., с.Рудка – 31 ос., с.Бережне – 55 ос., с.Борятин – 642 ос., с.Острів – 1601 ос. Окрім того, за станом на 15.01.2024 року на території громади зареєстровано 6111 внутрішньо-переміщених осіб⁸. Водночас, без повноцінного перепису населення точну інформацію про чисельність мешканців громади встановити неможливо.

Опираючись на наявні статистичні дані про чисельність населення станом на початок 2022 року, до початку воєнного стану в державі, у Червоноградській громаді скоротилася чисельність населення впродовж 2019-2021 років на 2,3%, що значно перевищує показник скорочення у Львівській області (1,4%).

Таблиця 4.3. Динаміка чисельності населення Червоноградської громади, осіб⁹

Показник	2019 станом на 01.01.2020	2020 станом на 01.01.2021	2021 станом на 01.01.2022	2020/2019, %	2021/2020, %	2021/2019, %
Червоноградська громада, в т. ч.:	90 243*	89 315	88 151	-1,0	-1,3	-2,3
міське населення	79 682*	78 861	77 829	-1,0	-1,3	-2,3
сільське населення	10 561*	10 454	10 322	-1,0	-1,3	-2,3
Червоноградський район	230 991*	228 945	226 102	-0,9	-1,2	-2,1
Львівська область	2 512 084	2 497 750	2 478 133	-0,6	-0,8	-1,4

* Розрахункова чисельність населення в населених пунктах, які увійшли до територіальної громади

За статистичними даними демографічна ситуація погіршується з 2002 року, коли чисельність населення міста Червоноград була найбільшою - 85,4 тис. осіб, та скоротилася до 64,3 тис. осіб у 2021 році. Поступово йде процес зниження народжуваності, при цьому значною є

⁸ Соціально-економічна довідка на 01.01.2024 відділу економіки Червоноградської міської територіальної громади. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.chg.gov.ua/Sotsialno-ekonomichna-dovidka/st-5135>.

⁹ Офіційні дані Головного управління статистики у Львівській області

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

кількість померлих. В сукупності ці фактори значною мірою впливають на процес «старіння» населення.

За даними Національної служби здоров'я України, відповідно до статистики поданих декларацій про вибір лікаря первинної медичної допомоги в Червоноградській громаді укладено 79 875 декларацій (94% мешканців за даними міської ради). Проте, статеві-вікові характеристики декларантів відповідають (з певною похибкою) характеристикам населення громади.

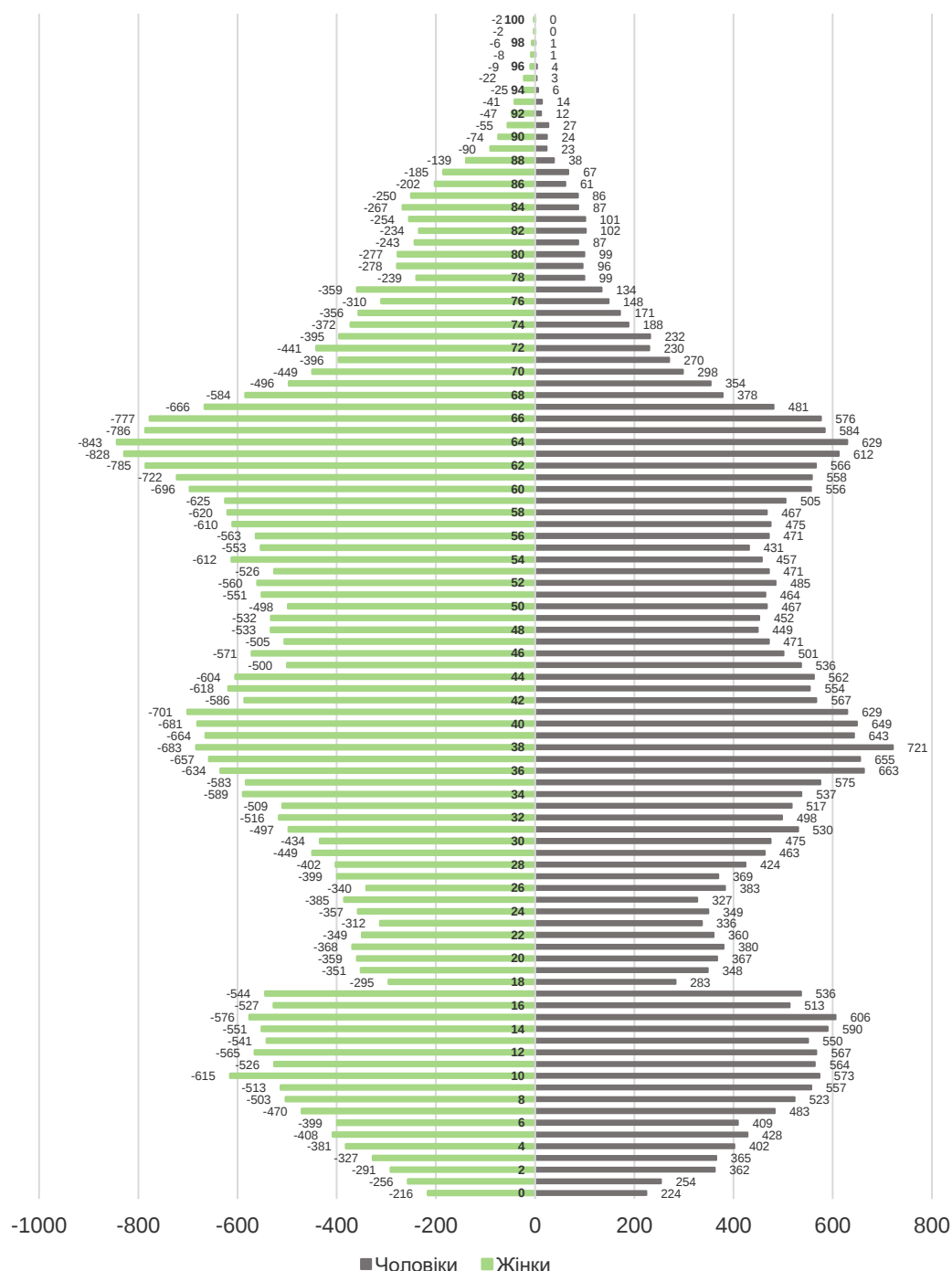

Рисунок 4.4. Статеві-вікова піраміда населення Червоноградської громади, осіб¹⁰

¹⁰ На основі інформації про укладені декларації мешканцями громади станом на 23.08.2024. Офіційний сайт НСЗУ. <https://edata.e-health.gov.ua/e-data/dashboard/declar-stats>

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

Статеві-вікова структура населення в Червоноградській громаді є достатньо однорідною, кількість чоловіків у віці від 0-38 років в середньому відповідає кількості жінок, далі спостерігається переважання чисельності жінок у кожній річній віковій категорії 54-88 років на 100-200 осіб.

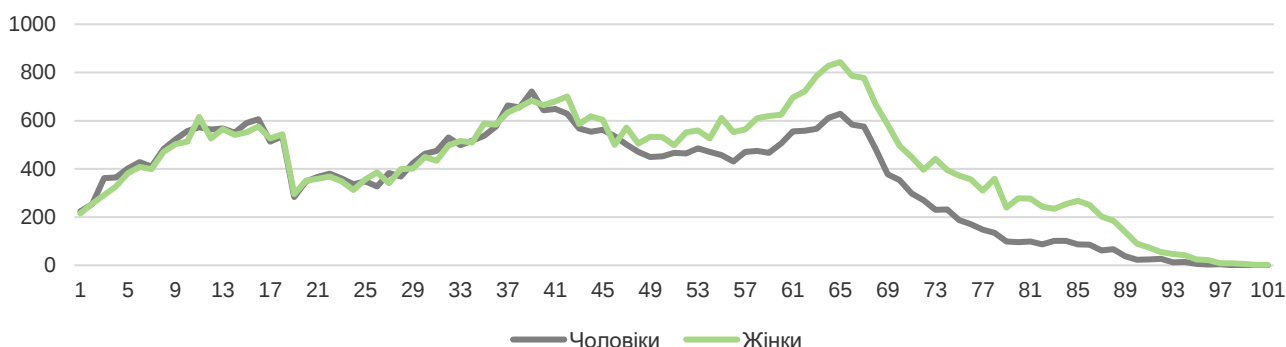

Рисунок 4.5. Чисельність чоловіків та жінок Червоноградської громади (відповідно до укладених декларацій), осіб

Представлена статеві-вікова піраміда дозволяє говорити про такі висновки та демографічні прогнози:

- у гендерній структурі переважає жіноче населення (54%);
- наступні 10 років громада має шанс на зростання кількості працездатного населення, за умови відсутності масового виїзду молоді за межі громади;
- зараз у громаді проживає і навчається в закладах середньої освіти максимальна кількість дітей. При цьому кількість дітей дошкільного віку складає близько 40% порівняно з кількістю дітей шкільного віку. Тобто кожного наступного року кількість учнів перших класів зменшуватиметься.
- водночас можна прогнозувати, що в наступні 5 років кількість дітей у дошкільних закладах також буде поступово знижуватися.

У віковій структурі населення Червоноградської громади частка дітей у віці 0-5 років щорічно зменшується і складає 5,2%, а частка людей похилого віку (65+) – щорічно зростає і становить 17,2%. Щорічно знижується частка осіб у віці 18-39 років та зростає у віці 40-64 роки, що свідчить про старіння населення та становить ризик зростання навантаження на осіб працездатного віку. Водночас зменшення частки дітей та молоді може розглядатись як ризик для подальшого формування демографічного потенціалу Червоноградської громади.

Таблиця 4.4. Вікова структура населення (відповідно до укладених декларацій), %

Вікові групи	01.01.2020	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024
0-5	7,1	6,5	5,9	5,6	5,2
06-17	16,0	17,0	16,7	16,5	16,5
18-39	26,5	26,1	26,9	26,5	25,7
40-64	35,1	35,0	35,3	35,4	35,4
65+	15,3	15,5	15,2	16,1	17,2

Середній вік населення

Для Червонограда, згідно з даними Головного управління статистики у Львівській області, середній вік населення поступово збільшувався з 40,4 років у 2017 році до 41,1 року у 2021 році. Це свідчить про поступове старіння населення в місті. Ця тенденція схожа на загальну ситуацію у Львівській області, де також спостерігається зростання середнього віку населення. Відносно середнього показника по Львівській області, який зріс з 39,7 років у 2017 році до 40,5 років у 2021 році, середній вік населення в Червонограді дещо вищий. У Червонограді середній вік збільшився

з 40,4 років у 2017 році до 41,1 року у 2021 році. Це означає, що населення Червонограда старше за середній показник по області на 0,7-0,9 років протягом зазначеного періоду. Таким чином, Червоноград має тенденцію до дещо швидшого старіння населення порівняно з середнім по Львівській області.

Щільність населення

Червоноград має високий рівень щільності населення, який у 2018 році становив 3 829,6 осіб на 1 кв.км, але спостерігалось поступове зниження до 3 614 осіб на 1 кв.км у 2021 році. У випадку Червонограда, зменшення щільності населення протягом кількох років може свідчити про відтік населення, що може бути пов'язано з браком економічних можливостей, робочих місць або зниженням якості життя.

Порівнюючи з загальнообласним середнім показником Львівської області, де щільність населення також знижувалася з 115,9 осіб на 1 кв.км у 2018 році до 113,5 осіб на 1 кв.км у 2021 році, Червоноград значно перевищує середній рівень щільності, що вказує на більш урбанізовану природу громади.

У порівнянні з іншими містами області, такими як Львів (щільність понад 4 195 осіб на 1 кв.км) та Дрогобич (понад 1 637 осіб на 1 кв.км), Червоноград має одну з найвищих щільностей населення, що близька до таких міст як Стрий та Трускавець.

Загалом, для Червонограда висока щільність населення означає як можливості для економічного зростання (більша концентрація робочої сили, що є важливим фактором для залучення бізнесу та інвестицій), так і виклики, пов'язані з управлінням міським розвитком та забезпеченням сталого економічного розвитку. Для Червонограда цей показник може означати можливості для подальшого розвитку місцевої економіки, особливо в сферах, які потребують великої кількості робочої сили. Висока щільність населення також може створювати додаткове навантаження на міську інфраструктуру, таку як дороги, транспортні системи, житловий фонд, медичні та освітні установи. Це може вимагати додаткових інвестицій у розвиток інфраструктури та поліпшення якості послуг, що надаються жителям.

Для Червонограда як адміністративного центру Червоноградського району статистика щодо території та щільності населення має кілька важливих значень з точки зору регіонального розвитку та економічного планування: концентрація населення та можливості для економічного/просторового розвитку.

Щільність населення у Червоноградському районі становить 75,4 осіб на 1 кв.км, що є середнім показником серед районів Львівської області. Це свідчить про помірну концентрацію населення у районі. У порівнянні з Львівським районом, де щільність значно вища (229,2 осіб на 1 кв.км), Червоноградський район має більше вільних територій. Відносно низька щільність населення в порівнянні з Львівським районом може бути корисною для нової містозабудови, розбудови нових промислових зон / ревіталізації старопромислових зон, розвитку логістичних об'єктів та сільського господарства.

У порівнянні з іншими районами, як-от Золочівський район з щільністю 55,0 осіб на 1 кв.км або Яворівський з 74,8 осіб на 1 кв.км, Червоноградський район знаходиться на середньому рівні щільності населення. Це означає, що район має помірний баланс між міським та сільським населенням, що може сприяти розвитку як аграрного, так і промислового секторів.

Висновки. Демографічна ситуація у Червоноградській громаді вказує на наявність негативних тенденцій. У громаді наявний значний темп демографічних втрат з поглибленням гендерного дисбалансу та старінням населення, спричинений процесами природного скорочення та міграційного відтоку населення, які у 2022-2024 роках посилені фактором війни російської федерації проти України.

Скорочення чисельності населення на 2,3% у період 2019-2021 років, що є вищим від середнього показника по Львівській області, свідчить про погіршення демографічної ситуації в громаді.

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

Зменшення народжуваності та високий рівень смертності призводять до старіння населення, що посилює навантаження на працездатних осіб. Статеві-вікова структура населення показує переважання жінок у вікових категоріях старше 54 років, що також вказує на специфіку вуглевидобувної території та містить демографічні ризики, пов'язані з гендерним дисбалансом та можливим дефіцитом працездатного населення в майбутньому.

З іншої сторони, наявні певні позитивні аспекти, які можуть вплинути на демографічний розвиток громади. Наявність 6111 внутрішньо переміщених осіб може сприяти частковому відновленню демографічного потенціалу громади. Також громада має шанс на зростання кількості працездатного населення у найближчі 10 років, якщо вдасться створити умови для того, щоб молодь утримувалася від виїзду, що передбачає не лише забезпечення необхідних умов для їх працевлаштування у нових секторах економіки, а й покращення якості життя та екологічної ситуації на відповідній території. Однак, зменшення частки дітей дошкільного віку та поступове скорочення кількості дітей у шкільних закладах свідчить про ризики для подальшого розвитку людського потенціалу громади, вимагаючи нових стратегічних підходів для збереження молодого покоління. Також низька частка дітей дошкільного віку (40% порівняно з кількістю дітей шкільного віку) та старіння населення є вагомими підставами для майбутнього коригування освітньої мережі, розвитку системи охорони здоров'я та посилення спроможності мережі закладів соціального захисту.

Трудові ресурси та кадровий потенціал громади

Трудові ресурси та зайнятість населення

У таблиці 4.5 подано чисельність штатних працівників суб'єктів господарювання, що здійснювали діяльність на території Самбірської міської територіальної громади у 2021-2022 роках (за даними Головного управління ДПС у Львівській області), в розрізі видів економічної діяльності.

Таблиця 4.5. Зайнятість населення Червоноградської громади за видами економічної діяльності, осіб

Галузі та види діяльності	2021	2023
Сільське господарство	33	36
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	5130	3543
Переробна промисловість	3411	2949
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	229	182
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	227	216
Будівництво	416	234
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	1497	981
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	643	548
Тимчасове розміщування й організація харчування	231	122
Інформація та телекомунікації	84	85
Фінансова та страхова діяльність	8	7
Операції з нерухомим майном	95	82
Професійна, наукова та технічна діяльність	117	96
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	500	438
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	631	594
Освіта	2435	2378
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	1379	1379
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	262	283
Надання інших видів послуг	97	69
Всього:	17 425	14 222

Аналіз зайнятості населення Червоноградської громади за видами економічної діяльності вказує на значні зміни у структурі зайнятості протягом 2021-2023 років. Загальна кількість штатних працівників у громаді зменшилася з 17 425 осіб у 2021 році до 14 222 осіб у 2023 році, що свідчить про загальне скорочення зайнятості на 18,4%. Найбільше скорочення відбулося у добувній промисловості та розробленні кар'єрів (з 5130 до 3543 осіб), що пов'язано з оптимізацією виробництва або зниженням видобутку. В 2024 році в умовах руйнування енергетичної системи держави російською федерацією ситуація у вугільній галузі суттєво погіршилася.

Переробна промисловість та будівництво також зазнали значного скорочення, відповідно на 13,6% та 43,8%, що вказує на можливу економічну реорганізацію або зниження попиту в цих галузях. Сектори оптової та роздрібною торгівлі, транспорту та складського господарства, а також тимчасового розміщування й організації харчування показали зменшення чисельності працівників, що свідчить про скорочення економічної активності в цих сферах.

Натомість у сфері мистецтва, спорту, розваг та відпочинку спостерігається невелике зростання кількості працівників (з 262 до 283 осіб), що може вказувати на затребуваність культурних та спортивних послуг у громаді. Важливо зазначити, що кількість зайнятих у сфері охорони здоров'я та надання соціальної допомоги залишилася стабільною (1379 осіб), що підкреслює стійкість цієї галузі навіть у складних економічних умовах.

Аналіз зайнятості населення Червоноградської громади за видами економічної діяльності вказує на кілька секторів, які мають перспективи для розвитку, незважаючи на загальне скорочення чисельності зайнятих:

1. **Сільське господарство:** Хоча чисельність зайнятих у цьому секторі є невеликою, вона зросла з 33 до 36 осіб у період з 2021 по 2023 роки. Це може свідчити про потенціал для подальшого розвитку аграрного сектору, особливо в умовах зростаючого попиту на місцеву продукцію та можливостей для впровадження нових агротехнологій.
2. **Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок:** Цей сектор продемонстрував зростання з 262 до 283 осіб, що вказує на збільшення попиту на культурні та розважальні послуги. Розвиток туризму, організація культурних заходів та спорт може сприяти подальшому зростанню зайнятості в цьому секторі.
3. **Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги:** Кількість зайнятих у цій галузі залишилася стабільною (1379 осіб) протягом аналізованого періоду, що вказує на стійкий попит на медичні та соціальні послуги. З урахуванням старіння населення та потреби в медичних послугах, цей сектор має добрі перспективи для розвитку.
4. **Інформація та телекомунікації:** Незважаючи на незначну кількість зайнятих (84-85 осіб), збереження стабільності в цьому секторі вказує на потенціал зростання, особливо з огляду на зростаючу роль цифрових технологій в економіці. Розвиток інтернет-послуг, IT та телекомунікацій може створити нові робочі місця.
5. **Освіта:** Хоча чисельність працівників у сфері освіти дещо зменшилася (з 2435 до 2378 осіб), сектор залишається важливим для громади. Інвестиції в освітню інфраструктуру та розвиток професійної освіти можуть сприяти підвищенню кваліфікації місцевого населення та підтримці зайнятості.

Загалом, сектори, які демонструють або стабільність, або зростання зайнятості, мають перспективи для розвитку, зокрема за умов відповідної підтримки з боку місцевої влади та інвесторів.

Динаміка рівня безробіття та ринку праці

Упродовж 2023р. в Червоноградській філії ЛОЦЗ отримали послуги 1281 ос., з них статус безробітного отримали 982 ос.

Чисельність безробітних, котрі проходили професійне навчання за скеруванням служби зайнятості упродовж 2023р. - 47 осіб. Впродовж 2023р. працевлаштовано 742 осіб.

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

За станом на 01.01.2024 рік кількість вакансій, наявних в базі даних служби зайнятості становить 1211 одиниць.

Доходи населення та рівень заробітної плати

У таблиці 4.6 подано середню заробітну плату штатних працівників суб'єктів господарювання, що здійснювали діяльність на території Червоноградської громади у 2021-2022 роках (за даними Головного управління ДПС у Львівській області), в розрізі видів економічної діяльності.

Таблиця 4.6. Доходи населення Червоноградської громади за видами економічної діяльності, грн

Галузі та види діяльності	2021	2023
Сільське господарство	7 241	11 409
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	16 020	22 033
Переробна промисловість	10 135	13 663
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	13 841	16 390
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	12 203	14 339
Будівництво	15 017	16 198
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	8 240	8 535
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	8 771	9 831
Тимчасове розміщування й організація харчування	7 322	7 234
Інформація та телекомунікації	10 224	10 298
Фінансова та страхова діяльність	13 010	16 752
Операції з нерухомим майном	9 499	11 871
Професійна, наукова та технічна діяльність	13 027	14 739
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	10 814	12 354
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	18 915	23 234
Освіта	13 145	13 393
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	11 349	14 629
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	14 800	12 755
Надання інших видів послуг	10 794	12 424
Всього:	12 750	15 635

Аналіз доходів населення Червоноградської громади за видами економічної діяльності за період 2021-2023 років показує зростання середньої заробітної плати у більшості секторів. Загалом, середній дохід населення громади збільшився з 12 750 грн у 2021 році до 15 635 грн у 2023 році.

Галузі з найвищим зростанням доходів:

1. Добувна промисловість і розроблення кар'єрів: Найбільше зростання середньої заробітної плати в цьому секторі - з 16 020 грн у 2021 році до 22 033 грн у 2023 році.
2. Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування: Заробітна плата зросла з 18 915 грн до 23 234 грн.
3. Сільське господарство: Сектор показав значне зростання заробітної плати з 7 241 грн до 11 409 грн.

Галузі з менш помітним зростанням або зниженням доходів:

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

1. Тимчасове розміщення й організація харчування: Єдиний сектор, де середня зарплата знизилася з 7 322 грн у 2021 році до 7 234 грн у 2023 році, що може вказувати на економічні труднощі або скорочення попиту на послуги у цій галузі.
2. Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок: Спостерігається зниження доходів з 14 800 грн до 12 755 грн. Це може бути пов'язано зі зменшенням рівня прибутковості в цьому секторі або ж вказувати на тінізацію економіки.

З урахуванням інфляційних процесів, які в умовах повномасштабної війни призвели до скорочення реальних доходів мешканців Львівської області на чверть, аналіз доходів населення Червоноградської громади показує, що номінальне зростання зарплат не завжди відображає покращення реального рівня життя. Зокрема, реальні доходи, що враховують інфляцію, фактично зменшилися на 25%.

Реальні доходи у Червоноградській громаді:

1. Добувна промисловість і розроблення кар'єрів: Хоча номінальна зарплата в цьому секторі зросла з 16 020 грн до 22 033 грн, реальне зростання є значно меншим. Якщо врахувати інфляцію, то реальна заробітна плата 2023 року становить близько 16 525 грн (22 033 грн - 25%). Це майже не відрізняється від зарплати у 2021 році, що означає відсутність реального покращення.
2. Сільське господарство: Номінальна зарплата збільшилася з 7 241 грн до 11 409 грн, але з поправкою на інфляцію реальна зарплата становить близько 8 557 грн. Це показує деяке реальне зростання, але воно незначне і не компенсує повністю інфляційного тиску.
3. Переробна промисловість: Номінальна зарплата зросла з 10 135 грн до 13 663 грн, але реальна зарплата з урахуванням інфляції становить близько 10 247 грн. Це вказує на незначне збільшення реальних доходів у порівнянні з 2021 роком.
4. Тимчасове розміщення й організація харчування: Цей сектор єдиний, де номінальна зарплата зменшилася з 7 322 грн до 7 234 грн. З урахуванням інфляції, реальні доходи ще більше знизилися і становлять близько 5 426 грн, що свідчить про значне погіршення умов праці та оплати або тінізацію галузі.
5. Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування: Незважаючи на зростання номінальної зарплати з 18 915 грн до 23 234 грн, реальна заробітна плата з урахуванням інфляції становить близько 17 426 грн. Це вказує на скорочення реальних доходів порівняно з 2021 роком.

Номінальне зростання заробітних плат у Червоноградській громаді у 2023 році здебільшого не компенсувало впливу інфляції на реальні доходи населення. У багатьох секторах, включаючи ключові, такі як добувна промисловість, реальні доходи залишилися на рівні 2021 року або знизилися, що вказує на економічні виклики, з якими стикаються жителі громади в умовах війни.

Аналіз зайнятості та заробітної плати в Червоноградській громаді свідчить про необхідність диверсифікації економіки та зменшення залежності від вугільної галузі. Значне скорочення зайнятості в добувній промисловості (з 5130 до 3543 осіб) та падіння реальних доходів у цьому секторі вказують на обмежені перспективи його подальшого розвитку, особливо в умовах руйнування енергетичної інфраструктури та загального зниження видобутку. Це потребує активного пошуку альтернативних напрямків економічного зростання та переорієнтації на інші сектори.

Висновки. Трудові ресурси та кадровий потенціал Червоноградської громади демонструють складні тенденції. Основними галузями зайнятості залишаються добувна промисловість і розроблення кар'єрів, хоча чисельність працівників у цій сфері значно зменшилася з 5 130 осіб у 2021 році до 3 543 осіб у 2023 році, що свідчить про зниження виробничої активності, оптимізацію кадрів та стагнацію галузі. Подібна динаміка спостерігається в переробній промисловості, будівництві, оптовій та роздрібній торгівлі, де відбулося скорочення чисельності працівників. Це може бути наслідком економічної нестабільності, спричиненої загальнодержавними викликами, зокрема війною, що обмежує можливості для зростання робочих місць та підтримання стабільного ринку праці.

Розвиток ключових секторів економіки

Структура місцевої економіки

За статистичними даними місцева економіка м. Червоноград характеризувалася незначним зростанням кількості суб'єктів господарської діяльності. Від 2016 до 2020 року кількість юридичних осіб у ЄДРПОУ зросла з 1122 до 1268, тоді як кількість фізичних осіб-підприємців досягла піку у 2018 році (4 589) і знизилась до 3 289 у 2020 році. У 2023 році кількість суб'єктів господарювання – юридичних осіб становила 1 311, а фізичних осіб – підприємців – 4 292¹¹. Станом на 1 січня 2024 р. на території Червоноградської міської ради діяли 1513 юридичних осіб та 3699 фізичних осіб-підприємців.

Загальний обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємствами у 2020 році становив 4 101,1 млн грн (1% від загальнообласного показника), з яких найбільшу частку (1 929,2 млн грн) складала промисловість, в тому числі добувна – 683,5 млн грн та переробна – 1 075,8 млн грн. За 2023 рік підприємствами реалізовано продукції на загальну суму 10 983,3 млн грн (у відпускних цінах): з яких найбільшу частку (10 611,5 млн грн) складала промисловість, в тому числі добувна – 1 631,7 млн грн та переробна – 8 979,8 млн грн¹².

З рисунка нижче видно, що економіка громади впродовж 2021-2023 років змінюється, зокрема і під впливом воєнного часу. Частка податкових надходжень від добувної промисловості знизилась на 10 в.п., зросла частка переробної промисловості (на 2 в.п.) та будівництва (на 7 в.п.).

Рисунок 4.6. Структура економіки Червоноградської громади за обсягами сплати податків суб'єктами господарювання (без урахування бюджетних установ) в розрізі ВЕД у 2021, 2023 рр.¹³

Основні промислові підприємства, які здійснюють діяльність на території Червоноградської громади: чотири шахти ДП «Львіввугілля», ПАТ «Львівська вугільна компанія», ТОВ «Дюна-Веста», ПРАТ «ВАТ Калина», Фірма «Ладан ЛТД», ТзОВ «Агро-інвест», ТзОВ «Червоноградська міська друкарня», ТзОВ «Макс-ЛП», ТзОВ «Фортуна-Захід-М», КП «Червоноградтеплокомуненерго», КП «Червоноградводоканал», КП

¹¹ <https://clarity-project.info/hromada/UA46120130000026331/business>

¹² Соціально-економічна довідка на 01.01.2024 відділу економіки Червоноградської міської територіальної громади. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.chg.gov.ua/Sotsialno-ekonomichna-dovidka/st-5135>.

¹³ За даними Головного управління ДПС у Львівській області

«Червонограджитлокомунсервіс», КП «Комунальник», ПП «Застава», ТДВ «ЧЗЗВ», СП «Київ-Захід у формі ТзОВ».

На території Червоноградської територіальної громади зареєстровано 15 сільськогосподарських підприємств та фермерських господарств, які займаються вирощуванням зернових культур на площі 1633 га. В громаді працюють 18 пасічників, які є власниками 783 бджолосімей. 1 агропідприємство, що займається вирощуванням лохини ТзОВ «Органік Захід-Груп», загальною площею насаджень 25 га, якому вдалося, зокрема на вирощування такої брендової культури залучити 6,25 млн грн грантових коштів.

В сільському господарстві серед фермерів переважає монокультурний підхід щодо вирощування зернових культур та їх переробки. Задля вдосконалення структури серед фермерських господарств потрібно створювати сприятливі умови для створення одноосібних та багатоосібних фермерських господарств, кооперативів з багато функціональним спрямуванням не тільки в рослинництві, а й у тваринництві. Розвиток сільськогосподарського напрямку потребує вирішення нагальних питань надання держаних дотацій та безвідсоткових кредитів для забезпечення сільськогосподарською технікою та транспорту, налагодження шляхів централізованого збуту продукції та логістичних послуг.

Тож структура економіки громади, окрім вугледобувної промисловості, представлена підприємствами легкої та харчової промисловості, виробництва меблів та металоконструкцій, будіндустрією, торгівлею. Інформаційні технології, логістика, туризм та сільське господарство на сьогодні є галузями що розвиваються і не мають більше 1-2% у структурі економіки.

Стан вугільної галузі

В процесі формування Плану дій Червоноградської міської територіальної громади важливим є розуміння стану вугільної галузі на даній території.

Балансові запаси кам'яного вугілля у Львівській області становлять 1 028 млн тонн – 2,5% від загальних балансових запасів кам'яного вугілля в Україні. Більша частина запасів розміщена в межах Червоноградської міської територіальної громади та сусідніх громад Червоноградського району. Нижче представлені запаси кам'яного вугілля та промислові запаси вугілля у розрізі шахт у Львівській області станом на 01.01.2023.

Таблиця 4.7. Запаси кам'яного вугілля у Львівській області, станом на 01.01.2023

Назва родовища	Запаси вугілля, млн тонн	Марка вугілля
Межирічанське родовище ДП «Львіввугілля»	Балансові – 152,2 Промислові - 88,2	Г, Ж
Забузьке родовище Поля шахт Червоноградська №3-4	170,0	ДГ
Любельське родовище Поля для шахт Любельська №1-3	158,8	К
	118,2	Ж (кокс)
Тяглівське родовище Поля для шахт Тяглівська №1-3	195,0	Г,Ж

Таблиця 4.8. Промислові запаси вугілля у розрізі шахт у Львівській області, станом на 01.01.2023

Найменування шахт	Рік введення в експлуатацію	Промислові запаси, тис. тонн	Проектна річна потужність	Розрахунковий строк служби, років
ВП «Шахта «Межирічанська»	1959	10 367	750	45
ВП «Шахта «Відродження»	1961	7 028	750	36
ВП «Шахта «Лісова»	1963	9 694	600	53
ВП «Шахта «Червоноградська»	1971	20 677	900	86
ВП «Шахта «Степова»	1978	39 168	2 400	159

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

Найменування шахт	Рік введення в експлуатацію	Промислові запаси, тис. тонн	Проектна річна потужність	Розрахунковий строк служби, років
ПрАТ «Шахта «Надія»	1962	52	450	-

На початок 2024 року у вугільній галузі області працювали 6 шахт, з яких 5 – на території Червоноградської громади: 4 у віданні ДП «Львіввугілля» (ВП «Шахта «Межирічанська», ВП «Шахта «Відродження», ВП «Шахта «Лісова», ВП «Шахта «Червоноградська»), а також ПрАТ «Шахта «Надія». Промислові запаси вугілля на шахтах ДП «Львіввугілля» станом на 01.01.2023 становили 88,18 млн. тонн.

На сьогодні на території Львівської області на стадії закриття знаходиться ДП «Шахта «Зарічна», яка з 2015 року припинила видобуток вугілля. Також готується до закриття ПрАТ «Шахта «Надія». Ще одна шахта – ВП «Шахта «Великомостівська», яка знаходиться у складі ДП «Львіввугілля, 01.10.2022 припинила видобуток вугілля і також буде ліквідована.

За період 1991-2018рр. на території області виконані роботи із ліквідації шахт №5 «Великомостівська» та №1 «Червоноградська».

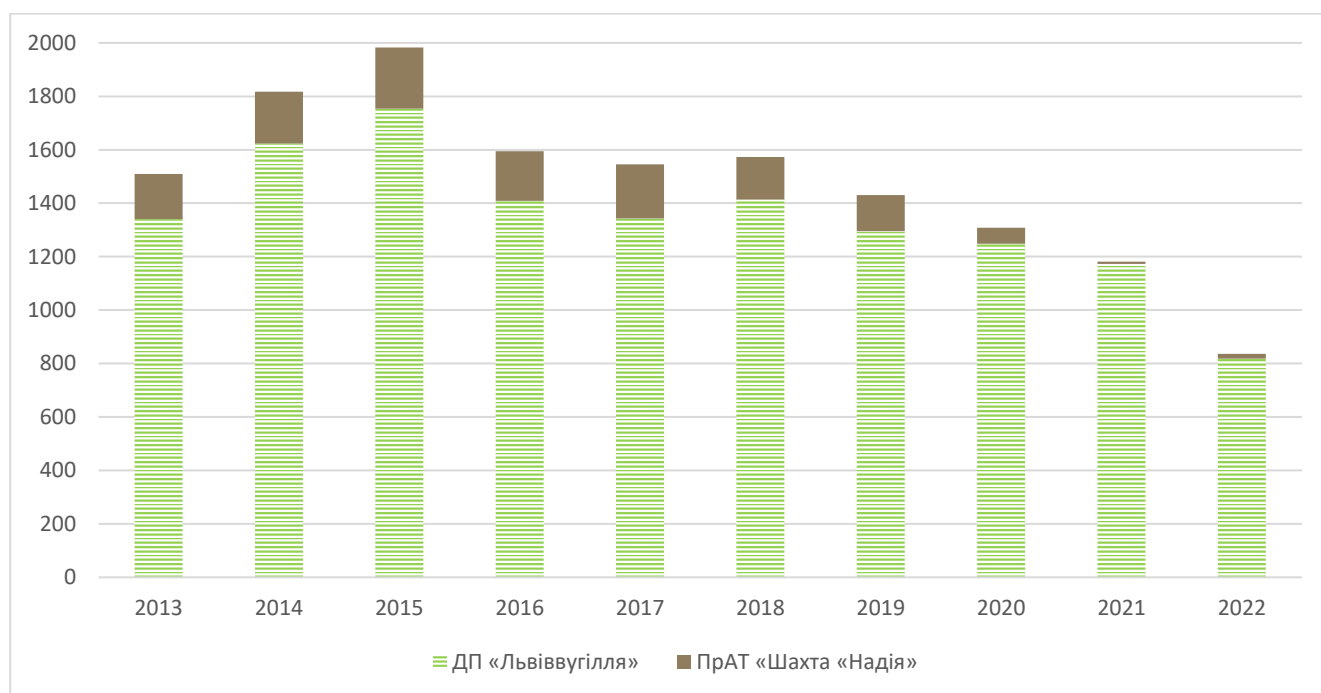

Рисунок 4.7. Динаміка видобутку вугілля підприємствами Червоноградського району, тис. тонн

Тенденції видобутку вугілля підприємствами галузі у Червоноградському районі демонструють загальне зниження протягом останніх десяти років. Для ДП «Львіввугілля» спостерігається піковий видобуток у 2015 році (1754,4 тис. тонн), після чого починається поступове зниження, що триває до 2022 року (817,9 тис. тонн). ПрАТ «Шахта «Надія» також показує зниження видобутку після 2015 року (228,2 тис. тонн) з особливо різким падінням у 2021 році (8,5 тис. тонн). Збільшення видобутку у 2015 році пояснюється окупацією російською федерацією частини Донбасу, через що з окупованої території в Україну не надходило вугілля. Загалом, тенденція значного скорочення видобутку вугілля в Червоноградському районі наглядно демонструє стагнаційний стан вугільної галузі.

На сьогодні на підприємствах вугільної галузі Червоноградської громади працює близько 4 тис. осіб. Найбільшим підприємством галузі є ДП «Львіввугілля», яке об'єднує шість шахт та десять відокремлених підрозділів. Крім того, видобуток вугілля здійснює окрема шахта – ПрАТ «Шахта «Надія», а переробку (збагачення) вугілля, видобутого всіма шахтами Львівської та Волинської областей, здійснює ПАТ «Львівська вугільна компанія».

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

ДП «Львіввугілля» та ПрАТ «Шахта «Надія» знаходяться у державній власності, а управління цими підприємствами здійснює Міненерго України.

Фінансові результати діяльності шахт залишаються від'ємними, а умови праці та безпека видобутку не покращувалися роками, що спричиняє аварії (часто з випадками загибелі шахтарів), а відтак падіння престижності професії гірника. Це вказує на необхідність пошуку нових секторів економіки з метою працевлаштування працівників стагнуючої вугільної галузі у альтернативних галузях економіки з гідною заробітною платою.

Руйнування енергетичної інфраструктури держави внаслідок агресії російської федерації спричинило до ще більшого скорочення вуглевидобутку. Тож, стан вугільної галузі робить процес справедливої трансформації незворотнім та вкрай необхідним для Червоноградської громади. У зв'язку з цим громада бере активну участь у розробці відповідних планів в межах громади та мікрорегіону за підтримки Програми «Підтримка структурних змін у вугільних регіонах України», що впроваджується Німецьким товариством міжнародного співробітництва (GIZ Ukraine) за дорученням Федерального міністерства економіки і захисту клімату Німеччини.

Розвиток підприємництва та інфраструктура підтримки бізнесу

Станом на 1 січня 2024 р. на території Червоноградської міської ради діяли 1513 юридичних осіб та 3699 фізичних осіб-підприємців. Приріст реєстрації фізичних осіб-підприємців по Червоноградській територіальній громаді впродовж 2022-2024 років склав 19,5%. Малий та середній бізнес суттєво сприяє диферсифікації економіки громади, забезпечуючи надходження до бюджетів усіх рівнів та створення робочих місць.

Фінансові установи та інфраструктура підтримки підприємництва

У громаді діють 11 філій банків, 8 кредитних спілок, 2 консалтингові фірми, 9 страхових компаній, 3 асоціації бізнесу, 2 інформаційно-консультаційні установи та центр трансферу технологій та FabLab. Наявність таких інституцій сприяє покращенню доступності фінансових, консалтингових та інноваційних послуг для малого та середнього бізнесу.

1	ФІЛІЇ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ: • "ПриватБанк"; "Ощадбанк"; ЧВ ЛОД "Райффайзен Банк Аваль"; ПАТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК"; Forward Bank; ПАТ "КРЕДОБАНК"; ЧВ ПАТ АКБ "Львів"; ЧВ ПАТ "Ідея Банк"; "ПУМБ"; Банк інвестицій і заощаджень (офіс); Акордбанк кредит (офіс).
2	СТРАХОВІ КОМПАНІЇ: • ПрАТ АСК "Скарбниця"; ЧВ ВАТ НАСК "Оранта"; ЛФ ПАТ УСК "Гарант-Авто"; СК "Княжа"; Відділення СК "АХА страхування"; РЗУ Україна; СК "Провідна"; Червоноградське відділення Фонду соціального страхування у Львівській області; СК "АСКО ДС".
3	КОНСАЛТИНГОВІ ФІРМИ: • ТЗОВ „Західний регіональний консалтинговий центр”; • ТЗОВ „Юридичний партнер”.
4	КРЕДИТНІ СПІЛКИ: • "Гільдія вуглекопів"; "Взаємопоміч"; "Бойківщина"; "ЦКС"Анісія"; Файна готівка, Кредитний офіс "Cash point"; Кредит маркет; Icredit; Просто Позика.
5	ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА АСОЦІАЦІЇ ПІДПРИЄМЦІВ МІСТА: • Міська громадська організація підтримки та захисту малого та середнього бізнесу "Єдність"; Червоноградська місцева галузева рада підприємців міста; Червоноградська місцева асоціація роботодавців міста.
6	ІНФОРМАЦІЙНО КОНСУЛЬТАЦІЙНІ УСТАНОВИ: • Червоноградський місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги. • «Простір справедливої трансформації» (створено в рамках проекту GIZ "Підтримка структурних змін у вугільних регіонах)
7	ІННОВАЦІЙНА ІНФРАСТРУКТУРА (створена в рамках проекту GIZ "Підтримка структурних змін у вугільних регіонах) • "Центр трансферу технологій ГО «Tech Startup School» • FabLab простір на базі Червоноградського професійного гірничо-будівельного ліцею.

Рисунок 4.8. Інфраструктура підтримки підприємництва громади

Висновки. Зростання кількості суб'єктів господарської діяльності, зокрема фізичних осіб-підприємців, свідчить про незначну активізацію малого та середнього бізнесу в громаді, що може бути джерелом нових робочих місць та економічного зростання. Проте, для підтримки цього зростання необхідно забезпечити відповідні умови, такі як доступ до дешевих кредитних ресурсів, фінансування місцевих програм підтримки малого бізнесу, розвиток підприємницької інфраструктури, підвищення кваліфікації робочої сили та стимулювання інновацій та підприємницької ініціативи. Структура місцевої економіки потребує подальшої диверсифікації та розвитку нових секторів, щоб уникнути надмірної залежності від традиційних галузей та забезпечити стійкість трудового ринку в умовах зовнішніх економічних і політичних викликів.

Розвиток сфери торгівлі, послуг і туризму

Торгівля та сфера обслуговування

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

Мережа торгівлі Червоноградської територіальної громади станом на 01.01.2024 представлена: 542 магазинами; 136 об'єктами дрібнороздрібної торгівлі (кіоски, павільйони); 132 об'єктами ресторанного господарства.

У задоволенні потреб населення в товарах значне місце належить ринкам. В громаді ринкова діяльність здійснюється на 3-х ринках (КП Червоноградський ринок, КП "Соснівський ринок", ПП "Майдан") та в Торговому домі "Форсаж".

Сфера побутових послуг громади представлена 25 видами послуг: працюють 18 взуттєвих майстерень, 35 перукарні, 11 ательє та майстерень по ремонту одягу, 1 майстерня по ремонту годинників, 15 майстерень по ремонту побутової та офісної техніки, 2 фотосалони, 8 автомийок, 7 автозаправних станцій.

Загалом, сфера торгівлі, послуг і туризму має внутрішній потенціал для розвитку з урахуванням купівельної спроможності місцевого населення.

Інвестиційна привабливість та зовнішньоекономічна діяльність

Інвестиційна привабливість

Інвестиційна привабливість Червоноградської міської громади формується завдяки вигідному логістичному положенню, наявності кваліфікованої робочої сили, розвиненої інженерної інфраструктури, наявності найбільшого в області індустріального парку, 18 інвестиційних об'єктів типу Brownfield, 8 інвестиційних об'єктів типу Greenfield, а також інших промислових площ, які були задіяні у вуглевидобутку і станом на сьогодні перебувають у державній власності, очікуючи роздержавлення і, відповідно – приватизації. Ці фактори створюють сприятливі умови для залучення інвесторів та розвитку нових секторів економіки, які є важливими для справедливої трансформації громади.

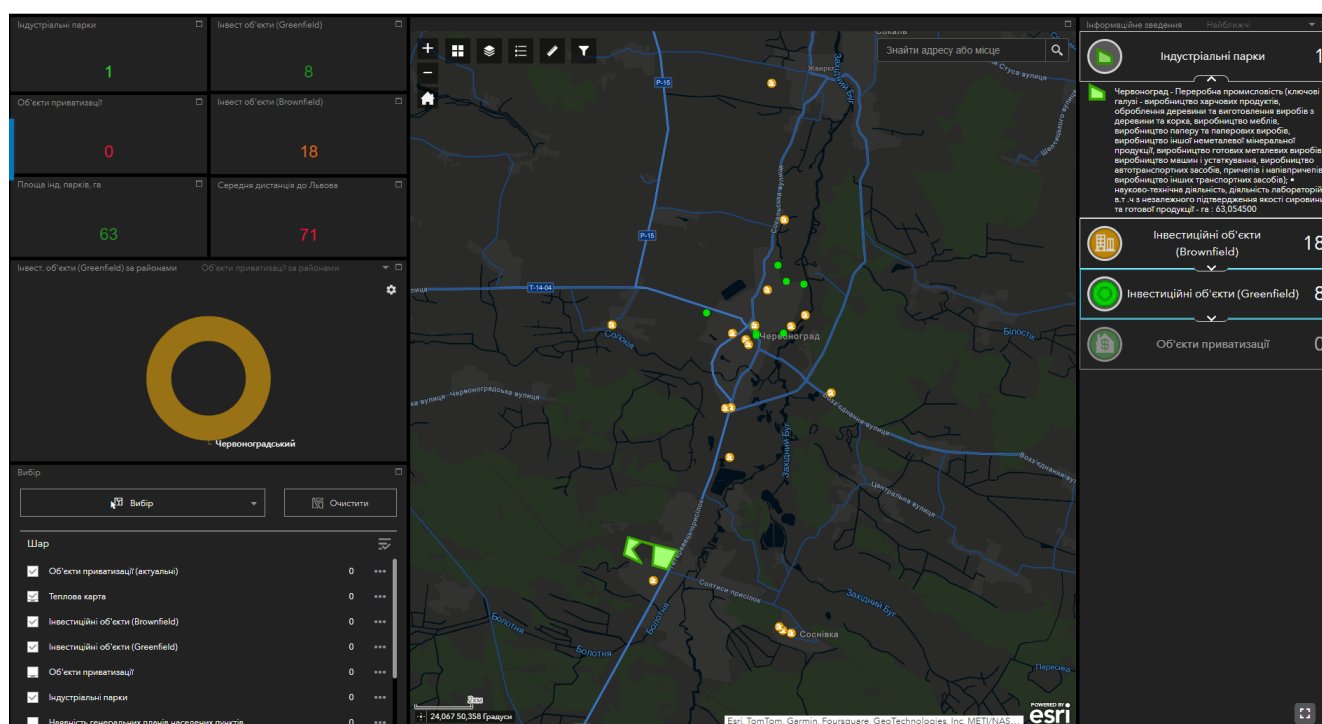

Рисунок 4.9. Об'єкти інвестиційної привабливості Червоноградської міської територіальної громади¹⁴

Індустріальний парк

¹⁴ <https://apl.loda.gov.ua>

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

Інвестиційний потенціал Червоноградської міської громади значною мірою визначається наявністю індустриального парку "Червоноград", який створено міською радою у 2024 році в рамках Проєкту GIZ «Справедлива трансформація вугільних регіонів та зелене відновлення енергетичного сектору України» у співпраці з Львівською обласною державною адміністрацією. Станом на сьогодні індустриальний парк внесено в реєстр Мінекономіки, паралельно триває розробка комплексної проєктно-кошторисної документації для розбудови інженерно-транспортної інфраструктури індустриального парку. Тут планується створити 3250 робочих місць (що могло б суттєво компенсувати втрату робочих місць внаслідок закриття шахт). Строк функціонування парку передбачено на 30 років.

Індустриальний парк "Червоноград" орієнтований на такі нові сектори економіки як:

- переробна промисловість (ключові галузі - виробництво харчових продуктів, оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини та корка, виробництво меблів, виробництво паперу та паперових виробів, виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції, виробництво готових металевих виробів, виробництво машин і устаткування, виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів; виробництво інших транспортних засобів);

- науково-технічна діяльність, діяльність лабораторій, в т.ч. з сертифікації продукції.

Загальна площа парку становить 63,055 га, що робить його найбільшим серед індустриальних парків регіону. Такий розмір дозволяє розмістити на території значні виробничі потужності та створити умови для розвитку різних типів виробничих об'єктів. Це робить парк особливо привабливим для великих промислових інвесторів, які шукають простір для розміщення своїх підприємств і логістичних центрів, а також потребують великої кількості кваліфікованих фахівців.

Розташування парку неподалік кордону з ЄС та пунктів пропуску з Республікою Польща робить його положення більш вигідним, ніж в інших парків. Наявність урбанізованої території з великою щільністю населення забезпечує доступ до кваліфікованої робочої сили, що є необхідною умовою для успішного розвитку промислових проєктів. Крім того, близькість до існуючої інфраструктури — доріг, залізниці та комунікацій — сприяє ефективній логістиці та знижує витрати на транспортування, що важливо для підприємств, які орієнтовані на обслуговування як внутрішнього, так і зовнішнього ринків.

У майбутньому планується підведення до території індустриального парку колії євростандарту, а також використання парком терикона колишньої шахти, що може стати пілотним для України проєктом ревіталізації старопромислових територій та використання їх для потреб громади.

Інвестиційні ділянки типу Greenfield

Станом на сьогодні актуальними для пропозицій інвесторам є 8 інвестиційних ділянок. Ці ділянки є комунальною власністю, що полегшує процес отримання дозволів та початку використання для інвестиційних цілей. Об'єкти, розташовані в Червоноградській громаді, знаходяться на відстані приблизно 100 км від Львова, що є відносно доступною відстанню для логістичних операцій. Наявність залізничного сполучення та близькість до автомагістралей роблять ці ділянки більш привабливими для інвесторів, зацікавлених у розвитку виробничих або логістичних об'єктів. Крім того, Червоноградська громада може розширити перелік інвестиційних ділянок для потенційних інвесторів за рахунок ділянок, які знаходяться у власності держави та можуть бути передані у власність громади. Це включає земельні ділянки, де здійснювався або здійснюється вуглевидобуток.

Інвестиційні об'єкти типу Brownfield

Станом на сьогодні актуальними для пропозицій інвесторам є 18 інвестиційних об'єктів типу Brownfield, включаючи будівлі, склади, промислові приміщення, діючі підприємства та інженерні мережі. Багато об'єктів розташовані близько до залізничних колій (наприклад, відстань 1-2 км)

та важливих автодоріг, що значно підвищує їх привабливість для інвесторів, особливо у галузях, які залежать від транспортної інфраструктури. Зважаючи на те, що багато об'єктів перебувають у комунальній власності або доступні для оренди та продажу, це спрощує процеси, пов'язані з інвестуванням, включаючи отримання дозволів та погоджень.

Висновки до економічного блоку

Таким чином, для успішної диверсифікації економіки Червоноградської громади необхідно зосередити зусилля на розвитку галузей, які показують стійкість або зростання, таких як переробна промисловість з високою доданою вартістю, сільське господарство, культура та спорт, а також розширювати можливості в освіті та охороні здоров'я.

Розвиток сільського господарства, мистецтва, спорту, розваг та охорони здоров'я демонструють певний потенціал для зростання. Сільське господарство, хоча й не забезпечує значної кількості робочих місць, показує позитивну динаміку зайнятості і може розвиватися в умовах підвищення попиту на місцеву продукцію та впровадження нових агротехнологій. Враховуючи наявність логістичних переваг, а також значного потенціалу розвитку аграрного сектору в мікрореєоні (в сусідніх громадах), Червоноградська громада, за умови інвестування у інноваційне виробництво, потенційно може стати центром для розвитку харчової промисловості, створюючи нові робочі місця з високою заробітною платою.

Сектор мистецтва, спорту та розваг демонструє зростання кількості зайнятих осіб, що свідчить про певний попит на культурні та спортивні послуги. Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги залишаються стабільними секторами з потенціалом розвитку, зокрема з урахуванням старіння населення.

За умови інвестування у нові сектори економіки, з огляду на логістичний, кадровий, природно-ресурсний та інфраструктурний потенціал громади, на відповідній території можуть розвиватися такі сектори економіки як: металообробка, відновлювальна енергетика, логістика, деревообробка, виробництво меблів, виробництво одягу, виробництво будматеріалів, харчова промисловість та інформаційні технології.

Червоноградська міська громада має значний інвестиційний потенціал завдяки наявності найбільшого в області індустріального парку, об'єктів типу Greenfield та Brownfield, земельних ділянок, які були задіяні у вуглевидобутку і в майбутньому можуть бути перепрофільовані для нових промислових чи логістичних об'єктів. Розвинена інфраструктура та відносна близькість до кордону з ЄС та Львівської агломерації також роблять її привабливою для інвесторів.

Водночас, відсутність актуальних пропозицій об'єктів державного майна для приватизації стримує розвиток Червоноградської громади. Переважно ці об'єкти станом на сьогодні не використовуються державою і можуть бути передані в управління або приватизацію, що формуватиме додаткові можливості для інвестицій та створення нових робочих місць.

Війна та безпекові ризики стримують іноземних інвесторів інвестувати в Україну. Водночас є великий запит на релокацію бізнесу з прифронтових територій в громади з готовою виробничою базою на кшталт Червоноградської. У свою чергу Червоноградська громада в умовах війни має запропонувати вітчизняному бізнесу найвигідніші умови розширення виробництва або релокації, а на період повоєнної відбудови – готувати портфель інвестиційних пропозицій для розвитку нових секторів економіки в т.ч. важливих для відбудови держави.

Транспортна й комунікаційна інфраструктура громади

Дорожня інфраструктура міста Червонограда включає 57,8 км. автомобільних доріг площею 406,552 тис. м², 3 мости. Основними завданнями є розвиток мережі автомобільних доріг, поліпшення транспортно-експлуатаційного стану автомобільних доріг, підвищення безпеки дорожнього руху та екологічної безпеки автомобільних доріг, підвищення якості автомобільних доріг за рахунок впровадження прогресивних проєктних рішень і сучасних технологій, розвиток дорожньої інфраструктури та поліпшення інформаційного забезпечення учасників дорожнього руху, удосконалення управління автомобільними дорогами.

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

В громаді функціонує розгалужена мережа автобусних маршрутів, яка забезпечує перевезення пасажирів між будь-якими мікрорайонами міста практично без пересадок. Загальна довжина маршрутної мережі складає понад 60 км.

Громада має зручне географічне розташування і добре розвинену транспортну мережу (автотраса Львів — Ковель — Брест, шосе Белз — Червоноград та Радехів — Червоноград, залізниці Львів — Ковель та Червоноград — Рава-Руська), межує з Польщею.

Територією Червоноградської громади проходять три головні транспортні магістралі - автомобільна дорога Р 15 (Ковель - Жовква), Т 14 04 (Червоноград — Рава-Руська) та Т 14-40 (Червоноград-Броди).

Є залізничне сполучення з зупинками в м. Червонограді: поїзд Сокаль – Львів, Львів – Київ – Бахмут, Червоноград – Ковель та Сокаль – Рава-Руська.

Логістика та зв'язок та медіа

На території Червоноградської територіальної громади здійснюють діяльність:

Відділення зв'язку: станційно-лінійна дільниця №4 м. Червонограда ПАТ „Укртелеком”, ПП «Центр зв'язку Граф».

Поштові відділення: АТ «Укрпошта» (8 відділень), ТОВ «Нова Пошта» (5 відділення), ТОВ «Делівері» (1 відділення), ТОВ «Justin» (1 відділення).

Інтернет провайдери: ТзОВ «БЕСТ-ЛІНК», ПП «Колумбус», ПАТ „Укртелеком”, ТзОВ «Цифрові рішення ЛЛС», ТОВ «Кварц», ТзОВ «Візор-Гал», ПП «Гроза», ПП «Інформаційні технології».

Найбільшими засоби масової інформації громади є газети «Новини Прибужжя» та «Вісник»; «НЕО – радіо»; "Телеканал 15" та телестудія "Бужнет".

Автомобільний транспорт

На території Червоноградської міської територіальної громади станом на 01.01.2024 функціонують 13 автобусних маршрутів загального користування (№2, №3, №4, №4а, №5, №5а, №7, №8, №9, №10, №298, №299 та №304). Автобусні маршрути обслуговуються перевізниками: ТзДВ «Червоноградське АТП 14628», ТзОВ «Авто-Лайн», СПД ФОП Закала Б.В.

Вартість проїзду в громадському транспорті в межах міста становить – 10,00 грн., до смт.Гірник – 14,0 грн., на Соснівку – 28,0 грн.

У весняно-осінні періоди, для перевезення певної категорії пасажирів до садово-городніх масивів в районі шахт „Відродження“ та „Лісова“, в режимі регулярних спеціальних пасажирських перевезень, щорічно організовується курсування автобусів по дачних маршрутах, з частковою компенсацією вартості проїзду з міського бюджету.

На території міста Червонограда визначено 7 тимчасово відведених земельних ділянок для припаркування автотранспортних засобів – таксі на 9 місць. За кожною ділянкою визначено оператора паркування, таких в місті є 5 суб'єктів підприємницької діяльності.

Висновки. Транспортна і комунікаційна інфраструктура Червоноградської громади є досить розвинутою та різноманітною. Місто має 57,8 км автомобільних доріг і три мости, що потребують покращення для підвищення безпеки та якості. Громада має розгалужену автобусну мережу, що забезпечує безперебійне перевезення пасажирів без необхідності пересадок. Важливими транспортними артеріями є дороги Р 15, Т 14 04, Т 14-40, а також залізничні лінії, що з'єднують Червоноград з іншими містами України та сусідніми державами. На території громади активно діють кілька операторів зв'язку, інтернет-провайдерів, а також поштові відділення. Присутність медіа, таких як газети, радіостанції та телеканали, сприяє інформаційному обміну в регіоні. Таким чином, наявна інфраструктура забезпечує не лише транспортні потреби населення, але й сприяє розвитку економіки та поліпшенню якості життя в громаді.

Житлово-комунальна та енергетична інфраструктура

Для Червоноградської громади особливо актуальні питання житлово-комунального господарства – це вдосконалення систем водопостачання, водовідведення та теплопостачання, покращення надання комунальних послуг населенню, реформування житлово-комунального господарства в цілому та поліпшення фінансового стану комунальних підприємств.

Фінансово-економічне становище підприємств, що надають житлово-комунальні послуги, є складним і зумовлене декількома чинниками, серед яких найбільш критичним є заборгованість за надані послуги.

У стратегічній перспективі передбачається збереження комунальної власності на усі підприємства, що надають послуги централізованого водопостачання, водовідведення та теплопостачання, захоронення ТПВ, які є природними монополіями. Усі ці підприємства потребують значних капіталовкладень у заміну й реконструкцію наявних мереж і модернізацію обладнання.

Ринок послуг формуватиметься у сфері переробки ТПВ, обслуговування житла, прибирання території населених пунктів громади. Важливою складовою розвитку міського господарства є модернізація застарілого обладнання, впровадження енергозберігаючих технологій. У першу чергу це стосуватиметься об'єктів централізованого водопостачання, водовідведення і теплопостачання, житлового фонду.

Житловий фонд

Житловий фонд Червоноградської територіальної громади налічує 568 багатоквартирних будинків загальною площею 1676,1 тис. м². Зношеність будівельних конструкцій будинків і інженерних мереж становить від 50 до 85%.

Альтернативним варіантом утримання й експлуатації житла є формування об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ). На теперішній час в Червоноградській громаді створено та функціонують 39 ОСББ і 9 будинків обслуговують ЖБК.

Послуги з управління багатоквартирними будинками надаються двома управителями. Управителем багатоквартирних будинків у м. Червонограді та смт. Гірник за результатами конкурсу визначено КП «Червонограджитлокомунсервіс», у м. Соснівка управителем багатоквартирних будинків визначено ТзОВ «Нова Долина».

Електропостачання

Електропостачання громади здійснюється від електромережі 110 кВ Львівського енерговузла через 2 опорні ПС, які отримують живлення від Добротвірської ГРЕС і мають зв'язок з Волинською енергосистемою.

В місті Червоноград також існує ПС «Зміна», від якої живляться промислові споживачі північно-західного району міста.

Провідне місце в електроспоживанні займає промисловість – 67%, на долю комунально-побутових споживачів припадає 33% загальнономіського споживання.

Розподіл електроенергії від джерела живлення до споживачів здійснюється по повітряних і кабельних лініях 6 кВ. Стан електромережі 6 кВ задовільний.

В місті Червонограді є 97,4 км ліній мереж зовнішнього освітлення 2941 шт. світлоточок. Реконструкція вуличного освітлення з використанням енергозберігаючих технологій, встановлення системи централізованого дистанційного керування мережами зовнішнього освітлення вирішить проблему контролю за роботою мереж, зменшить витрати на технічне обслуговування, дасть змогу попереджувати збої в роботі зовнішнього освітлення.

Водопостачання та водовідведення

Комунальне підприємство «Червоноградводоканал» забезпечує централізоване постачання споживачів питною водою та здійснює відведення та очистку стічної рідини.

Водопостачання Червоноградського гірничо-промислового району здійснюється з 5-ти водозаборів: Бендюзького, Правдинського, Межирічанського, Борятинського, Соснівського із 39 артезіанськими свердловинами (підземні води сенонського горизонту).

Загальна протяжність водопровідної мережі – 310,8 км.

Відвід і очистка стічної рідини здійснюється трьома каналізаційними спорудами: м. Червонограда, м. Соснівки, смт. Гірник з 19-ма перекачними каналізаційнимим насосними станціями.

Загальна протяжність каналізаційної мережі 232,5 км.

У зв'язку з довгостроковою експлуатацією, зношеністю трубопроводів на 75–80%, що призводить до систематичних аварійних ситуацій, існує реальна загроза виникнення надзвичайної ситуації.

Для відведення зливових та талих вод з території міста експлуатується мережа зливової каналізації закритого та відкритого типу загальною протяжністю 32,7 км та 7 насосних станцій. Щороку в плановому режимі виконуються роботи по очищенні мережі зливової каналізації та її поточного ремонту. Насосні станції та її обладнання фізично й морально застарілі та потребують реконструкції та заміни.

Теплопостачання

Теплопостачання здійснює сім діючих газових котельнь, які перебувають на балансі КП «Червоноградтеплокомуненерго», що надає послуги з теплопостачання для населення, бюджетних організацій та інших підприємств і установ м. Червонограда, м. Соснівки та смт. Гірник. У 2012 р. розроблена та затверджена Червоноградською міською радою Оптимізована схема теплопостачання м. Червонограда, м. Соснівки та смт. Гірник, де прийняті рекомендації щодо оптимізації системи теплопостачання.

Основними напрямками забезпечення економічної ефективності і енергоощадності роботи системи централізованого теплопостачання в схемі прийняті:

- реконструкція наявних джерел теплової енергії (заміна палинкових пристроїв і морально застарілих котлів);
- реконструкція наявних теплових мереж для забезпечення зменшення непродуктивних втрат тепла й покращення гідравлічних характеристик мереж;
- впровадження заходів із забезпечення ощадного використання теплової енергії безпосередньо у споживачів.

З центральним опаленням в місті Червоноград налічується 405 будинків комунальної власності (86,5% загальної кількості). У місті з 2012 року відсутнє централізоване гаряче водопостачання.

Газопостачання

Газопостачання громади здійснюється від магістрального газопроводу Івацевичі – Долина через АГРС «Звірогосподарство», від якої по газопроводу високого тиску газ подається в ГРП і від нього по газопроводах середнього тиску до промислових підприємств, опалювальних котельнь і газорегулюючих пунктів. Від ГРП по газопроводах низького тиску, прокладених вздовж вулиць або всередині кварталів, газ подається в житлові будинки та комунально-побутові об'єкти з невеликим газоспоживанням.

По даних Червоноградського управління по експлуатації газового господарства по місту Червоноград прокладено 84,02 км газових мереж, в тому числі 24,22 км середнього і 59,8 км низького тиску.

На сьогодні існує 100 % охоплення міста природним газом по всіх статтях газоспоживання: населення, комунально-побутових споживачів та промислово-виробничих об'єктів.

Висновки. Житлово-комунальна та енергетична інфраструктура Червоноградської громади стикається з численними викликами, серед яких зношеність мереж і фінансові труднощі комунальних підприємств, низькі тарифи на ЖКП. Важливими завданнями є модернізація систем водопостачання, водовідведення та тепlopостачання, що потребують значних капіталовкладень для оновлення інфраструктури та впровадження енергозберігаючих технологій. Розвиток житлового фонду також вимагає реформи та створення об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ), що сприятиме покращенню управління та зменшенню заборгованості. Електропостачання громади, яке здебільшого забезпечується від промислових об'єктів, потребує додаткової уваги до стану мереж і оптимізації енерговитрат. Незважаючи на існуючі проблеми, громада має всі можливості для підвищення ефективності своєї комунальної інфраструктури через модернізацію та впровадження сучасних рішень.

Соціальна інфраструктура громади та її культурно-туристичний потенціал

Червоноградська міська територіальна громада володіє розвиненою соціальною інфраструктурою, що включає заклади освіти, охорони здоров'я, культури, спорту та соціального захисту. Розглянемо ключові елементи соціальної інфраструктури громади.

Освіта

Освітній простір Червоноградської територіальної громади представляють:

- 15 закладів дошкільної освіти – 2261 вихованців, 4 дошкільні підрозділи – 119 вихованців. Діти старшого дошкільного віку 100 % охоплені дошкільною освітою;

- 21 заклад загальної середньої освіти - 9193 учні у 389 класах (середня наповнюваність учнів – 23,63); відповідно до Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» у Червоноградській територіальній громаді 01.09.2024 року завершується реформування мережі закладів загальної середньої освіти. Згідно з рішеннями Червоноградської міської ради змінено типи та найменування ЗЗСО. Здійснюють освітню діяльність Червоноградський ліцей, Соснівський ліцей, Початкова школа, усі ЗЗСО змінили тип закладу на гімназії, крім Сілецької ЗШ, СЗШ № 7, 14, Острівського НВК, які стануть гімназіями з 01.09.2024 року;

- 6 закладів позашкільної освіти – 3529 учнів.

- Інтегровано-ресурсний центр;

- Центр професійного розвитку педагогічних працівників.

Для підвезення учнів до закладів освіти для навчання задіяно 7 шкільних автобусів, які здійснюють довозення 141 учня.

У закладах освіти працює 1244 педагогічних працівники та 759 обслуговуючого персоналу, з них:

- заклади дошкільної освіти – 336 педагогічних та 301 обслуговуючого персоналу;

- заклади загальної середньої освіти – 823 педагогічних та 398 обслуговуючого персоналу;

- заклади позашкільної освіти – 79 педагогічних та 51 обслуговуючого персоналу.

Усього 2003 працівники.

Висновки. Червоноградська міська територіальна громада має добре розвинену соціальну інфраструктуру, яка включає освітні заклади на різних рівнях — від дошкільних до загальної середньої освіти, а також заклади позашкільної освіти та інклюзивний ресурсний центр. У громади є всі необхідні ресурси для забезпечення доступу до якісної освіти та підвищення рівня освіченості / перекваліфікації населення.

Охорона здоров'я

Медичне обслуговування населення Червоноградської територіальної громади у 2023 році забезпечували: КП «Центральна міська лікарня Червоноградської міської ради», КП «Центр первинної медико-санітарної допомоги м.Червонограда», КНП «Соснівська міська лікарня Червоноградської міської ради» та КП «Червоноградська міська стоматологічна поліклініка». Окрім цього на території Червоноградської територіальної громади функціонує 5 амбулаторій загальної практики сімейної медицини: м.Соснівка, смт.Гірник, с.Сілець, с.Острів та с.Волсвин та 3 пункти здоров'я: с.Добрячин, с.Бурятин та с.Межиріччя.

При формуванні спроможної мережі медичних закладів Львівщини у 2023 році КП «Центральна міська лікарня Червоноградської міської ради» увійшло у перелік кластерних лікарень Львівської області. Для організації надання медичних послуг на належному рівні планується відповідно до вимог Національною службою здоров'я України відкрити реабілітаційне відділення. По програмі енергозбереження КП «Центральна міська лікарня Червоноградської міської ради» бере участь у проєкті встановлення сонячної електростанції, що дозволить заощадити значні кошти громади.

У 2023 році на базі КП «Центр первинної медико-санітарної допомоги м.Червонограда» було реалізовано проєкт по програмі енергозбереження та встановлено сонячну електростанцію під власне споживання з джерелом резервного живлення, що дозволить заощаджувати кошти на електроенергію та забезпечувати безперебійну діяльність установи під час проблем з енергопостачанням в умовах війни.

КНП «Соснівська міська лікарня Червоноградської міської ради» напрацьовується підписання нових пакетів медичних послуг з Національною службою здоров'я України. Один з пріоритетних напрямків з надання медичних послуг, який розвивається закладом є паліативна допомога. В перспективі КНП «Соснівська міська лікарня Червоноградської міської ради» працює над відкриттям хоспісного відділення для мешканців громади. Враховуючи специфіку регіону, для лікування наслідків професійних захворювань з 2024 року відкрито профпатологічне відділення.

Культура та туризм

Культура

В громаді функціонує 31 заклад культури: 18 бібліотек, 1 центр культури, 3 школи естетичного виховання, 9 Народних домів; 3 музеїв, що зберігають історико-культурну спадщину громади.

Основними завданнями сфери культури громади в контексті справедливої трансформації має стати переформатування та покращення якості послуг з орієнтацією на молодь з однієї сторони, а також людей працездатного та пенсійного віку – з іншої. З цією метою на базі соціальної сфери, особливо на місці закинутих промислових мікрорайонів необхідно створювати багатофункціональні культурні простори з сучасним матеріально-технічним забезпеченням, а також наповненим змістовною культурно-дозвіллевою діяльністю.

Туристичний потенціал громади

Червоноградська громада має значний туристичний потенціал, оскільки відома своїми історичними та культурними пам'ятками, давньою історією.

У старій історичній частині міста Червонограда є пам'ятники архітектури державного значення, потенційно привабливі туристичні об'єкти: сакральні споруди – комплекс Церкви святого Володимира (Костел Зіслання Святого Духа 1695-1703 рр. та монастир Бернардинів з оборонними мурами) 1747-1767 рр., комплекс церкви святого Юра та монастиря Василіан 1771-1776 рр.; «Кристинопільський палац» – палац, головна резиденція роду Потоцьких, гербу Срібна Пілава – яскравий приклад французького класицизму середини XVIII ст. (1756-1762 рр.). Також у місті є пам'ятка культурної спадщини місцевого значення – придорожній хрест, зведений на честь перемоги польських військ у боротьбі з турками (1672 р.) та розміщений на історичній межі давніх населених пунктів Кристинопіль і Новий двір. Історико-культурну цінність також має каплиця-усипальниця роду Вишневських (II пол. XIX ст.), що знаходиться на старому кристинопільському цвинтарі (сер. XIX ст.). Любителів військової тематики можуть привабити залишки позицій ракетного полку «Кокарда» та фортифікації часів Другої світової війни – доти Струмилівського укріпрайону.

Громада, як шахтарський регіон, може привабити своїми промисловими об'єктами поціновувачів індустріального туризму. Наявність трьох водних артерій – Західного Бугу, Солокії та Рати відкриває потенціал водного туризму.

У громаді діють 3 музеї: Червоноградська філія Львівського музею історії релігії; Художній музей «Сокальщина» (філія Національного музею у Львові імені А. Шептицького); Світлиця-музей Тараса Городецького.

В Червонограді є такі визначні пам'ятки культури та туристично-привабливі об'єкти як:

- Палац Потоцьких (м. Червоноград). Пам'ятка архітектури національного значення. (1756-1762 рр.). Родовий маєток магнатів Потоцьких – засновників міста. Яскравий приклад французького класицизму середини XVIII ст.

- Церква святого Юрія та монастир Василіан (м. Червоноград). Пам'ятка архітектури національного значення середини XVIII ст. (1771-1776 рр.). Тут склав свої монаші обіти майбутній митрополит Андрей Шептицький.

- Церква святого Володимира (м. Червоноград). Пам'ятка архітектури. Комплекс колишнього костелу Зіслання Святого Духа (а також монастиря оо. Бернардинів) – сакральна будівля з усипальницею родини Потоцьких, зведена наприкінці XVII ст. у стилі бароко. Найдавніша споруда у Червонограді (1695-1703 рр.).

- Каплиця Вишневських (м. Червоноград). Родинна усипальниця польського шляхетного роду Вишневських (II пол. XIX ст.), який з 1848 до 1936 року володів Кристинопільським палацом. Розташована на старому цвинтарі міста.

- Придорожній хрест Яна III (м. Червоноград). Пам'ятка архітектури місцевого значення. 1672 р. Розташований на історичній межі поселень Кристинопіль і Новий двір. За офіційними даними монумент встановлено за наказом Яна III Собеського на честь перемоги польського війська над турками.

- Церква св. Миколая (с. Боратин). Церква 1906 року зведення за проєктом відомого на Галичині архітектора Василя Нагірного.

- Каплиця Благовіщення Пресвятої Діви Марії (с. Межиріччя). Каплиця Благовіщення Пресвятої Діви Марії зведена у 1903 році у неоготичному стилі та на кошти власника місцевого палацу Яна Мадейського.

- Доти СТУРу (с. Бендюга). Фортифікаційні укріплення Струмилівського укріпрайону, зведені перед початком II Світової війни інженерними підрозділами РККА.

- Навчальний шахтний полігон (м. Червоноград). Єдиний діючий в Україні підземний шахтний полігон, що є повною копією справжньої вугільної шахти та відображає реальний цикл видобутку вугілля.

- Церква святого Йосафата (м. Червоноград). Один з найбільших храмів західної частини України висотою 58,3 м. Храм відомий своєю композицією «Страшний Суд», на якій зображено пекло з грішниками, герб СРСР, німецька свастика та особа, що дуже схожа на теперішнього диктатора росії.

- Сосна графів Вишневських (м. Червоноград). Австрійська чорна сосна «пірамідаліс» - хвойне вічнозелене дерево. Дереву, заввишки 16 м, близько 100 років і воно входило до паркового комплексу Кристинопільського палацу.

- Тюльпанове дерево (м. Червоноград). Ліріодендрон тюльпановий – вид рослин роду ліріодендрон. Саджанець дерева привезений у 1970-х роках з Нікітського ботанічного саду і висаджений на території школи №4.

- Міст фельдмаршала Гефелле (м. Червоноград). Залізний автомобільний міст через річку Західний Буг у Червонограді був збудований не пізніше 1912 року. Пошкоджений під час воєнних дій, міст був відновлений австрійськими інженерними військами. З 1915 року він носитиме назву Міст Гефелле (Hefelle Brücke).

- Меморіал австрійським воїнам (с. Сілець). На військовому кладовищі часів Першої світової війни у селі Сілець поховано 219 військовослужбовців австро-угорської та німецької армій. Військові загинули 28-30 червня 1915 року під час визволення Галичини від російської армії.

- Меморіал євреям Кристинополя (м. Червоноград). Меморіал жителям Кристинополя на території давнього єврейського цвинтаря, що існував тут з часів заснування міста.

- Церква Пресвятої Богородиці Владичиці України (м. Червоноград). Дерев'яна церква, збудована без цвяхів за проектом галицької церкви XVII–XVIII ст. майстрами з м. Яремча. На території розвинена соціальна інфраструктура: спортивний і дитячий майданчики, паркова зона, сад. Працює пекарня.

- Оборонні мури Бернардинського монастиря (м. Червоноград). Залишки оборонних мурів, що датуються 1767 роком і входили до архітектурного ансамблю комплексу Бернардинського монастиря у Кристинополі.

- Кристинопільський некрополь (м. Червоноград). Давній кристинопільський цвинтар, закладений у кін. XVIII ст. Визначні об'єкти: Каплиця родини Вишневських, Пам'ятна могила січовим стрільцям, Поховання Потоцьких, Могила медсестри УСС Стефанії Рибчак, Могила Йосафати Гордашевської, Могила Анджея Граффа, Могила жертв села Мадзярки, Пам'ятна могила польським воїнам.

Історія громади також пов'язана з відомими історичними постатями. Серед них митрополит Андрей Шептицький, поет Василь Бобинський, художник Альфред Абердам, воєводи Францішек і Станіслав Потоцькі, єврейський просвітитель Яків Ейхенбаум, блаженні монахині Михайлина (Йосафата) Гордашевська та Ольга (Тарсікія) Мацьків.

Поміж тим у громаді діють творчі колективи, мистецькі спілки, проводяться щорічні масові культурні заходи.

Спорт

Спортивна інфраструктура включає: 2 великих спортивних комплекси, що надають можливості для занять різними видами спорту; 3 стадіони для проведення спортивних змагань та тренувань; 15 спортивних залів та майданчиків для занять фізичною культурою, 2 дитячо-юнацькі спортивні школи, міська каяк-станція на березі річки Західний Буг із штатним інструктором із байдаркового спорту.

На базі КП «Спорткомплекс «Шахтар», який нещодавно було модернізовано, регулярно проводяться спартакіади серед закладів освіти та профтехосвіти, міської асоціації людей з інвалідністю, колективів фізкультури ДП «Львіввугілля». До масових фізкультурно-спортивних заходів («Козацькі забави», «Тато, мама, я – спортивна сім'я», «Сокіл-Джура» тощо) залучається молодь міста.

Успішно реалізовано заходи міської Програми розвитку фізичної культури та спорту та «Місто для молоді » за 2023 рік. За підсумками 2023 року Червоноградська ТГ зайняла I місце у комплексних спортивних Іграх Львівщини серед 73 територіальних громад.

У Червонограді регулярно проводяться Всеукраїнські змагання зі спідвею та мотокросу. Спорт, як і культура, може стати частиною туристичної привабливості громади на перспективу.

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

Система соціального захисту громади представлена: центром соціальних служб, що надає підтримку та допомогу вразливим верствам населення; будинком-інтернатом для дітей, що забезпечує проживання та догляд дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; 2 реабілітаційними центрами, що надають послуги з реабілітації та підтримки для людей з інвалідністю.

Висновки

Соціальна інфраструктура Червоноградської міської територіальної громади є досить розвиненою і охоплює всі основні сфери, необхідні для забезпечення високої якості життя мешканців. Наявність розгалуженої мережі закладів освіти, охорони здоров'я, культури, спорту та соціального захисту створює сприятливі умови для всебічного розвитку громади та підвищення добробуту її жителів. Водночас, існує потреба в подальшому вдосконаленні та модернізації цієї інфраструктури, особливо в контексті зростаючих вимог та очікувань населення.

Туризм у Червоноградській громаді має передумови стати сферою реалізації ринкових механізмів, джерелом наповнення місцевого бюджету, засобом загальнодоступного та повноцінного відпочинку, ознайомлення з історико-культурною спадщиною громади, її звичаями, традиціями, специфікою регіону. Водночас, громаді бракує належної промоції туристичного потенціалу, а також покращення якості сервісу.

Фінансовий стан і бюджет громади

Червоноградська міська територіальна громада з індексом податкоспроможності 0,77 належить до територіальних громад області з середньою фінансовою спроможністю. За цим показником громада займає 25 із 73 місце в рейтингу. Впродовж 2023 року з бюджету громади на користь державного бюджету було вилучено 12 990,3 тис грн реверсної дотації (за цим показником громада посіла 11 місце в області). Частка трансфертів у загальному обсязі доходів громади у 2023 році склала 16,6 % (11 місце в рейтингу). Середньомісячна заробітна плата на 1-го працівника бюджетної сфери у 2023 році становила 11 432,10 грн (49 місце в рейтингу). Така ситуація може певною мірою впливати на якість надання публічних послуг в громаді.

Видатки місцевого бюджету на 1 особу за січень-червень 2024 року склали 4 646,5 грн. За цим показником громада перебуває у нижній частині рейтингу – 46/73. Частка видатків заробітної плати у загальному обсязі видатків бюджету громади у січні-червні 2024 року склали 67,46% (17 місце в рейтингу (у Львівській громаді – 44,23%). Це означає, що громада має середні можливості щодо фінансування місцевих розвиткових програм.

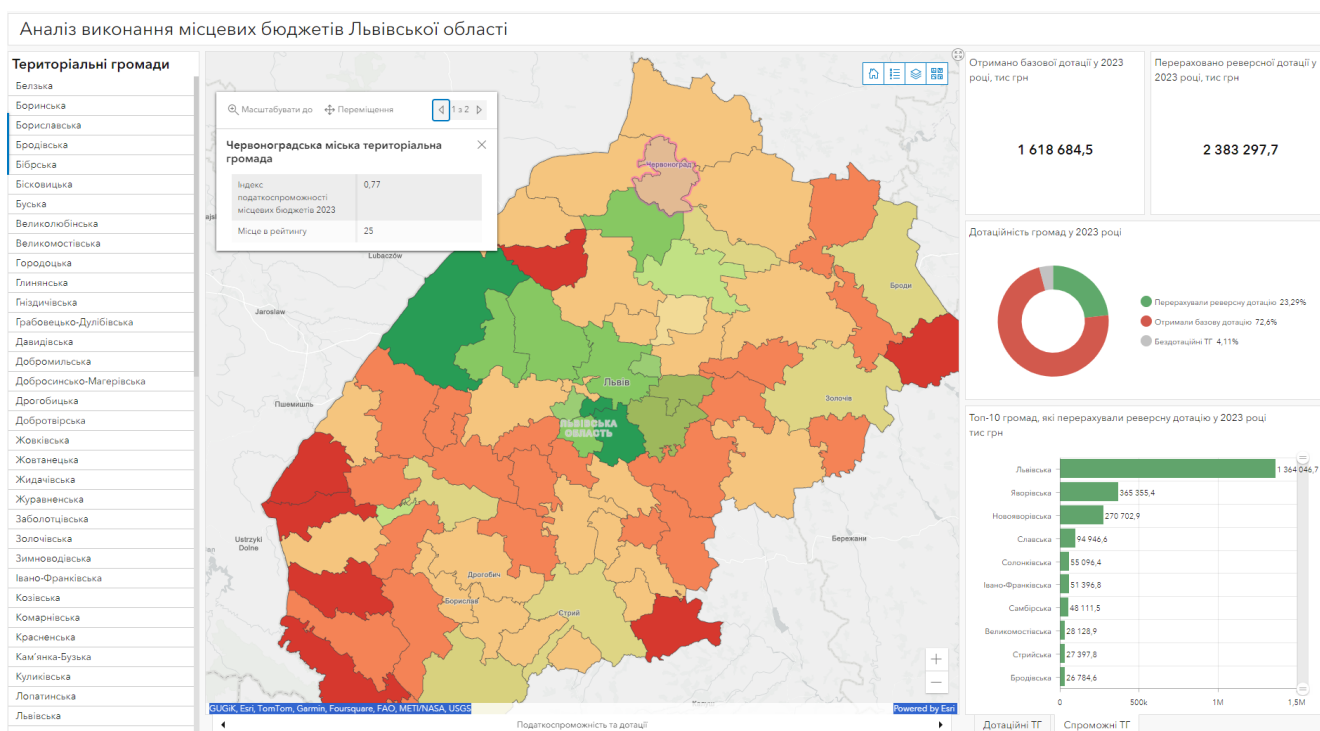

Рисунок 4.10. Фінансовий стан Червоноградської громади у порівнянні з іншими громадами області, 2023 рік¹⁵

Впродовж 2021-2023 років Червоноградська міська територіальна громада виконувала бюджет за доходами в межах від 101% до 107%. У 2024 році не спостерігалось значного росу надходжень податків, оскільки відповідно до прийнятого Верховною Радою України Закону було вилучено з місцевих бюджетів податок на доходи фізичних осіб з грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями та особами рядового і начальницького складу.

У структурі власних доходів громади основними трьома статтями є ПДФО, єдиний податок, податок на майно, де частка ПДФО складала у 2023 році - 74,6%, єдиний податок – 14,9%, податок на майно – 8,4%.

¹⁵ <https://apl.loda.gov.ua>

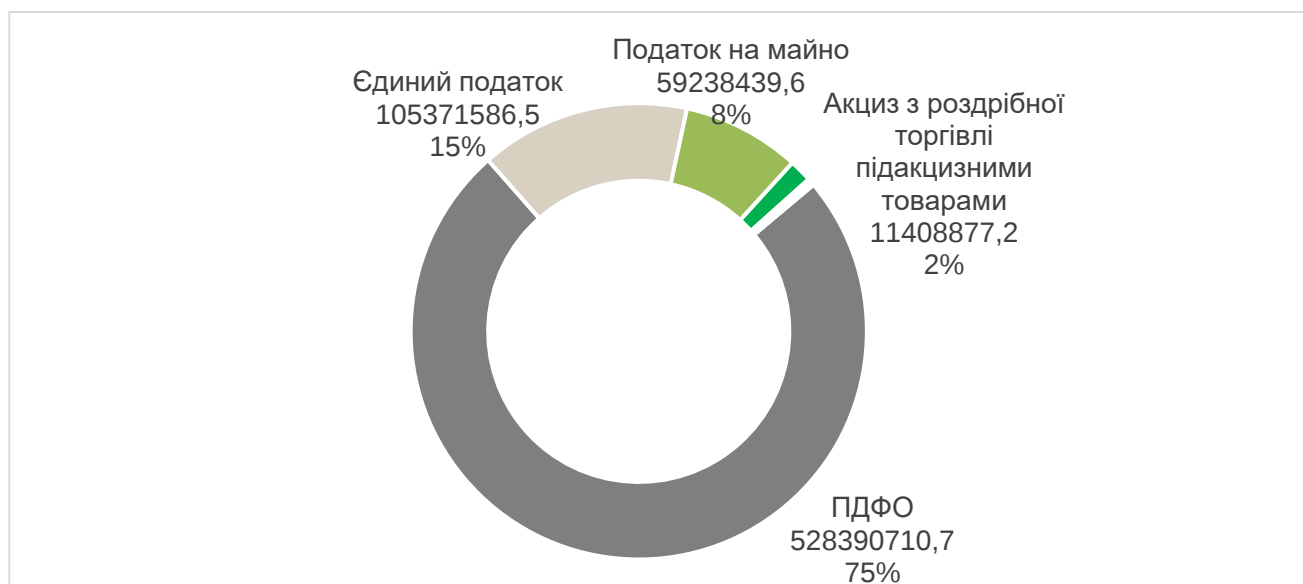

Рисунок 4.11. Структура надходжень до місцевого бюджету в розрізі податків за 2023 рік, %

За період з січня по червень 2024 року Червоноградська міська територіальна громада продемонструвала зміни в показниках доходів і видатків у порівнянні з аналогічним періодом 2023 року. Загальні доходи громади зменшилися на 41 360,8 тис. грн, що склало 91,5% від рівня 2023 року, зокрема, доходи загального фонду знизилися на 48,723 тис. грн (89,6%), тоді як спеціальний фонд показав приріст на 7 362,2 тис. грн (141,5%). Видатки також зменшилися, загалом на 42 090,1 тис. грн (91,2%), зокрема, видатки загального фонду знизилися на 16 463,1 тис. грн (96,1%), а видатки спеціального фонду зменшилися на 25 626,9 тис. грн (46,4%).

Таблиця 4.9. Показники виконання бюджету у січні-червні 2023-2024 років, тис. грн¹⁶

Показники виконання січень - Червень	Загальний фонд			Спеціальний фонд			Разом		
	2023	2024	Темп росту	2023	2024	Темп росту	2023	2024	Темп росту
Доходи	472291,5	423568,4	-48723,0 (89,6%)	17736,8	25099,0	7362,2 (141,5%)	490028,4	448667,5	-41360,8 (91,5%)
Видатки	433069,0	416605,8	-16463,1 (96,1%)	47897,9	22271,0	-25626,9 (46,4%)	480967,0	438876,9	-42090,1 (91,2%)
Дефіцит (-) / Профіцит (+)	39222,5	6962,6	-32259,8	-30161,1	2828,0	32989,1	9061,4	9790,6	729,2

Найбільші платники податків

У 2023 році у Червоноградській громаді найбільшими платниками податків є кілька ключових секторів економіки. Найвагомим серед них є сектор "Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування", який генерує 213,988 млн грн податкових надходжень, що становить 30,2% від загальної суми податків, сплачених у громаді. Другим за величиною платником податків є сектор "Добування кам'яного та бурого вугілля", який приносить 104,234 млн грн, що складає 14,7% від загальної податкової бази¹⁷.

¹⁶ <https://openbudget.gov.ua>

¹⁷ <https://map.tax.gov.ua/community/UA46120130000026331>

Сектори "Роздрібна торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами" (7,7%) і "Охорона здоров'я" (4,1%) також відіграють важливу роль у формуванні доходів громади, сплачуючи 54,517 млн грн і 29,325 млн грн відповідно. Сектор "Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність" також робить значний внесок, забезпечуючи 4,1% загальних податкових надходжень.

Інші важливі платники податків включають "Наземний і трубопровідний транспорт" (3,6%), "Виробництво одягу" (3%), "Оптова торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами" (2,7%), "Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря" (2,4%), і "Будівництво будівель" (2,1%).

Стан довкілля / Екологічний профіль громади

Територія Червоноградської міської територіальної громади розташована в межах Червоноградського гірничо-промислового району. На її і прилеглих до неї територіях розташовані підприємства вугільної промисловості, діяльність яких неможлива без втручання в надра, земельні ресурси та повітряний і водний басейни. У зв'язку з цим дана територія характеризується наявністю районів, уражених небезпечними процесами техногенного і природного походження, які можуть призвести до техногенно-екологічних катастроф і аварій.

Інтенсивна видобуток вугілля в минулі роки має негативний вплив на навколишнє природне середовище, насамперед геологічне, викликає активізацію екзогенних процесів, зміну фізико-механічних властивостей і складу ґрунтів, погіршення якості підземних і поверхневих вод.

На території Червоноградського кам'яновугільного басейну, що є базою видобутку вугілля високої марки, внаслідок багаторічного видобутку вугілля виникла низка проблем техногенно – екологічного характеру, оскільки супроводжувався винесенням на поверхню землі великої кількості вуглемістких порід та значним шахтним водовідливом, який в середньому досяг 6,5млн.м3 в рік. За весь період експлуатації шахт розміщено на земній поверхні 200 млн. м3 шахтних вод з мінералізацією 6-8 і більше г/л. Геологічне середовище на дослідженій території представляє собою техногенно-природну систему з переважним впливом господарсько-промислової діяльності, в першу чергу, вуглевидобувної. Порушено гідрогеологічний режим підземної гідросфери, триває нагромадження териконів, відбувається процес просідання земної поверхні з наступним підтопленням, утворенням техногенного рельєфу (значна зміна поширення боліт та заболочених земель, зміна характеру гідро мережі, підтоплення орних земель, лісових масивів).

Головною з зазначених проблем є утворення відвалів гірської породи – териконів, різноманітних хвостосховищ, нагромадження котрих зумовлює небезпечні техногенні зміни.

Тривала діяльність підприємств вугільної промисловості, потужної збагачувальної фабрики, а також розпочатий прогрес ліквідації шахт призвели до просідання земної поверхні, підвищення рівня ґрунтових вод, забруднення водоносних горизонтів, ґрунтів, атмосферного повітря, заболочення територій.

Просідання ґрунтів та шахтні води

У Червоноградському гірничопромисловому регіоні низка проблем екологічного характеру виникла в результаті проведення робіт без закладки виробленого простору з повним обрушенням покрівлі виробіток. Просідання денної поверхні глибиною до 5 м на площі до 90 км2 супроводжується процесами затоплення, підтоплення та заболочення ґрунтів. Просідання ґрунтів відбувається під накопичувачами відходів, трубопроводами шахтних вод, по трасах комунальних водозаборів, що призводить до постійних аварій.

Значною екологічною проблемою залишається шахтний водовідлив, обсяг якого становить 2 млн. м3/рік. Хоча притоки шахтних вод зменшуються, по ряду шахт фіксується зростання їх мінералізації (середня на даний час становить 5-7 г/л). Шахтна вода агресивна до металоконструкцій, що посилює проблему герметичності трубопроводів на поверхні. У зоні

впливу шахт ДП «Львіввугілля» наявний ряд населених пунктів, де вода криниць непридатна для господарсько-побутового водопостачання. Вирішенням проблеми було б використання опріснених з допомогою демінералізаційних установок шахтних вод як для власних технологічних та господарських потреб ДП «Львіввугілля», так і для забезпечення питною водою населення.

В числі найбільш забезпеченими ресурсами підземних вод є Сокальський район, проте слід зауважити, що далеко не всі води можна використовувати для господарсько-питного водопостачання через забруднення внаслідок багаторічного видобутку вугілля шахтами Червоноградського вуглевидобувного регіону, в межах котрого розташований даний район.

Просадки земної поверхні спостерігаються на шахтах Великомоствіській (загроза електропідстанції, дамбі ЦЗФ, автодорозі на Бендюги), Межрічанській (загроза кабелю зв'язку), Степовій (загроза мосту через р.Солокію), Відродження (загроза залізничній колії на шахту). На моніторинговій ділянці „Сокаль-Чевонград” спостерігалось незначне локальне підтоплення, в основному в наслідок техногенної нагрівки території. Рівні ґрунтових вод коливаються від 0,10 до 2,5м.

В Червоноградському гірничо-промисловому районі підтоплення поширилось внаслідок просідання земної поверхні на підроблених шахтами території. Видобуток вугілля здійснювався без забутовки виробленого простору, в наслідок чого на більшості відроблених територій відбулося просідання земної поверхні на 2-3м. В результаті цього на багатьох ділянках рівень ґрунтових вод досяг земної поверхні.

Шахтні терикони Червоноградського вугільного району

Шахтні терикони представляють серйозну небезпеку для навколишнього середовища і здоров'я населення. Газы, що виділяються з глибини відвалів, містять в своєму складі небезпечні для здоров'я елементи і сполуки, забруднюють атмосферне повітря. Порооди териконів містять велику кількість різних елементів, у тому числі і токсичних, які в процесі горіння або накопичуються в породах, або вивільняються і потрапляють в ґрунти і води. У радіусі до 3 км від териконів встановлено ореоли забруднення ґрунтів ртуттю, миш'яком, нітратами та іншими токсичними елементами та сполуками.

Терикони є екологічно небезпечними об'єктами, що викидають в атмосферу такий спектр хімічних речовин – сульфатну кислоту, сірководень, амоніак, метан, двоокис азоту, карбонатну кислоту і чадний газ. Основним компонентом викидів є водяна пара. Разом з парогазовими викидами в атмосферу з боку териконів можуть потрапляти леткі сполуки токсичних елементів – ртуті, миш'яку, кадмію тощо.

Самі терикони і ореоли розсіювання забруднюючих речовин в ґрунтах слугують джерелами забруднення водного середовища сульфатами і токсичними компонентами. При цьому забруднюється поверхневий стік, що вилуговує розчинні сульфати з поверхні териконів та ґрунтів, і підземні води в процесі інфільтрації забруднених атмосферних опадів

Особливістю Львівсько-Волинського вугільного басейну є те, що видобуток вугілля західноукраїнським гірничо-видобувним виробничим комплексом триває впродовж 60 років. Тривалий видобуток вугілля призводить до утворення значних підземних порожнин, нагромадження відвалів гірської породи — териконів, різних хвостосховищ тощо. Все це зумовило нег'ативні техногенні зміни в навколишньому середовищі, серед яких загрозливими є нагромадження у териконах пухких і нестійких техногенних відкладів гірської породи, що містить агресивні хімічні субстанції.

На території Червоноградського вугільного району накопичено близько 85 млн м3 породних відвалів вугільних шахт. Основним видом відходів є порожня порода, яка супроводжує процес видобування вугілля або вилучається під час його збагачення. Ця порода часто вміщає підвищену кількість вугілля, яке самозаймається і випалює її.

Під час складування породи в терикони відбувається її розділення за розмірами. Дрібні фракції залишаються у верхній частині терикона, починаючи від розвантажувальної рампки і закінчуючи нижнім положенням рештаків, якими порода пропускається по схилу. Великі уламки,

рухаючись по укосі конуса, нагромаджуються у нижній частині терикона. У зв'язку з цим нижній шар (15...20 % від усієї висоти) терикона складається з великих уламків породи, поровий простір якого сприяє притоку повітря для горіння вугілля. Процес самовипалювання перебігає за обмеженого доступу повітря, він тривалий, некерований і закінчується спонтанно під час вигорання вугільних домішок. Термін вигорання становить приблизно 35 років і зумовлений властивостями вугілля, вмістом сульфідів, вугленасиченням і способом складування порожніх порід.

Таких відвалів гірських порід, що виникли внаслідок видобутку вугілля, у Львівській області, понад 100 млн м³. Вони займають площу понад 270 га. Відсоток перегорілої частини в загальній кількості видобутої за всі роки експлуатації гірничих підприємств породи становить лише 25—30 %. Ці процеси призводять до радикальної зміни фазового складу маси гірських порід відвалів. Перегораючи, гірські породи териконів стають крихкими, виникає реальна небезпека обвалів. Тому терикони здебільшого перебувають у небезпечному, нестабільному стані.

Практично по всіх шахтах фіксується перевищення допустимого рівня середнього значення потужності еквівалентної дози зовнішнього γ -випромінювання.

У проєктах формування териконів шахт вказано, що всі терикони забруднюють навколишнє середовище такими елементами як миш'як, цинк, кадмій, ртуть, свинець, сурма, проте жодна шахта не здійснює моніторинг щодо цих елементів.

Таблиця 4.10. Території, що найбільш постраждали від діяльності шахт

Шахта	Територія, яка зазнала техногенного впливу
Шахта №1 «Червоноградська».	Шахтою підроблена територія (частково) села Добрячин Острівського старостинського округу та міста Червонограда
Шахта №5 «Великомостівська».	Шахтою підроблені території хутора Груд та села Городище Волсвинського старостату, інженерні мережі водопостачання м.Червонограда.
Шахта «Бендюзька».	Шахтою підроблена територія села Бендюга Межирічанського старостату
Шахта «Візейська».	Шахтою підроблені території Сілецького старостату, польові угіддя Межирічанського старостату Червоноградської міської ради та частково міста Соснівки.

Повітряний басейн

Основними організованими забруднювачами повітряного басейну громади є ДП «Львіввугілля», ДП «Шахта «Надія» та ПАТ «Львівська вугільна компанія».

До неорганізованих джерел належать породні відвали, відкриті площадки зварювальних дільниць, відкриті техногенні лінії збагачувальної фабрики, дизельно-бульдозерно-грейдерний транспорт, що працює на породних відвалах, автотранспорт. Однією з причин незадовільного стану повітряного басейну є недостатнє оснащення джерел викиду високоефективним пилогазоуловлюючим обладнанням і низька якість їх експлуатації.

Обсяги викидів забруднювальних речовин від стаціонарних джерел забруднення в атмосферне повітря від підприємств, установ та організацій визначається шляхом проведення інвентаризації стаціонарних джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, видів та обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, пилогазоочисного обладнання на підприємствах-суб'єктах господарювання громади.

Територія Червоноградської міської територіальної громади відноситься до однієї з найбільш забруднених територій Львівської області:

- м. Червоноград – 15,3% від загальних обсягів викидів Львівської області,

- шахти ДП «Львіввугілля» - 41,4% від загальних викидів Червоноградського району.

Висновки. В процесі закриття шахт ускладнилась техногенна ситуація в межах гірничого відводу шахт: просідання земної поверхні зумовило відносне зміщення ґрунтових вод до поверхні землі; зміна нахилу рельєфу погіршила умови поверхневого стоку. Порушення інфільтраційного режиму викликало швидке заболочування території і посилення корозійної активності на трасах водо- і газогонів, численних на цій території.

Тривалий видобуток вугілля призвів до утворення значних підземних порожнин, нагромадження відвалів гірської породи — териконів, різних хвостосховищ тощо. Все це зумовило негативні техногенні зміни в навколишньому середовищі, серед яких загрозливими є нагромадження у териконах пухких і нестійких техногенних відкладів гірської породи, що містить агресивні хімічні субстанції.

Шахтні терикони представляють серйозну небезпеку для навколишнього середовища і здоров'я населення. Гази, що виділяються з глибини відвалів, містять в своєму складі небезпечні для здоров'я елементи і сполуки, забруднюють атмосферне повітря. Породи териконів містять велику кількість різних елементів, у тому числі і токсичних, які в процесі горіння або накопичуються в породах, або вивільняються і потрапляють в ґрунти і води. У радіусі до 3 км від териконів встановлено ореоли забруднення ґрунтів ртуттю, миш'яком, нітратами та іншими токсичними елементами та сполуками.

Газогенеруючі природні відвали й терикони, інтенсивна запиленість і загазованість повітряного середовища, ставки накопичувачі та відстійники, забруднення поверхневих і ґрунтових вод, підробка та просадка земної поверхні, штучне обводнення та заболоченість, забруднення земель, які використовуються виробництвами та багато інших процесів активізують розвиток процесів екологічної небезпеки.

Згідно даних ДП «Львіввугілля» гірничо-видобувний район з підземним способом розробки родовищ, де спостерігаються екологічні проблеми внаслідок антропогенних змін довкілля, які накопичувалися протягом тривалого часу, відноситься до району можливих екологічних катастроф (критичний стан довкілля).

Саме тому питання стану довкілля, захисту й відтворення природного середовища набувають важливого значення і є предметом стурбованості державних і міжнародних організацій, які, враховуючи важкий економічний стан в галузі, а також обмежені можливості бюджету Червоноградської міської територіальної громади вимагають прийняття термінових заходів з припинення забруднення навколишнього середовища та відновлення порушених територій.

Для покращення екологічного стану середовища необхідно зробити комплексну оцінку екологічної ситуації, на основі якої провести стабілізацію екологічної ситуації з метою обмеження негативного техногенного впливу підприємств на довкілля та відновлення стійких екологічно-безпечних систем.

Ключові висновки соціально-економічного аналізу

Враховуючи аналіз основних характеристик громади та тенденцій її соціально-економічного розвитку доречно виокремити наступні аспекти:

1. Монопрофільність економіки. Економіка Червоноградської громади значною мірою залежить від вуглевидобувної промисловості, що створює ризики для стабільності та розвитку.
2. Інфраструктурні проблеми. Високий ступінь зносу об'єктів комунальної інфраструктури та інженерних мереж. Застарілий та зношений житловий фонд. Поганий стан доріг та перебої з постачанням енергоресурсів.
3. Соціальні виклики. Неготовність частини населення до змін та міграція активних громадян через обмежені можливості працевлаштування. Збільшення навантаження на соціальну інфраструктуру через приріст внутрішньо переміщених осіб (ВПО).
4. Економічні бар'єри. Низький рівень впровадження енергоефективних проєктів. Низький рівень інноваційної активності та дефіцит кадрів орієнтованих на нові галузі економіки.

Виходячи з наявних проблем розвитку громади, можуть бути запропоновані наступні варіанти їх вирішення:

1. Диверсифікація економіки. Необхідність розвитку нових інноваційних кластерів замкнутого циклу декарбонізації. Підтримка малого та середнього підприємництва, створення умов для розвитку стартапів та креативної економіки.
2. Розвиток інфраструктури. Модернізація об'єктів комунальної інфраструктури та інженерних мереж. Реформування системи тепlopостачання та впровадження енергоефективних технологій.
3. Підвищення соціальної згуртованості. Створення нових соціальних сервісів, орієнтованих на потреби громади. Розвиток культурних і освітніх просторів для молоді та внутрішньо переміщених осіб.
4. Екологічна стабільність. Впровадження системи управління відходами та розвиток зеленої енергетики. Розробка заходів з покращення екологічної ситуації в громаді.

5. ОБГРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ВИБОРУ РОЗВИТКУ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ ГРОМАДИ

Аналіз сильних і слабких сторін громади, можливостей і загроз

На основі проведеного аналізу основних тенденцій та проблем соціально-економічного розвитку громади, оцінки природно-ресурсного, виробничого, фінансового і людського потенціалу визначено сильні і слабкі сторони (внутрішні чинники) та можливості і загрози (можливі зовнішні впливи).

Результати SWOT-аналізу розвитку Червоноградської міської територіальної громади сформовано на основі експертної оцінки та консультацій із зацікавленими сторонами. Таблиця факторів SWOT була напрацьована на засіданні Робочої групи

Таблиця 5.1. Загальний SWOT-аналіз Червоноградської громади

Сильні сторони	Слабкі сторони
- Збільшення площі та чисельності мешканців громади в результаті об'єднання міста з прилеглими сільськими населеними пунктами - Близькість розташування громади до кордонів Європейського Союзу (Польщі) та обласного центру – міста Львів - Добре залізничне й автомобільне сполучення громади зі Львовом-Ковелем та Рава-Руською - Потужний гірничо-промисловий комплекс із розвинутою легкою, меблевою, харчовою промисловістю та сферою послуг - Збільшення кількості СПД та малих підприємств, обсягів виробництва в сфері МСП - Порівняно високий рівень середньомісячної заробітної плати - Наявність вільних земельних ділянок «грінфілд», об'єктів нерухомості - Наявність вільних земельних промислових ділянок «браунфілд», забезпечених інфраструктурою - Великі площі земель сільськогосподарського призначення, сприятливі умови для розвитку сільгосппереробки, харчової промисловості - Наявність ресурсів для розвитку будівельної галузі, покладів природних копалин місцевого значення, териконів з шахтними відвалами - Багата історична та культурна спадщина, унікальний природний і рекреаційний потенціал - Ефективна співпраця громади та бізнесу із міжнародними донорськими організаціями - Наявність вищого професійного училища №11 та Державного професійно-технічного навчального закладу «Червоноградський професійний гірничо-будівельний ліцей» - Розвинута мережа середньої, початкової та позашкільної освіти - Налагоджена співпраця влади, громади та бізнесу - Наявність вільних потужностей	- Криза вугільної галузі через зниження видобутку вугілля, збитковість державного вугледобувного підприємства, вивільнення робочої сили - Монопрофільність громади, залежність громади від підприємства вугільної промисловості - Негативні демографічні тенденції з поглибленням гендерного дисбалансу (скорочення приросту та старіння населення) - Відтік людських ресурсів (кваліфікованих кадрів, молоді) в інші регіони України та за кордон - Спад обсягів зовнішньої торгівлі, імпорт переважає експорт, низький рівень ЗЕД і недиверсифіковані ринки збуту - Низький рівень інноваційної діяльності, застарілі засоби та технології виробництва, низький рівень цифровізації системи управління та сервісів - Високий ступінь зносу об'єктів комунальної та соціальної інфраструктури й житлового фонду - Низький рівень інвестицій в економіку громади, зокрема іноземних - Відсутні інституції залучення інвестицій, окремий підрозділ в структурі ОМС - Відсутня якісна інфраструктура підтримки бізнесу - Низький рівень будівництва нового житла - Відсутня сучасна документація планування просторового розвитку - Низький рівень впровадження енергоефективних технологій і обладнання - Наявність відкритих відвалів породи (териконів), шахтних виробіток (плавунів) що негативно впливає на стан довкілля - Недостатня якість дорожньо-транспортної інфраструктури - Відсутні оприлюднені актуальні реєстри вільних земельних ділянок та об'єктів нерухомості, які можуть бути надані (здані в

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

енергозабезпечення, земельних площ, виробничих приміщень, вивільнених після закриття шахт • Наявність працездатного населення, кваліфікованих кадрів, ВПО • Функціонують простори для розвитку: центри культури та дозвілля, бібліотеки, музеї, спортивні заклади, споруди, майданчики, басейни • Розвинена мережа культурно-спортивних закладів • Розвинута мережа закладів охорони здоров'я (лікарні, ЦПМСД, амбулаторій та пунктів здоров'я в сільській місцевості) • Розвинута житлово-комунальна сфера та інженерні комунікації, добре працюють комунальні підприємства з надання житлово-комунальних послуг • Потужний зелений каркас громади збалансовує навантаження на повітряний басейн • Здійснюється роздільне збирання ТПВ за компонентами, що входять до складу відходів	оренду) для ведення підприємницької діяльності • Невідповідність пропозицій на ринку праці запитам бізнесу • Зростання рівня безробіття через скорочення робочих місць; низька мотивація безробітних до активного пошуку роботи • Недостатність сучасних, доступних публічних просторів і коворкінгів, центрів креативного розвитку молоді та самореалізації, особливо в сільській місцевості • Відсутність актуального енергоплану, впроваджених систем енергоменеджменту та енергомоніторингу • Територія громади відноситься до однієї з найбільш забруднених території Львівської області (діяльність підприємств вугільної промисловості негативно впливає на довкілля) • Наявність ставків накопичувачів та відстійників, які погіршують якість поверхневих та ґрунтових вод • Просадка земної поверхні, забрудненість земель, штучне обводнення через роботу шахт • Відсутня комплексна оцінка екологічної ситуації, екологічний профіль громади • Низький рівень екологічної освіти населення
---	--

Можливості	Загрози
• Завершення війни, стабілізація соціально-економічної та політичної ситуації в країні • Використання потенціалу вугільних підприємств, які ліквідовуються (використання шахтної води; створення гідроакумуючих електростанцій; використання метану для генерації енергії, ревіталізація, рекультивація вугільних майданчиків) • Реформування вугільної галузі, реструктуризація державних вугледобувних підприємств, синхронізація вітчизняної теплової генерації та державних шахт • Вступ та інтеграція України в ЄС, поглиблення економічних, соціальних, екологічних, культурних зв'язків • Впровадження «Зеленого курсу» та декарбонізації, поетапна відмова від вугілля та перехід на відновлювані джерела енергії • Децентралізація та продовження розпочатих реформ в Україні, зокрема в сфері освіти, медицини, підтримки МСП, судової системи • Відкриття нових міжнародних транспортних переходів на відстані 15-20 км (м. Белз та с. Вар'яж Сокальського району) • Співпраця з проектами міжнародної технічної та гуманітарної допомоги, а також з програмами міжнародних фінансових організацій • Залучення додаткових фінансових ресурсів в громаду з міжнародних, національних,	• Продовження війни, збільшення людських втрат та територій, «заморожування» військових дій на невигідних Україні умовах • Пошкодження критичної інфраструктури внаслідок обстрілів • Подальше зниження конкурентоспроможності України та регіонів, економічна, енергетична, соціальна криза, відсутність державної підтримки економіки України • Кризові явища у вугільній галузі (висока собівартість видобутку вугілля, довготривалість та витратність процесів закриття шахт, неплатежі за відвантажено вугілля, скорочення видобутку) • Загальні фінансові ризики (девальвація гривні; значні коливання курсу валют) • Зниження економічної активності через карантинні обмеження (COVID – 19) • Розбалансування інноваційних мереж, де зосереджувалися наукові та науково-дослідні інституції, відсутність співпраці із європейськими та світовими мережами знань і технологій • Обтяжливе адміністрування бізнесу, відсутність страхування ризиків під час воєнного стану • Відсутність доступу до дешевих фінансових ресурсів (високі кредитні ставки, низький рівень кредитування бізнесу) • Відсутні ефективні інструменти підтримки інвесторів; захисту майна та стимули

регіональних джерел (коштів ДФРР, Державного фонду енергоефективності, секторальна підтримка ЄС) • Впровадження заходів з адаптації до наслідків зміни клімату та пом'якшення зміни клімату на підставі Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, Паризької угоди • Підтримка розвитку перспективних галузей економіки: туризм, сільгосппереробка, альтернативна енергетика, ІТ • Зростання зацікавленості інвесторів у розвитку зеленої енергетики (сонячна, вітрова, компост, сортування сміття) • Відновлення та відбудова країни на новій технологічній основі після закінчення війни • Формування позитивного іміджу України • Фіскальна та митна підтримка інвесторів, страхування інвестицій • Створення умов для релокації виробництв із зон бойових дій Сходу та Півдня України • Державна підтримка ВПО (будівництво житла, підтримка створення нових робочих місць) • Державна підтримка розбудови Індустріальних парків	• Можливі техногенні та екологічні надзвичайні ситуації, пов'язані з діяльністю або ліквідацією шахт • Вимивання інвестиційного капіталу з України за кордон • Наростання соціальної напруженості, відтік найбільш активного населення • Недостатнє фінансування розвитку та навчання робочої сили, зниження державної підтримки перекваліфікації та працевлаштування шахтарів після закриття шахт • Збільшення кількості аварій на об'єктах інфраструктури, обумовлених наростаючим зносом основних фондів • Ріст техногенного навантаження, забруднення атмосфери, водних ресурсів, ґрунтів • Можливі підтоплення території внаслідок збоїв викачки води в шахтах
--	---

Результати SWOT та PESTLE-аналізу за окремими сферами/напрямами справедливої трансформації

Справедлива трансформація вугільних регіонів / громад здійснюється через подолання викликів і комплексне розв'язання проблем в економічній, соціальній, культурній, житлово-комунальній і екологічній сфері, які виникають внаслідок зменшення видобутку вугілля та поступового закриття вугледобувних і суміжних підприємств.

Основні сфери справедливої трансформації вугільних громад:

- Диверсифікації економіки, розвиток бізнесу та залучення інвестицій
- Перекваліфікація та модернізація професійної освіти
- Поліпшення умов проживання та модернізація інфраструктури
- Перехід на альтернативні джерела енергії та підвищення рівня енергоефективності
- Поліпшення стану довкілля

Таблиця 5.2. Результати SWOT-аналізу (сильні та слабкі сторони) за окремими сферами/напрямами справедливої трансформації

Сильні сторони	Слабкі сторони
<i>Диверсифікація економіки, розвиток бізнесу та залучення інвестицій</i>	
• Наявність індустріального парку та об'єктів типу Greenfield • Наявність нефункціонуючих промислових інфраструктурно забезпечених Brownfield • Наявність інфраструктури залізничного та автомобільного сполучення; сучасних систем комунікації та зв'язку	• Низький рівень інвестицій в економіку громади, зокрема іноземних • Відсутні інституції залучення інвестицій, окремий підрозділ в структурі ОМС • Спад обсягів експорту, відсутність системної підтримки бізнесу в питаннях міжнародного аудиту, сертифікації та інформації щодо ринків збуту

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

Сильні сторони	Слабкі сторони
• Наявність працездатного населення, кваліфікованих кадрів, ВПО, високий освітній рівень та інтелектуальний потенціал населення, молоді • Низька вартість робочої сили у порівнянні із європейськими країнами • Наявність вільних енергопотужностей вивільнених після закриття вугільних підприємств • Наявність ресурсів для розвитку сільського господарства, харчової промисловості • Наявність ресурсів для розвитку будівельної галузі, покладів природних копалин місцевого значення, териконів з шахтними відвалами • Наявність ресурсів для розвитку туризму та креативних індустрій (багата історична та культурна спадщина, унікальний природний і рекреаційний потенціал) • Розвинуті соціальні зв'язки та партнерства через співпрацю громади та бізнесу із міжнародними донорськими організаціями • Наявність вільних потужностей енергозабезпечення вивільнених після закриття вугільних підприємств • Наявність вторинних ресурсів для відкриття нових напрямів обробної промисловості • Наявність покинутих промислових майданчиків	• Відсутність активних маркетингових заходів • Негативні демографічні тенденції й поглиблення гендерного дисбалансу (скорочення приросту та старіння населення) • Відтік кваліфікованих кадрів, інтелектуальних ресурсів, молоді; тіньовий ринок праці • Відсутня сучасна просторова планувальна документація • Спад обсягів традиційного виробництва, зниження видобутку вугілля, збитковість державних вугледобувних підприємств • Монопрофільність громади, залежність економіки громади від підприємств вугільної промисловості • Пропозиція не забезпечує потреби на ринку праці, брак кваліфікованих кадрів • Низький рівень інноваційної діяльності, застарілі засоби та технології виробництва • Відсутня якісна інфраструктура підтримки бізнесу • Відсутні оприлюднені актуальні реєстри вільних земельних ділянок та об'єктів нерухомості, які можуть бути надані (здані в оренду) для ведення підприємницької діяльності
Перекваліфікація та модернізація професійної освіти	
• Збільшення людського капіталу громади за рахунок приєднання сільських населених пунктів • Наявність вищого професійного училища №11 та Державного професійно-технічного навчального закладу "Червоноградський професійний гірничо-будівельний ліцей" • Розвинута мережа середньої, початкової та позашкільної освіти • Співпраця громади з закладами освіти, Центром зайнятості, іншими зацікавленими сторонами в системі підготовки кадрів • Розвиток громадянського суспільства: наявність активних громадян, які включаються у сфери економічного та громадського життя • Зацікавленість працівників у перепрофілюванні • Наявні центри та простори для розвитку населення: центри культури та дозвілля, молодіжні центри розвитку, бібліотеки, музеї, пам'ятки історії, спортивні заклади, споруди та майданчики, басейн	• Невідповідність програм навчальних закладів потребам ринку праці в умовах трансформації • Стрімкий спад кількості випускників гірничо-будівельного ліцею • Негативні демографічні тенденції: скорочення населення за рахунок негативного природного приросту, скорочення вікової категорії «молодь», старіння населення • Зростання рівня безробіття через скорочення робочих місць; низька мотивація безробітних до активного пошуку роботи • Низький рівень упровадження дуальної освіти та працевлаштування студентів після закінчення закладів освіти • Низький рівень упровадження STEM – освіти • Невідповідність знань та навичок безробітних потребам роботодавців • Низький рівень оплати праці у сферах, не пов'язаних із вугільною галуззю • Відсутність конкуренції на ринку освітніх і культурних ініціатив
Поліпшення умов проживання та модернізація інфраструктури	
• Наявність активних громадян та громадських організацій, які включаються у сфери економічного та громадського життя • Високий рівень корпоративної	• Високий рівень зносу житлового фонду та інженерних комунікацій водо, газу, електро-, тепlopостачання • Низький рівень обладнання житлового фонду

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

Сильні сторони	Слабкі сторони
відповідальності окремих компаній, які підтримують громадянські ініціативи • Дієва місцева влада, орієнтована на розвиток громади • Функціонують простори для розвитку: центри культури та дозвілля, молодіжні центри розвитку, бібліотеки, музеї пам'ятки історії, спортивні заклади, споруди та майданчики, басейни • Розвинена мережа культурно-спортивних закладів • Розвинута мережа закладів охорони здоров'я (лікарні, ЦПМСД, амбулаторій та пунктів здоров'я в сільській місцевості) • Розвинута житлово-комунальна сфера та інженерні комунікації • Добре працюють комунальні підприємства з надання житлово-комунальних послуг • Створені ОСББ • Оптимізована схема теплопостачання м. Червонограда, м. Соснівки та смт Гірник, де прийняті рекомендації щодо оптимізації системи теплопостачання • Наявність власних джерел водопостачання	енергоефективним обладнанням; низький рівень участі ОСББ в державній програмі «Енергодім» • Низька якість доріг • Втрати теплової енергії через неякісну ізоляцію трубопроводів і з витоками теплоносія • Недостатність сучасних, доступних публічних просторів і коворкінгів, центрів креативного розвитку молоді та самореалізації, спортивних майданчиків, стадіонів, футбольних полів, особливо в сільській місцевості • Дефіцит кадрів в державному та комунальному секторах • Низький рівень впровадження енергоефективних проєктів в сферу житлово-комунального господарства
Перехід на альтернативні джерела енергії та підвищення рівня енергоефективності	
• Наявність вільних земельних ресурсів для інвестиційної діяльності, вирощування енергетичних культур • Наявність вільних енергопотужностей в результаті закриття великих підприємств • Наявність місцевих постачальників енергоефективних технологій • Значна кількість і концентрація побутових і промислових споживачів енергії • Наявність місцевих постачальників та виробників біопалива (пілети, гранули, брикети з агровідходів) • Наявність освітньої інфраструктури, можливість підготовки кадрів для сфери енергоефективності і ВДЕ • Наявність та зростання обсягів утворення побутових відходів для отримання біогазу та генерації енергії, значної кількості агровідходів для виробництва біопалива • Ініціативність бізнесу, бажання розвиватись, пошук нових сфер діяльності, уміння ризикувати	• Відсутність системної інформаційної політики місцевої влади щодо роз'яснення важливості та переваг переходу до ВДЕ, необізнаність щодо місцевих, регіональних, державних та міжнародних програм з енергоефективності та розвитку ВДЕ • Високий рівень зносу інженерних комунікацій та інженерного обладнання водопостачання та водовідведення, тепло-, газо-, електропостачання; • Відсутність актуальних відкритих реєстрів вільних земельних ділянок, які можна використати для встановлення об'єктів ВДЕ • Значна зношеність електромереж, інженерної інфраструктури • Відсутність місцевих стимулів для переходу до ВДЕ для МСП • Низький рівень енергоефективності інфраструктури громади • Недостатній рівень інвестицій у впровадження відновлюваних джерел енергії • Технічна конструкція будівель не відповідає вимогам встановлення об'єктів ВДЕ • Низький рівень муніципального енергоменеджменту та енергомоніторингу: відсутність актуального енергоплану, впроваджених систем енергоменеджменту та енергоменеджерів в структурі ОМС
Поліпшення стану довкілля	
• Об'єкти відпочинку та обслуговування підключаються до систем централізованого	• Територія громади відноситься до однієї з найбільш забруднених території Львівської області

Сильні сторони	Слабкі сторони
водопроводу та каналізації - Здійснюється роздільне збирання ТПВ за компонентами, що входять до складу відходів - Захоронення ТПВ здійснюється на підприємстві промислової переробки побутових відходів з попереднім сортуванням - Потужний зелений каркас громади збалансовує навантаження на повітряний басейн - Ефективна співпраця ОМС з міжнародними донорськими організаціями, державними та приватними підприємствами та громадськими об'єднаннями із екологічних питань - Встановлено сортувальну лінію для сортування відходів та відбору вторинної сировини	- На території громади розташовані підприємства вугільної промисловості, діяльність яких негативно впливає на довкілля - Наявність забруднювачів повітряного басейну: газогенеруючі природні відвали та терикони, вуглевисушувальні установки вугледобувних підприємств, промислові та комунальні котельні - Наявність ставків накопичувачів та відстійників, які погіршують якість поверхневих та ґрунтових вод - Просадка земної поверхні, забрудненість земель, штучне обводнення через роботу шахт - Забрудненість водоєм через скид шахтних вод, прориви каналізаційних труб - Відсутня комплексна оцінка екологічної ситуації, екологічний профіль громади - Недостатнє оснащення джерел викидів високоефективним пилогазовловлюючим обладнанням - Наявність неорганізованих звалищ сміття - Високий знос каналізаційних очисних споруд, відсутність каналізації в частини приватного сектора - Низький рівень екоосвіти населення

Таблиця 5.3. Результати PESTLE-аналізу (можливості та загрози)

Можливості	Загрози
Р - Політична ситуація	
- Завершення війни, стабілізація соціально-економічної та політичної ситуації в Україні, повернення територій, відшкодування агресором втрат завданих внаслідок війни - Інтеграція України в ЄС, інтеграція законодавства, поглиблення економічних, соціальних екологічних, культурних зв'язків «Зелений курс» та декарбонізація, поетапна відмова від вугілля та перехід на відновлювані джерела енергії - Децентралізація та боротьба з корупцією, продовження розпочатих реформ в Україні - Відновлення та відбудова країни на новій технологічній основі після закінчення війни	- Поглиблення та затягування війни із російською федерацією, ескалація бойових дій чи «заморожування» військових дій на не вигідних Україні умовах - Зниження конкурентоспроможності; економічна, енергетична, соціальна криза, відсутня державна підтримка економіки країни
Е - Економічна ситуація	
- Міжнародна співпраця, співпраця з проектами міжнародної технічної допомоги, а також з програмами міжнародних фінансових організацій, орієнтованих на відновлення України - Державна підтримка України, фінансування проектів інфраструктури в рамках міжнародних програм - Інноваційне відновлення України, створення інноваційної мережі із залученням наукових, науково-дослідних організацій, ТПП та ЗВО з інтеграцією в європейські мережі для трансферу технологій та знань	- Високі військові політичні ризики, які потребують страхування міжнародних та національних компаній; активів для застави - Відсутність податкових преференцій (компенсацій ЄСВ, ПДФО, справедливого розчеплення податків тощо) - Девальвація гривні; значні коливання курсу валют, зниження економічної діяльності через карантинні обмеження під час пандемії - Висока вартість і тривалість підключення до електромереж - Низький рівень впровадження

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

Можливості	Загрози
• Функціонуючі регіональні та місцеві інституції економічного розвитку: активне функціонування ТПП Львівської області; асоціації підприємців, агенції економічного розвитку • Формування позитивного іміджу України • Фіскальна та митна підтримка інвесторів, страхування інвестицій • Створення умов для перенесення та передислокації виробництв із зон бойових дій Сходу та Півдня України	альтернативних джерел енергії та енергоефективних проєктів, відсутність проєктів зеленої енергетики • Відсутність цільової державної підтримки на умовах співфінансування щодо розбудови Індустріальних парків із підведеними комунікаціями • Низький рівень якості даних Державного земельного кадастру; відсутній доступ до баз даних (податкова служба, пенсійний фонд, Держгеокадаст, державне мито) • Вимивання інвестиційного капіталу з України за кордон
S - Демографічна / соціальна ситуація	
• Підвищення доходів громадян • Державна підтримка ВПО • Впровадження державної гендерної політики на всіх рівнях • Впровадження мінімальних соціальних стандартів • Будівництво нового житла • Створення нових робочих місць для мешканців і ВПО	• Наростання соціальної напруженості, відтік найбільш активного населення • Поширення пандемії • Відтік і від'ємна міграція працездатного населення, у тому числі молоді • Недостатнє фінансування розвитку та навчання робочої сили • Недостатність державної підтримки перекваліфікації та працевлаштування шахтарів після закриття шахт
T - Стан технологій / інфраструктури	
• Цифровізація та впровадження інноваційних технологій в виробництво, управління та сервіси • Реконструкція доріг державного значення • Впровадження кращих практик муніципального менеджменту в Україні • Залучення додаткових фінансових ресурсів в громаду з міжнародних, національних, регіональних джерел (у т.ч. коштів Державного фонду регіонального розвитку, Державного фонду енергоефективності, секторальна підтримка ЄС)	• Збільшення кількості аварій на об'єктах інфраструктури, обумовлених наростаючим зносом основних фондів • Поганий стан мережі автомобільних доріг державного значення • Низький рівень цифровізації, відсутній Інтернет та поганий мобільний зв'язок у сільській місцевості • Проблеми залізничних і автоперевезень, дефіцит товарних вагонів та контейнерів, низька пропускна здатність сполучень та негнучкість Укрзалізниці
L - Правовий вплив	
• Приєднання України до «зеленого курсу» Європи, декарбонізація економіки України • Розробка Національної програми трансформації вугільних регіонів України • Створення Фонду консорціумного фінансування для об'єктів та проєктів України після війни • Прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій»	• Відсутність доступу до дешевих фінансових ресурсів (високі ставки, низький рівень кредитування бізнесу на лінії розмежування через високі військові ризики та відсутність застави) • Відсутність пільгового кредитування для відкриття власної справи • Відсутні ефективні інструменти на законодавчому рівні підтримки інвесторів • Слабкий правовий захист майна та протидія рейдерству, недовіра до судової влади
E – Вплив на довкілля	
• Впровадження заходів з адаптації до наслідків зміни клімату на підставі Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, Паризької угоди, політичних ініціатив Європейської Комісії	• Техногенне навантаження, забруднення атмосфери, водних ресурсів, ґрунтів • Відсутність проєктів альтернативної та

Можливості	Загрози
«European Green Deal» - Розбудова регіональної системи моніторингу довкілля на виконання вимог Директив Європейського Парламенту та Ради 2008/50/ЄС від 21 травня 2008 р. «Про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи» та 2004/107/ЄС від 15 грудня 2004 р. «Про миш'як, кадмій, ртуть, нікель та поліциклічні ароматичні вуглеводні в атмосферному повітрі», 2000/60/ЄС від 23 жовтня 2000 р. «Про встановлення рамок діяльності Співтовариства в галузі водної політики» - Розбудова регіональної системи управління побутовими та промисловими відходами на виконання вимог Директив Європейського Парламенту та Ради 2008/98/ЄС від 19 листопада 2008 р. «Про відходи та скасування деяких директив», 1999/31/ЄС від 26 квітня 1999 р. «Про захоронення відходів», 2006/21/ЄС від 15 березня 2006 р. «Про управління відходами видобувних підприємств, та якою вносяться зміни до Директиви 2004/35/ЄС»; - Використання коштів екологічного Фонду на регіональному та місцевому рівнях	зеленої енергетики - Високий рівень викидів забруднюючих речовин і парникових газів від промисловості - Забрудненість території громади сміттям (лісові масиви, лісопосадки, береги водойм) - Наявність териконів шахт, які потребують рекультивації та планування території - Загрози підтоплення території внаслідок збоїв викачки води в шахтах - Недосконала система розподілу екологічного Фонду між громадами областей, наявність залишків невикористаних коштів

Сценарії розвитку громади

Першим кроком на шляху стратегування є розуміння наявного ландшафту території, який змінюється з часом під впливом різних чинників та може по-різному формувати тренди змін. Тому ці тренди можуть бути інерційними, якщо ми спостерігатимемо за процесом «пасивно», або можуть привести до якісних змін якщо ми виявлятимемо нові «точки росту» і впливатимемо на їхню активізацію.

У першому випадку, за відсутності направлених дій в «точках росту», ми, отримаємо сценарій розвитку № 1.

Сценарій розвитку №1 «ПАСИВНИЙ – спостерігати без активного втручання»
- Розвиток економіки громади в умовах декарбонізації відбувається «мляво», переважно за рахунок самозайнятості та малого бізнесу. - Вивільнення працівників вугільних підприємств призводить до збільшення безробіття через відсутність робочих місць в альтернативних галузях економіки. А відсутність ефективної системи навчання, перенавчання та підвищення кваліфікації вивільнених кадрів негативно впливає на рівень зайнятості та самозайнятості. - У громаді відсутній інноваційний розвиток, інновації застосовуються виключно у сфері цифровізації надання послуг. Виробнича діяльність підприємств здійснюється з використанням застарілих енерговитратних технологічних процесів та обладнання. Відсутні партнерства бізнесу із науковими, науково-дослідними організаціями та ЗВО. - Обмежений доступ бізнесу до фінансів та людських ресурсів через відтік кадрів та молоді за кордон. - Збільшення навантаження на соціальну інфраструктуру внутрішньо переміщених осіб - Залучення капітальних інвестицій у громаду відбувається за рахунок державних коштів та міжнародної технічної допомоги. Відсутня екологічна збалансованість розвитку громади.

7. Створення ефективної системи та демократизація процесів управління відбувається виключно за ініціативи громадськості та за підтримки міжнародних донорських організацій.
8. Використання коштів місцевого бюджету базується на забезпеченні мінімальних стандартів соціального розвитку та «залатуванні дірок». Відсутні принципи гендерного бюджетування та орієнтування на потреби громадян.

Сценарій розвитку може бути сформований шляхом змін на наявному ландшафті, в результаті визначеного спрямування активних дій у «точках росту» одного або декількох чинників, що визначають нові вектори змін та формування горизонту нового ландшафту.

Тому важливим кроком у стратегуванні є здійснення стратегічного вибору на підставі аналізу стану розвитку громад та базових припущень розвитку України в ситуації воєнного стану, формування бажаного сценарію розвитку подій через пошук і активізацію «нових точок» (сценарій розвитку громади № 2).

Сценарій розвитку № 2 «АКТИВНИЙ – управляти розвитком через виявлення «нових точок росту» та вихід на нові тренди якісних змін»

1. Системна справедлива трансформація (Just Transition) на підставі запровадженої нової моделі розвитку громади, що передбачає гідне життя та чесний заробіток усім працівникам та спільнотам, на які вплине процес відмови від викопного палива (ліквідація виробничих потужностей, вугледобувних підприємств тощо).
2. Зміна структури економіки громади та орієнтація на нову модель, а саме інноваційну, «зелену» циркулярну економіку громади, яка формуватиметься в умовах декарбонізації за рахунок застосування стимулів розвитку інноваційних виробництв та відповідної екосистеми інноваційного підприємництва.
3. Створення спільної ефективної бізнес-інфраструктури у громаді: інституції місцевого економічного розвитку та залучення інвестицій, мережа інституцій підтримки бізнесу, підтримка стартапів, створення індустріального парку, консалтингова підтримка підприємництва, зокрема колишніх працівників вугледобуваних підприємств, внутрішньо переміщених осіб, молоді.
4. Надання нових конкурентних знань та компетенцій колишнім працівникам вугледобувних підприємств для працевлаштування в нових галузях економіки через належну систему підготовки / перепідготовки кадрів.
5. Енерго- та ресурснезалежна, екологічно дружня громада із впровадженням відновлюваних джерел енергії та зеленої економіки.
6. Активна інвестиційна діяльність громади, ефективний маркетинг та брендинг, виставкова діяльність та активні міжнародні зв'язки громади.
7. Громада із трансформованими просторами для якісного життя, відпочинку та розвитку із розвиненим арт-середовищем для молодих креативних людей, внутрішньо переміщених осіб.
8. Створення ефективної системи управління та комунікації у громаді на засадах організаційної результативності та цифровізації. Демократизація процесів прийняття управлінських рішень та впровадження різноманітних форм громадської участі.
9. Людський розвиток орієнтований на створення креативного, безпечного, гендерно-орієнтованого, зберігаючого здоров'я, інклюзивного та привабливого простору громади, спрямованого на потреби нової економіки та жителів громад.

6. СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ

Формулювання стратегічного бачення Плану відбувалось у два етапи. А саме:

На першому етапі, учасники Робочої групи обговорили проект стратегічного бачення, сформульований до проекту Плану.

На другому етапі, було сформульовано остаточний варіант стратегічного бачення до Плану дій Червоноградської міської територіальної громади та затверджено його на засіданні Робочої групи 9 листопада 2022 року.

Червоноградська територіальна громада - 2030:

Центр справедливої трансформації, економічний та культурний центр півночі Львівщини, громада:

- диверсифікованої, інноваційної та низьковуглецевої економіки;
- розвинутого підприємництва з привабливим бізнес кліматом, відкрита для інвесторів, приваблива для туристів;
- дружня до довкілля з якісними екологічними продуктами регіонального значення;
- з комфортною ресурсоефективною та енергоефективною інфраструктурою;
- з високим рівнем цифровізації системи управління, високоякісними публічними послугами;
- молоді, сильних, успішних і щасливих людей

7. СТРАТЕГІЧНІ, ОПЕРАТИВНІ ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Для забезпечення втілення в життя стратегічного бачення справедливої трансформації Червоноградської громади до 2030 року громадою розроблено стратегічні та оперативні цілі і завдання (далі – Дерево цілей).

Дерево цілей, яке є стратегічним вибором громади та важливим елементом структури Плану дій, формувалося на підставі пропозицій щодо стратегічних цілей, затверджених на другому засіданні Робочої групи 21 листопада 2020 року.

Отже, стратегічне бачення буде досягатись завдяки реалізації трьох стратегічних цілей:

- **А. Диверсифікована економіка громади на засадах розвитку нових інноваційних кластерів замкнутого циклу, декарбонізації**
- **В. Сучасна, комфортна соціальна інфраструктура та енергоефективна система життєзабезпечення громади**
- **С. Чисте довкілля, розвиток зеленої енергетики**

Напрацювання оперативних цілей та завдань до кожної стратегічної цілі відбувалось під час проведення обговорень на засіданнях робочих груп, які відбулися 21 листопада та 14 грудня 2022 року.

Лідер справедливої трансформації, економічний та культурний центр агломерації територіальних громад півночі Львівщини, громада:
 диверсифікованої, інноваційної та низьковуглецевої економіки;
 розвинутого підприємництва з привабливим бізнес кліматом, відкрита для інвесторів, приваблива для туристів;
 дружня до довкілля з якісними екологічними продуктами регіонального значення;
 з комфортною ресурсоефективною та енергоефективною інфраструктурою;
 з високим рівнем цифровізації системи управління, високоякісними публічними послугами;
 молоді, сильних, успішних і щасливих людей

Стратегічна ціль А. Диверсифікована економіка громади на засадах розвитку нових інноваційних кластерів замкнутого циклу, декарбонізації	Стратегічна ціль В. Сучасна, комфортна соціальна інфраструктура та енергоефективна система життєзабезпечення громади	Стратегічна ціль С. Чисте довкілля, розвиток зеленої енергетики
Оперативні цілі		
А.1. Диверсифікована економіка громади та розвиток нових інноваційних кластерів	В.1. Безпечна та комфортна транспортна система громади	С.1. Ефективна система контролю за станом довкілля
А.2. Розвиток МСП і підтримка стартапів	В.2. Енергоефективна комунальна інфраструктура	С.2. Ефективний енергоменеджмент громади
А.3. Ефективне використання постіндустріальних територій	В.3. Ефективна соціально відповідальна система управління трансформацією громади	С.3. Розвиток альтернативних джерел енергії, зеленої енергетики
А.4. Привабливий бізнес клімат і інвестиційні продукти громади	В.4. Ефективні соціальні сервіси, орієнтовані на потреби громади	С.4. Сучасні екологічно дружні простори для дозвілля та відновлення
	В.5. Сучасна система підготовки кадрів, орієнтована на нову модель економіки	С.5. Сучасна система поводження з ТПВ

Рисунок 7.1. Стратегічні та оперативні цілі Плану

Стратегічна ціль А. Диверсифікована економіка громади на засадах розвитку нових інноваційних кластерів замкнутого циклу, декарбонізації

Оперативні цілі та завдання до стратегічної цілі Диверсифікована економіка громади на засадах розвитку інноваційних кластерів замкнутого циклу, декарбонізації було напрацьовано та обговорено на засіданнях робочих груп 21 листопада та 14 грудня 2022 року.

Визначення стратегічних проблем, які необхідно вирішити в рамках вищезазначеної стратегічної цілі, проведено на основі аналізу основних тенденцій та проблем соціально-економічного розвитку червоноградської громади та аналізу сильних і слабких сторін громади, можливостей і загроз.

Стратегічні проблеми	
	▪ Монопрофільність економіки громади та залежність від вугледобувної промисловості; ▪ Відсутня інфраструктура підтримки диверсифікації економіки громади та розвитку високотехнологічних кластерів; ▪ Низький рівень інноваційності та замкнутого циклу виробництва; ▪ Зниження обсягів інвестицій, зокрема відсутність іноземних інвестицій; ▪ Відсутні оприлюднені актуальні реєстри нерухомості, недосконалі бази даних; ▪ Неефективна система супроводу інвестиційної діяльності та якісних сервісів для інвестора, відсутня інституція залучення інвестицій; ▪ Відсутні якісні інвестиційні продукти, підготовлені земельні ділянки та об'єкти нерухомості для інвестування; ▪ Відсутня ефективна система маркетингу території громади та її промоція; ▪ Низький рівень розвитку креативних індустрій; ▪ Неефективна система підготовки / підвищення кваліфікації / перекваліфікації кадрів, орієнтованих на нові галузі економіки; ▪ Дефіцит кадрів орієнтованих на потреби бізнесу; ▪ Зношеність основних фондів суб'єктів підприємництва, низький технологічний рівень виробництва; ▪ Низький рівень інноваційної активності МСП, відсутність мотивації бізнесу до впровадження інновацій; ▪ Низький рівень взаємодії для обміну досвідом та технологіями, недостатній рівень розвитку підприємницьких об'єднань і кластерів; ▪ Недостатній рівень навичок та обізнаності для позиціонування продукції (послуг) на ринку ЄС; ▪ Недостатній рівень соціальної активності бізнесу та жіночого підприємництва.

Подолання проблем відбуватиметься шляхом формування міської політики, спрямованої на реалізацію моделі справедливої трансформації, яка передбачає диверсифікацію економіки, прискорення діджиталізації задля імплементації «зеленого» енергетичного переходу до низьковуглецевої економіки з дотриманням принципів соціальної справедливості та справедливої зайнятості, щоб забезпечити гідне життя працівників.

Виконання цих завдань підкріплюється внутрішньою мотивацією і готовністю громади використовувати інструменти співпраці та міжсекторальної взаємодії тощо.

Таблиця 7.1. Оперативні цілі та завдання до стратегічної цілі А. Диверсифікована економіка громади на засадах розвитку нових інноваційних кластерів замкнутого циклу, декарбонізації

Оперативна ціль	Завдання / сфери реалізації проєктів
А.1. Диверсифікована економіка громади та розвиток нових інноваційних кластерів	Створення системи підтримки нової моделі економіки, заснованої на засадах замкнутого циклу, декарбонізації та інноваційності
	Створення системи підтримки кластерів і виробничої кооперації
	Проведення аналізу розвитку виробничих кластерів
	Підтримка розвитку сільськогосподарських і переробних підприємств
	Формування привабливої туристичної інфраструктури
	Створення нових туристичних продуктів і започаткування нових послуг для туристів
	Створення умов для розвитку інноваційних експортоорієнтованих виробництв
	Створення логістичного хабу
	Підтримка меблевого виробництва
А.2. Розвиток МСП і	Підтримка жіночого підприємництва, зокрема створення Центру жіночого

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

Оперативна ціль	Завдання / сфери реалізації проєктів
підтримка стартапів	підприємництва
	Підтримка розвитку бізнес інфраструктури
	Створення молодіжних центрів інновацій, стартапів, креативної економіки та робототехніки
	Створення системи залучення ВПО до економічної діяльності
	Створення умов для роботи фрілансерів – постійні місця для коворкінгу
А.3. Ефективне використання постіндустріальних територій	Впровадження переробки тереконів з використанням інноваційних технологій, зокрема виробництво будівельних матеріалів
	Підготовка промислових майданчиків на базі закритих шахт
	Розробка сучасної планувальної документації
	Створення привабливих продуктів індустриального туризму
А.4. Привабливий бізнес клімат і інвестиційні продукти громади	Формування реєстрів даних у муніципальній інформаційній системі
	Підготовка найбільш привабливих земельних ділянок, промислових майданчиків і об'єктів для інвестування
	Створення індустриального парку
	Створення ефективної системи інвестиційного супроводу та якісних послуг для інвестора
	Активний маркетинг території Червоноградського субрегіону (бренд, промоція, активна виставкова діяльність тощо)
	Створення системи підтримки та супроводу релокованого бізнесу

Стратегічна ціль В. Сучасна, комфортна соціальна інфраструктура та енергоефективна система життєзабезпечення громади

Оперативні цілі та завдання до стратегічної цілі Сучасна, комфортна соціальна інфраструктура та енергоефективна система життєзабезпечення громади було напрацьовано та обговорено на засіданнях робочих груп 21 листопада та 14 грудня 2022 року.

Визначення стратегічних проблем, які необхідно вирішити в рамках вищезазначеної стратегічної цілі, проведено на основі аналізу основних тенденцій та проблем соціально-економічного розвитку червоноградської громади та аналізу сильних і слабких сторін громади, можливостей і загроз.

Стратегічні проблеми
- Зменшення природного приросту, старіння населення; - Збільшення навантаження на заклади соціальної інфраструктури через приріст ВПО у громаді; - Не реформованість системи надання освітніх і культурних послуг; - Низький рівень залучення молоді в управління та активне життя громади; - Застарілі засоби громадського транспорту, низький рівень транспортного обслуговування населення; - Недостатній рівень матеріального резерву для профілактики виникнення та подолання надзвичайних ситуацій; - Низький рівень розвитку велоінфраструктури; - Низька якість медичного обслуговування; - Недостатність якісних просторів для відпочинку (парки, зони відпочинку, інфраструктура якісного дозвілля); - Недостатність просторів для здорового способу життя та оздоровлення (басейн, реабілітаційний центр); - Низький рівень менеджменту, відсутня інституція справедливої трансформації; - Низький рівень активності інституцій громадянського суспільства; - Недостатній рівень надання адміністративних і соціальних послуг (ЦНАП, «гарча лінія», Кол-центр); - Низький рівень цифровізації управління та сервісів для бізнесу й громадян;

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

▪ Відсутність відкритих і доступних публічних просторів та коворкінгів; ▪ Недосконалість інструментів впливу громадянського суспільства на розроблення й ухвалення рішень органами місцевого самоврядування; ▪ Неготовність частини населення змінюватись, бачення майбутнього лише у вугільній галузі (що заважає розвитку людського капіталу, спонукає до міграції активних громадян); ▪ Високий ступінь зносу об'єктів комунальної інфраструктури та інженерних мереж; ▪ Поганий стан доріг; ▪ Перебої з постачанням енергоресурсів; ▪ Застарілий та зношений житловий фонд; ▪ Низький рівень підтримки ОСББ; ▪ Низький рівень впровадження енергоефективних проєктів в житлово-комунальній сфері громади.

Подолання проблем відбуватиметься шляхом формування міської політики, спрямованої на реалізацію моделі справедливої трансформації, яка базується на якісному соціальному розвитку.

Виконання цих завдань підкріплюється внутрішньою мотивацією і готовністю громади використовувати інструменти співпраці та міжсекторальної взаємодії.

Розроблення та реалізація такої політики можливі лише шляхом об'єднання зусиль місцевої влади, інституцій місцевого економічного розвитку та громадських об'єднань із соціальних питань.

Таблиця 7.2. Оперативні цілі та завдання до стратегічної цілі В. Сучасна, комфортна соціальна інфраструктура та енергоефективна система життєзабезпечення громади

Оперативна ціль	Завдання / сфери реалізації проєктів
В.1. Безпечна та комфортна транспортна система громади	Створення доступної дорожньої інфраструктури (ремонт доріг та тротуарів орієнтованих на потреби людей із інвалідністю)
	Формування сучасної системи громадського транспорту
	Велогромада – розвиток велоінфраструктури
	Безпека громади (засоби обмеження руху, відеоспостереження в громаді, громадський порядок)
	Розвиток зеленого транспорту (електромобілі, заправки для електромобілів)
В.2. Енергоефективна комунальна інфраструктура	Енергоефективність системи водозабезпечення
	Реформування системи тепlopостачання громади
	Енергоефективні та термомодернізовані будівлі громади (комунальні будівлі та житловий фонд)
	Резервне енергозабезпечення
	Ефективна система управління житловим фондом (створення ОСББ, управляючі кампанії)
В.3. Ефективна соціально відповідальна система управління трансформацією громади	Запровадження сучасного ефективного управління громадою на засадах SMART (ефективні організаційні структури, мережі, бази даних, SMART-громада)
	Впровадження нових форм прямої демократії, громадської участі (партиципації) та ефективна комунікація з громадою
	Створення Агенції справедливої трансформації
	Молодіжне самоуправління та молодіжний розвиток (молодіжна рада)
	Зміцнення систем цивільного захисту та запобігання надзвичайним ситуаціям
В.4. Ефективні соціальні сервіси, орієнтовані на потреби громади	Модернізація об'єктів соціальної інфраструктури
	Цифровізація адміністративних і соціальних послуг (ЦНАП, кабінет мешканця, колцентр)
	Створення сучасної системи надання послуг з охорони здоров'я
	Сучасні освітні простори для розвитку

	Розвиток культурних просторів
В.5. Сучасна система підготовки кадрів, орієнтована на нову модель економіки	Створення ефективної системи підготовки кваліфікованих кадрів, орієнтованої на потреби бізнесу
	Сприяння модернізації професійно-технічної освіти
	Реформування системи профорієнтації молоді на базі сучасних модернізованих мереж та закладів освіти
	Створення системи перекваліфікації вивільнених працівників вугледобувних і суміжних підприємств

Стратегічна ціль С. Чисте довкілля, розвиток зеленої енергетики

Оперативні цілі та завдання до стратегічної цілі Сучасна, комфортна соціальна інфраструктура та енергоефективна система життєзабезпечення громади було напрацьовано та обговорено на засіданнях робочих груп 21 листопада та 14 грудня 2022 року.

Визначення стратегічних проблем, які необхідно вирішити в рамках вищезазначеної стратегічної цілі, проведено на основі аналізу основних тенденцій та проблем соціально-економічного розвитку червоноградської громади та аналізу сильних і слабких сторін громади, можливостей і загроз.

Стратегічні проблеми	
▪ Відсутнє сучасне просторове планування та застаріла містобудівна документація; ▪ Неєфективна система поводження із ТПВ, наявність стихійних сміттєзвалищ; ▪ Відсутність системи переробки ТПВ та роздільного збору сміття; ▪ Відсутність системного екологічного контролю за якістю довкілля на території громади; ▪ Поганий стан довкілля через забруднення повітря, ґрунтів, води; ▪ Високий рівень викидів CO², забруднюючих речовин від промисловості та житлового сектору; ▪ Відсутність місцевих стимулів розвитку ВДЕ, недовіра та неготовність інвестувати в галузь; ▪ Недостатня кількість експертів у сфері ВДЕ та енергоефективності; ▪ Низький рівень екологічних знань і екологічної культури населення громади; ▪ Низький рівень знань з питань енергоефективності та енергозбереження у населення громади; ▪ Відсутня система муніципального енергоменеджменту та енергомоніторингу; ▪ Відсутній розроблений та затверджений План дій сталого енергетичного розвитку і клімату; ▪ Призупинено членство громади в «Угоді мерів»; ▪ Низький рівень залучення альтернативних джерел енергії в економіку та енергетику громади.	

Подолання проблем відбуватиметься шляхом формування міської політики, спрямованої на реалізацію моделі справедливої трансформації, яка базується на принципі кліматичної нейтральності та екологічно дружньої поведінки громадськості.

Виконання цих завдань підкріплюється внутрішньою мотивацією і готовністю громади використовувати інструменти співпраці та міжсекторальної взаємодії тощо.

Розроблення та реалізація такої політики можливі лише шляхом об'єднання зусиль місцевої влади, інституцій місцевого економічного розвитку та громадських екологічних об'єднань.

Таблиця 7.3. Оперативні цілі та завдання до стратегічної цілі С. Чисте довкілля та розвиток зеленої енергетики

Оперативна ціль	Завдання / сфери реалізації проєктів
С.1. Ефективна система контролю за станом довкілля	Формування світогляду людини, дружнього до довкілля та енергоефективної поведінки
	Впровадження системного контролю за якістю повітря

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

С.2. Ефективний енергоменеджмент громади	Впровадження системного контролю за якістю води і ґрунтів
	Створення муніципальної системи енергменеджменту
	Енергомоніторинг
	Розробка та ухвалення Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату (ПДСРК)
	Впровадження системи навчання енергоменеджерів
	Створення системи навчання енергоефективної поведінки населення
С.3. Розвиток альтернативних джерел енергії, зеленої енергетики	Встановлення біогазових установок
	Встановлення сонячних електричних станцій на дахах будівель
	Перетворення ТПВ у RDF (refuse derived fuel) – паливо, отримане із подрібнених і спресованих ТПВ в брикети / гранули
	Впровадження теплових насосів
	Розробка концепції переходу громади на альтернативні джерела енергії
	Пілотне створення громадської будівлі за принципом «NZEB» з використанням теплових насосів і фотовольтаїчних панелей
С.4. Сучасні екологічно дружні простори для дозвілля та відновлення	Осучаснення паркових і рекреаційних зон
	Створення умов для дозвілля та відпочинку, орієнтованих на потреби громади
	Рекультивація забруднених промисловою діяльністю земельних ділянок
	Реконструкція набережної
	Збереження екосистем громади (водойми, лісові масиви)
	Протидія просіданню ґрунтів
С.5. Сучасна система поводження з ТПВ	Впровадження системи роздільного збору ТПВ
	Впровадження ефективної системи переробки ТПВ
	Очищення території від стихійних сміттєзвалищ

8. АНАЛІЗ УЗГОДЖЕНОСТІ ПЛАНУ ДІЙ З ВІДПОВІДНИМИ ДОКУМЕНТАМИ РЕГІОНАЛЬНОГО ТА МІСЦЕВОГО РІВНІВ

Таблиця 8.1. Аналіз узгодженості стратегічних та оперативних цілей Плану дій Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року Стратегії розвитку Львівської області на період 2021-2027 років

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Львівської області на період 2021-2027 років	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року	А. Диверсифікована економіка громади на засадах розвитку нових інноваційних кластерів замкнутого циклу, декarbonізації	А.1. Диверсифікована економіка громади та розвиток нових інноваційних кластерів	А.2. Розвиток МСП і підтримка стартапів	А.3. Ефективне використання постіндустріальних територій	А.4. Привабливий бізнес клімат і інвестиційні продукти громади	В. Сучасна, комфортна соціальна інфраструктура та енергоефективна система життєзабезпечення громади	В.1. Безпечна та комфортна транспортна система громади	В.2. Енергоефективна комунальна інфраструктура	В.3. Ефективна соціально відповідальна система управління трансформацією громади	В.4. Ефективні соціальні сервіси, орієнтовані на потреби громади	В.5. Сучасна система підготовки кадрів, орієнтована на нову модель економіки	С. Чисте довкілля, розвиток зеленої енергетики	С.1. Ефективна система контролю за станом довкілля	С.2. Ефективний енергоменеджмент громади	С.3. Розвиток альтернативних джерел енергії, зеленої енергетики	С.4. Сучасні екологічно дружні простори для довкілля та відновлення	С.5. Сучасна система поводження з ТПВ
1. Безпека та збереження демографічного потенціалу нації в умовах війни та повсюдності відбудови	0	0	0	x	0	X	X	X	X	X	X	x	x	x	X	X	X	
1.1. Підтримка обороноздатності держави та сектору безпеки	x	x	x	x	x	x	x	x	0	0	x	x	0	0	x	0	0	
1.2. Розвиток невідкладної та високоспеціалізованої медицини	0	0	0	0	0	X	0	X	X	0	0	x	0	0	x	0	0	
1.3. Реабілітація, оздоровлення, фізичне та духовне відновлення	0	0	0	0	0	X	0	X	X	X	0	X	0	0	0	X	x	
1.4. Розвиток освітнього та духовного потенціалу нації	0	0	0	0	0	X	0	X	X	0	X	X	0	X	0	X	0	
1.5. Інтегративне суспільство	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
2. Підвищення конкурентоспроможності регіону в умовах євроінтеграції	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
2.1. Розвиток smart-спеціалізації регіону	X	X	X	X	X	x	x	x	x	0	X	x	x	0	0	0	x	
2.2. Розвиток підприємництва та інвестиційної привабливості регіону	X	X	X	X	X	x	x	x	x	0	X	x	x	x	0	0	x	
2.3. Модернізація дорожньо-транспортної, прикордонної, логістичної, виробничої, цифрової та критичної інфраструктури	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	0	X	
2.4. Підготовка кадрів у відповідності до актуальних потреб ринку праці	X	X	X	0	0	X	0	0	0	0	X	0	0	X	0	0	0	
2.5. Комплексне просторове планування та ефективне управління територіями	X	0	0	X	X	X	X	x	x	x	0	x	0	x	0	0	x	
3. Охорона довкілля та зелений перехід	X	X	X	X	0	X	0	X	0	0	0	X	X	X	X	X	X	
3.1. Енергетична безпека та самодостатність регіону	X	0	0	X	X	0	0	X	0	0	0	0	0	X	X	0	x	
3.2. Запобігання забрудненню водних ресурсів та атмосферного повітря	x	x	0	X	0	X	0	X	X	0	0	X	X	X	X	0	X	
3.3. Налагодження системи поводження з відходами та формування екологічної свідомості населення	X	X	0	x	x	X	0	X	X	0	0	X	0	0	0	0	X	
3.4. Збереження біорізноманіття та розвиток природоохоронних територій	x	0	0	x	x	X	0	0	X	0	0	X	X	x	0	X	X	
3.5. Зменшення негативного впливу вуглеводобування та теплової генерації на довкілля	0	0	0	X	0	X	0	X	X	0	0	X	X	X	X	X	0	

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

Проведено аналіз і оцінку узгодженості проєкту Плану дій Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року з проєктом актуалізованої Стратегії розвитку Львівської області на період 2021-2027 років. Стратегію області було актуалізовано у 2024 році з метою адаптації регіонального розвитку до умов повномасштабного вторгнення РФ на територію України, а також врахування інтенсифікації євроінтеграційного курсу держави.

Для аналізу узгодженості цілей використовувалася п'ятибальна шкала:

X - цілі Плану дій узгоджені з цілями регіональної Стратегії;

x - цілі Плану дій та цілі регіональної Стратегії опосередковано узгоджуються;

0 - цілі Плану дій та цілі регіональної Стратегії нейтральні по відношенню одні до одних;

-- - цілі Плану дій та цілі регіональної Стратегії не узгоджуються, але можуть бути узгоджені.

В рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей Плану дій та цілей регіональної Стратегії;

-- - цілі Плану дій та цілі регіональної Стратегії принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, спрямовані на уточнення цілей Плану.

Стратегічна ціль А. «Диверсифікована економіка громади на засадах розвитку нових інноваційних кластерів замкнутого циклу, декарбонізації» повністю або опосередковано узгоджується з 2 стратегічними та 11 оперативними цілями Стратегії розвитку Львівської області та є нейтральною до решти цілей. Вона передбачає покращення конкурентоспроможності діючого бізнесу, а також створення нових суб'єктів підприємницької діяльності шляхом впровадження інновацій, цифровізації виробництва, «зеленого» енергетичного переходу до низьковуглецевої економіки та чіткого дотримання норм природоохоронного законодавства. Основними ефектами від впровадження даної цілі стануть зменшення рівня промислового забруднення, ефективне використання постіндустріальних територій, забезпечення раціонального використання природних ресурсів.

Стратегічна ціль В. «Сучасна, комфортна соціальна інфраструктура та енергоефективна система життєзабезпечення громади» має високий рівень узгодженості з цілями Стратегії розвитку Львівської області на період 2021-2027 років. Оперативні цілі стратегічної цілі В добре узгоджуються з переважною більшістю цілей регіональної стратегії, оскільки вони орієнтовані на покращення соціальної інфраструктури, підвищення енергоефективності, забезпечення безпеки та комфорту проживання, а також на розвиток людських ресурсів у відповідності до нових економічних потреб.

Стратегічна ціль С. «Чисте довкілля, розвиток зеленої енергетики» має високий рівень узгодженості з цілями Стратегії розвитку Львівської області на період 2021-2027 років. Всі оперативні цілі під ціллю С спрямовані на підтримку екологічно стійких практик, таких як контроль за станом довкілля, розвиток зеленої енергетики, управління відходами, і створення екологічно дружніх просторів. Це підкреслює спільні пріоритети у збереженні навколишнього середовища та розвитку громади через стійкі практики і технології.

У Плані справедливої трансформації немає стратегічних та оперативних цілей, що не узгоджуються або принципово суперечать стратегічним або оперативним цілям Стратегії розвитку Львівської області.

Проведено аналіз і оцінку узгодженості Плану дій Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року з проєктом Стратегії розвитку Червоноградської територіальної громади до 2027 року (далі – проєкт Стратегії), який перебуває на стадії громадського обговорення.

Таблиця 8.2. Аналіз узгодженості стратегічних та оперативних цілей Плану дій Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року та проєкту Стратегії розвитку Червоноградської територіальної громади до 2027 року

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року	Стратегічні та оперативні цілі розвитку Червоноградської територіальної громади до 2027 року	А. Диверсифікована економіка громади на засадах розвитку нових інноваційних кластерів замкнутого циклу, декарбонізації	А.1. Диверсифікована економіка громади та розвиток нових інноваційних кластерів	А.2. Розвиток МСП і підтримка стартапів	А.3. Ефективне використання постіндустріальних територій	А.4. Привабливий бізнес клімат і інвестиційні продукти громади	В. Сучасна, комфортна соціальна інфраструктура та енергоефективна система життєзабезпечення громади	В.1. Безпечна та комфортна транспортна система громади	В.2. Енергоефективна комунальна інфраструктура	В.3. Ефективна соціально відповідальна система управління трансформацією громади	В.4. Ефективні соціальні сервіси, орієнтовані на потреби громади	В.5. Сучасна система підготовки кадрів, орієнтована на нову модель економіки	С. Чисте довкілля, розвиток зеленої енергетики	С.1. Ефективна система контролю за станом довкілля	С.2. Ефективний енергоменеджмент громади	С.3. Розвиток альтернативних джерел енергії, зеленої енергетики	С.4. Сучасні екологічно дружні простори для дозвілля та відновлення	С.5. Сучасна система поводження з ТПВ
1. Потужний економічний та культурно-туристичний центр на півночі Львівщини		X	X	X	X	X	x	x	0	0	0	X	X	0	0	X	0	x
1.1. Розвиток високотехнологічної промисловості через залучення інвестицій		X	X	X	X	X	x	x	0	0	0	X	X	0	0	X	0	x
1.2. Розвиток малого і середнього бізнесу, в т.ч. у сільських територіях		X	X	X	X	X	x	x	0	x	x	X	X	0	0	X	0	x
1.3. Розвиток туристичного потенціалу громади		X	X	X	0	X	0	0	0	0	x	X	x	x	0	0	X	x
2. Громада високої якості життя та послуг		0	0	0	0	0	X	X	X	X	X	X	X	X	X	x	X	X
2.1. Підвищення якості життєвого середовища		0	0	0	0	0	X	X	X	X	0	0	X	X	X	x	X	X
2.2. Покращання якості соціальних послуг		0	0	0	0	0	X	0	0	X	X	X	X	0	0	0	X	0
2.3. Вдосконалення просторового розвитку та управління		X	X	X	X	X	X	0	x	X	0	0	X	0	0	0	X	0

Для аналізу узгодженості цілей використовувалася п'ятибальна шкала:

X - цілі Плану дій узгоджені з цілями проєкту Стратегії;

x - цілі Плану дій та цілі проєкту Стратегії опосередковано узгоджуються;

0 - цілі Плану дій та цілі проєкту Стратегії нейтральні по відношенню одні до одних;

- - цілі Плану дій та цілі проєкту Стратегії не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. В рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей Плану дій та цілей проєкту Стратегії;

-- - цілі Плану дій та цілі проєкту Стратегії принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, спрямовані на уточнення цілей Плану.

Стратегічна ціль А. «Диверсифікована економіка громади на засадах розвитку нових

інноваційних кластерів замкнутого циклу, декарбонізації» повністю узгоджується з стратегічною ціллю 1. Потужний економічний та культурно-туристичний центр на півночі Львівщини та з оперативною ціллю 2.3. Вдосконалення просторового розвитку та управління стратегічної цілі 2. Громада високої якості життя та послуг. Вона передбачає диверсифікацію економіки громади, розвиток малого та середнього бізнесу, туристичного потенціалу громади, а також інвестиційну активність громади.

Стратегічна ціль В. «Сучасна, комфортна соціальна інфраструктура та енергоефективна система життєзабезпечення громади» повністю узгоджується з стратегічною ціллю 2. Громада високої якості життя та послуг та опосередковано узгоджується з стратегічною ціллю 1. Потужний економічний та культурно-туристичний центр на півночі Львівщини, оскільки вона спрямована на покращення якості життя мешканців, модернізацію інфраструктури та досягнення високих стандартів освітніх, медичних, культурних та інших соціальних послуг.

Стратегічна ціль С. «Чисте довкілля, розвиток зеленої енергетики» має високий рівень узгодженості з усіма цілями проекту Стратегії розвитку Червоноградської громади, оскільки передбачає покращення екологічної ситуації в громаді, забезпечення відповідального природокористування та ефективного поводження з відходами. Досягнення цієї цілі в перспективі забезпечить високу якість життя мешканців.

У Плані справедливої трансформації немає стратегічних та оперативних цілей, що не узгоджуються або принципово суперечать стратегічним або оперативним цілям проекту Стратегії розвитку Червоноградської громади.

9. ВПРОВАДЖЕННЯ, МОНІТОРИНГ ТА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВПРОВАДЖЕННЯ ПЛАНУ ДІЙ

Впровадження Плану дій та система управління. Впровадження Плану дій, досягнення її цілей та виконання завдань, передбачає реалізацію проєктів та заходів, в тому числі в рамках місцевих цільових програм Червоноградської міської ради.

Цей процес потребує виконання одночасно багатьох завдань різними структурами виконавчого комітету ради, бізнесом, громадським активом та мешканцями, що ставить перед керівництвом громади питання раціонального та ефективного управління.

Координацію дій щодо впровадження Плану здійснюватиме **Робоча група з управління реалізацією Плану дій та моніторингу**, яка утворюється розпорядженням голови як постійно діючий консультативно-дорадчий орган (далі – Робоча група).

Робочу групу очолює міський голова. Склад Робочої групи визначається розпорядженням міського голови. До її складу входять особи, які представляють найважливіших учасників процесу планування й реалізації Плану: керівники структурних підрозділів виконавчого комітету ради та комунальних підприємств, відповідальні за виконання завдань Плану, інші представники міської ради, представники бізнесу, установ, організацій, громадських організацій, активні мешканці, зокрема ті, що брали участь у її розробці.

Робоча група збирається не рідше одного разу на півріччя та виконує наступні функції:

- координує дії підрозділів, комунальних установ міської ради, старост громади, територіальних підрозділів органів державної влади, підприємств та установ в процесі реалізації Плану, проєктів місцевого розвитку, заходів місцевих цільових програм;
- розглядає звіти про результати проведення моніторингу впровадження Плану та оцінює результати її впровадження;
- готує пропозиції міській раді щодо перегляду і коригування Плану.

Контроль за цільовим використанням коштів в ході реалізації визначених у Плані проєктів та заходів місцевих цільових програм здійснюється головними розпорядниками коштів, які надають необхідну інформацію Робочій групі.

За організацію роботи Робочої групи, узагальнення інформації та формування щорічних звітів про результати проведення моніторингу впровадження Плану та стан досягнення визначених індикаторів, а також узагальнення пропозицій щодо перегляду і коригування Плану відповідає відділ економіки Червоноградської міської ради.

Фінансове забезпечення реалізації Плану здійснюється за рахунок:

- коштів бюджету територіальної громади;
- коштів державного бюджету, в тому числі міжбюджетних трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам;
- коштів обласного (районного) бюджету;
- коштів, які надходять до бюджетів в рамках програм допомоги і грантів Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ;
- інших джерел, не заборонених законодавством.

Моніторинг та оцінювання результатів впровадження Плану дій громади. Для відстеження та аналізу динаміки і структурних змін, що відбуваються у громаді, досягнення визначених у Плану дій стратегічних, оперативних цілей та завдань проводиться моніторинг впровадження Плану.

Моніторинг є сукупністю заходів із обліку, збору, аналізу та узагальнення інформації про стан впровадження Плану. Результати моніторингу є основою для здійснення висновків про необхідність перегляду і коригування Плану та стимулювання його реалізації.

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

Звіт про результати проведення моніторингу впровадження Плану розглядає Робоча група, узагальнення та формування його тексту здійснює відділ економіки Червоноградської міської ради. Інформацію до Звіту про стан реалізації визначених у Плані проєктів та заходів місцевих цільових програм подають Робочій групі головні розпорядниками коштів. Повний текст Звіту підлягає обов'язковому розміщенню на офіційному веб-сайті міської ради.

Звіт про результати проведення моніторингу впровадження Плану включає узагальнену таблицю щодо досягнення визначених індикаторів та висновки у вигляді аналітичної довідки.

Моніторинг впровадження Плану здійснюється щорічно шляхом аналізу кількісних та якісних індикаторів, що демонструють рівень досягнення стратегічних та оперативних цілей.

Система індикаторів для моніторингу впровадження Плану подана у таблиці 9.1.

Стратегічна/ оперативна ціль Плану	Індикатор для моніторингу впровадження Плану, одиниця вимірювання
А. Диверсифікована економіка громади на засадах розвитку нових інноваційних кластерів замкнутого циклу, декарбонізації	
А.1. Диверсифікована економіка громади та розвиток нових інноваційних кластерів	▪ Обсяг залучених інвестицій у виробництво, логістику, інфраструктуру тощо, необхідних для зміни економічного профілю громади, тис. грн; ▪ Чисельність штатних працівників суб'єктів господарювання, за виключенням вугледобувної та супутніх галузей, осіб; ▪ Кількість інноваційно активних промислових підприємств, одиниць; ▪ Обсяг капітальних інвестицій бізнесу для модернізації обладнання, впровадження інновацій, цифровізації виробництв, «зеленого» енергетичного переходу до низьковуглецевої економіки та дотримання норм природоохоронного законодавства.
А.2. Розвиток МСП і підтримка стартапів	▪ Чисельність суб'єктів господарювання, які діють за видами економічної діяльності відмінними від вугледобувної та супутніх галузей, одиниць (для юридичних осіб) та осіб (для ФОП); ▪ Кількість наданих консультацій щодо перекваліфікації, розвитку власного бізнесу, пріоритетних напрямків економічної трансформації громади тощо; ▪ Чисельність учасників навчальних заходів, проведених інституціями з місцевого розвитку та справедливої трансформації, осіб; ▪ Чисельність стартапів в рамках програм підтримки бізнесу.
А.3. Ефективне використання постіндустріальних територій	▪ Кількість інвестиційних об'єктів в Реєстрі старопромислових зон (brownfield) придатних для інвестицій; ▪ Площа відновлених земель та екосистем, площа рекультивованих земель та земель, на яких проводяться заходи з консервації, га.
А.4. Привабливий бізнес клімат і інвестиційні продукти громади	▪ Чисельність пропозицій інвестиційних об'єктів комунальної форми власності на території громади, одиниць; ▪ Кількість інституцій з місцевого розвитку та справедливої трансформації, одиниць; ▪ Обсяг капітальних інвестицій для влаштування інфраструктури індустріальних парків, тис. грн.
В. Сучасна, комфортна соціальна інфраструктура та енергоефективна система життєзабезпечення громади	
В.1. Безпечна та комфортна транспортна система громади	▪ Кількість облаштованих смарт-еко-зупинок у населених пунктах, одиниць; ▪ Протяжність облаштованих велодоріжок, км; ▪ Частка електротранспорту в загальному парку громадського транспорту, %; ▪ Кількість встановлених зарядних станцій для електромобілів, одиниць; ▪ Частка мешканців, які користуються альтернативними видами транспорту (велосипеди, самокати, громадський транспорт) замість автомобілів, %.
В.2. Енергоефективна комунальна інфраструктура	▪ Зниження споживання енергії в комунальних будівлях, %; ▪ Кількість модернізованих або утеплених комунальних будівель, одиниць; ▪ Частка комунальних закладів, які використовують відновлювані джерела енергії, %
В.3. Ефективна соціально відповідальна система	▪ Частка бюджету громади, виділена на підтримку трансформаційних заходів, %; ▪ Рівень виконання Плану трансформації, %; ▪ Частка посадових осіб ОМС громади, які задіяні в процесі реалізації Плану, %; ▪ Кількість написаних проєктів, орієнтованих на реалізацію Плану, одиниць;

План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року

Стратегічна/ оперативна ціль Плану	Індикатор для моніторингу впровадження Плану, одиниця вимірювання
управління трансформацією громади	Сума грантових коштів, залучених на заходи зі справедливої трансформації громади, тис. грн.
В 4. Ефективні соціальні сервіси, орієнтовані на потреби громади	- Відсоток установ комунальної форми власності у територіальній громаді, приміщення/ будівлі яких відповідають вимогам доступності, %; - Рівень задоволеності мешканців якістю соціальних послуг, шкала; - Кількість наданих послуг соціальної підтримки та соціальної адаптації для людей, які постраждали внаслідок закриття шахт, одиниць; - Кількість соціальних підприємств або ініціатив, створених для підтримки вразливих груп, одиниць.
В.5. Сучасна система підготовки кадрів, орієнтована на нову модель економіки	- кількість осіб, з числа колишніх працівників вугільної галузі, які змінили професійну орієнтацію, оновили кваліфікацію, компетенції, навички, осіб; - Кількість розроблених курсів із соціальної адаптації в центрі соціальної адаптації для колишніх працівників вугільної промисловості, одиниць.
С. Чисте довкілля, розвиток зеленої енергетики	
С.1. Ефективна система контролю за станом довкілля	- Кількість облаштованих пунктів спостережень за станом атмосферного повітря, одиниць; - Кількість станцій вимірювання якості води, одиниць; - Частка досліджених територій, порушених внаслідок діяльності вуглевидобувних підприємств, %; - Частка громадян, які отримують доступ до екологічної інформації, %; - Збільшення надходжень екологічного податку у відношенні до базового року, %.
С 2. Ефективний енергоменеджмент громади	- Загальна вартість споживання енергоносіїв бюджетними установами на рік, тис. грн; - Зниження втрат енергії у теплових та електричних мережах громади, %; - Кількість впроваджених проєктів енергоефективності у громаді, одиниць; - Обсяг енергоспоживання на одного мешканця громади протягом року, кВт·год/особа
С.3. Розвиток альтернативних джерел енергії, зеленої енергетики	- Потужність генерації електроенергії з відновлюваних джерел енергії, МВт; - Частка енергії, виробленої з відновлюваних джерел, у загальному енергобалансі громади, %; - Кількість домогосподарств та установ, що використовують альтернативні джерела енергії, одиниць; - Скорочення викидів CO₂ завдяки використанню відновлюваних джерел енергії, тонн CO₂ / рік
С.4. Сучасні екологічно дружні простори для дозвілля та відновлення	- Чисельність належно облаштованих / озелених відпочинкових локацій на території громади, одиниць; - Площа створених або оновлених зелених зон та рекреаційних просторів, га; - Рівень задоволеності мешканців якістю екологічних просторів для дозвілля, % опитаних; - Кількість проведених масових заходів у зелених зонах населених пунктів, одиниць.
С.5. Сучасна система поводження з ТПВ	- Частка відсортованих твердих побутових відходів, %; - Кількість встановлених контейнерів для роздільного збору відходів, одиниць; - Частка відходів, що направляються на захоронення, %; - Частка домогосподарств з укладеними договорами на вивезення ТПВ у загальній чисельності домогосподарств, %

Оцінювання результатів впровадження Плану дій після завершення строку її реалізації на основі даних моніторингових звітів може проводитися Робочою групою та виконавцями Плану або залученими експертами.

Звіт про оцінювання результатів впровадження Плану розглядає Робоча група в термін не пізніше шести місяців після закінчення періоду реалізації Плану. Крім того, заключний звіт про оцінювання результатів впровадження Плану оприлюднюється на офіційному вебсайті громади та/або у місцевих засобах масової інформації.

10. РИЗИКИ ТА УПРАВЛІННЯ НИМИ В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПЛАНУ ДІЙ

У процесі реалізації Плану дій Червоноградської міської територіальної громади до 2030 року існує низка ризиків, які можуть вплинути на досягнення поставлених цілей. Важливо ідентифікувати ці ризики та розробити ефективні стратегії їхнього управління, щоб мінімізувати негативний вплив на громаду та забезпечити сталий розвиток.

Економічні ризики

Основними економічними ризиками є можливість недостатнього фінансування проєктів через обмеженість державних бюджетних коштів або скорочення міжнародної фінансової підтримки. Крім того, коливання на світових ринках можуть вплинути на вартість матеріалів і ресурсів, необхідних для реалізації плану. Для управління цими ризиками доцільно дотримуватися диверсифікованої фінансової стратегії, що включатиме залучення приватних інвестицій, міжнародних грантів, а також активну співпрацю з міжнародними фінансовими установами.

Соціальні ризики

Соціальні ризики включають можливість соціальної напруги серед населення, яке може втратити роботу через закриття вугільних підприємств. Це може призвести до зростання безробіття, зниження рівня доходів та збільшення соціальної нерівності. Для пом'якшення цих ризиків необхідно впроваджувати програми перекваліфікації працівників, стимулювати розвиток малого та середнього бізнесу, а також забезпечувати соціальний захист для найуразливіших груп населення.

Екологічні ризики

Впровадження нових економічних та інфраструктурних проєктів може мати негативний вплив на навколишнє середовище, включаючи забруднення води, ґрунтів та повітря. Крім того, ризики екологічної деградації можуть виникнути через неналежну рекультивацію земель та поводження із шахтними водами після закриття шахт. Для управління цими ризиками необхідно дотримуватися екологічних стандартів, проводити оцінку впливу на довкілля перед реалізацією проєктів та забезпечувати рекультивацію і відновлення земель.

Політичні та регуляторні ризики

Політична нестабільність або зміни в законодавстві можуть затримати або ускладнити реалізацію плану. Нестабільність у державному управлінні може призвести до змін у пріоритетах розвитку або фінансуванні, що, в свою чергу, вплине на строки та ефективність реалізації проєктів. Для управління цими ризиками важливо підтримувати постійний діалог з міжнародними партнерами, урядовими структурами, регіональними органами влади, Асоціацією вугільних громад України та забезпечувати гнучкість у впровадженні Плану.

Інституційні та організаційні ризики

Відсутність належної координації між різними зацікавленими сторонами (місцевими органами влади, громадськими організаціями, приватним сектором) може спричинити затримки в реалізації проєктів або неефективне використання ресурсів. Для управління цими ризиками необхідно створити чітку систему управління проєктами з визначенням ролей і відповідальності усіх учасників, забезпечити прозорість у прийнятті рішень та організувати регулярні зустрічі для обговорення прогресу та проблем.

11. АНАЛІЗ ВПЛИВУ НА СОЦІАЛЬНО ВРАЗЛИВІ ГРУПИ

Політика відмови від вугілля є важливою складовою стратегії декарбонізації та переходу до сталого розвитку. Однак, вона матиме значний вплив на різні соціально вразливі групи у Червоноградській міській територіальній громаді. Дана політика може вплинути на різні вразливі групи по-різному. Нижче наведено заходи, які можуть бути вжиті для мінімізації негативних наслідків впливу:

Працівники вугільної галузі

Основним впливом політики відмови від вугілля на цю групу є втрата робочих місць через закриття шахт та вугільних підприємств. Цей вплив є найбільш прямим і відчутним, оскільки багато працівників не мають навичок, необхідних для роботи в інших галузях. Така ситуація може призвести до зростання безробіття і соціальної напруги в громаді. Для пом'якшення цих наслідків необхідно впроваджувати програми перекваліфікації та підвищення кваліфікації, створювати нові робочі місця в альтернативних галузях, таких як зелена енергетика та переробна промисловість. Також одним із варіантів реагування є розробка довгострокових програм економічного розвитку. Такі програми можуть передбачати заходи щодо стимулювання місцевого економічного розвитку, залучення інвестицій у нові галузі (наприклад, відновлювана енергетика, ІТ, харчова промисловість та інші перспективні сфери). Також відповідні програми можуть передбачати заходи щодо сприяння утворенню місцевих кооперативів та соціальних підприємств. Дані заходи мають допомагати у створенні кооперативів та малих підприємств, що належать колишнім шахтарям, у сферах, не пов'язаних з вугільною промисловістю (наприклад, сільське господарство, ремесла, зелений туризм тощо).

Жінки

Політика відмови від вугілля може непропорційно вплинути на жінок, які можуть бути більш вразливими до економічних змін через вже існуючі гендерні нерівності на ринку праці. У шахтарських регіонах жінки часто працюють у секторах, пов'язаних з вугільною промисловістю (обслуговування, адміністративні послуги). Зі зникненням цих робочих місць вони можуть зіткнутися з труднощами в пошуку нової роботи, що посилить економічну нестабільність сімей. Для підтримки жінок необхідно розробляти гендерно орієнтовані заходи в програмах економічного розвитку щодо їх працевлаштування, підтримки підприємницької ініціативи та професійного розвитку у нових секторах. Також важливо боротися з гендерними стереотипами та підтримувати для жінок баланс між роботою та особистим життям, а саме: впроваджувати локальні політики, що підтримують гнучкі умови роботи та доступ до догляду за дітьми, що допоможе жінкам ефективніше поєднувати роботу та особисте життя / популяризувати догляд за дітьми батьком. Останнє вимагає просвітницьких кампаній та навчання, організації тренінгів з гендерної рівності та антидискримінаційних практик у громаді та на підприємствах.

Молодь (особливо випускники)

Закриття вугільних підприємств та скорочення пов'язаних секторів може значно обмежити можливості працевлаштування для молоді. Особливо важко знайти першу роботу випускникам, які не мають досвіду. Це може призвести до "витоку мізків", коли молодь виїжджає з регіону у пошуках кращих можливостей. Для запобігання цьому необхідно створювати програми стажувань в міській раді та на комунальних підприємствах міської ради, на підприємствах приватного сектору, підтримувати стартапи та інноваційні підприємства, створені молодими людьми, а також розвивати навчальні курси, що відповідають потребам нової економіки в закладах середньої та професійно-технічної освіти.

Пенсіонери та особи з інвалідністю

Ці групи населення можуть відчути на собі непрямі наслідки закриття вугільних підприємств. Зменшення місцевих податкових надходжень може призвести до скорочення соціальних послуг та субсидій, від яких вони залежать. Для підтримки цих груп важливо забезпечити стабільне фінансування соціальних програм, субсидії на оплату комунальних послуг, а також доступ до медичних і реабілітаційних послуг. Дуже важливою є інклюзивна інфраструктура у громаді. Розробка та впровадження програм з удосконалення міської інфраструктури для забезпечення

доступу осіб з інвалідністю до громадських місць, транспорту та будівель є не лише гуманістичною нормою, а й маркером розвитку громади.

Ветерани війни

Ветерани, які повернулися до громад, де вугільна промисловість була основним джерелом зайнятості, можуть мати труднощі з працевлаштуванням через фізичні або психологічні наслідки війни. Втрата роботи може погіршити їхній стан, викликаючи депресію та інші проблеми з психічним здоров'ям. Для підтримки ветеранів необхідно розробляти спеціалізовані програми реабілітації та професійної перепідготовки, а також створювати стимули для роботодавців, які наймають ветеранів. Також важливо підтримувати спортивні та реабілітаційні програми для ветеранів. Організація спортивних заходів, що сприяють фізичному здоров'ю та соціальній інтеграції ветеранів, а також розширення доступу до реабілітаційних програм.

Політика відмови від вугілля повинна бути реалізована з урахуванням цих впливів і потребує комплексного підходу, що включає соціальний захист, економічну підтримку та розвиток нових можливостей для всіх соціально вразливих груп. Це дозволить забезпечити не тільки економічну, але й власне соціальну справедливість у процесі трансформації.

Внутрішньо переміщені особи

Забезпечення тимчасовим та постійним житлом, інтеграційні програми та громадські ініціативи для повноцінної соціально-економічної та культурної інтеграції ВПО у життя громади. Підтримка таких програм може реалізовуватися за допомогою численних благодійних фондів та міжнародних гуманітарних організацій через спільні проєкти та культурні заходи.

Ці додаткові заходи можуть суттєво покращити становище соціально вразливих груп під час переходу до нової економічної моделі, сприяючи більш інклюзивній та справедливій трансформації.